

Ljudem je treba povedati vse

»Za samostojnost ne bomo prešteli dinarjev,« je med drugim dejal Milan Kučan na svobodni katedri v Novem mestu

NOVO MESTO — Število eminentnih gostov svobodnih kateder, ki jih v novomeškem hotelu Metropol že tretje leto zapored organizira nadstrankarska skupina Novomeščanov, je prejšnji četrtek dopolnil predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Tema večera je bila: Slovenija danes in jutri. Boljšega gosta za razpravo o teh vprašanjih, kot je Milan Kučan, gotovo ne bi bilo moč dobiti. Kučan je že dolgo v vrhu slovenske politike, dobro ve, kakšna je bila Slovenija včeraj, dobro jo pozna danes in ima jasno projekcijo, kakšna naj bi bila jutri.

Danes Slovenijo močno zaznamuje kriza, ki prizadeva vso skupnost jugoslovanskih narodov. Po Kučanu je sedaj kriza na vrhuncu, možnosti in način rešitve krize pa na svoj način določajo tudi možnosti in način uveljavitve prihodnjega položaja Slovenije. Brez dvoma gre za usodna vprašanja za prihodnost Slovenije in slovenskega naroda. Seveda je tako Kučanu kot vsem treznim in preudarnim ljudem največ do tega, da bi se kriza in s tem položaj Slovenije razrešila po mirni poti, na demokratičen način, ne pa stihijsko in z nasiljem.

Če bi prišlo do razpada sedanje Jugoslavije, nastanek slovenske nacionalne države za Kučana ne more biti končni cilj. »Slovenska nacionalna država je sprejemljiva le kot izhodišče za nove povezave, v katere bi stopal slovenski narod, bodisi s sedanjimi jugoslovanskimi narodi, bodisi z drugimi evropskimi državami,« je med drugim dejal Kučan. Po njegovem je edina realna možnost, da se neka skupnost na ozemlju današnje Jugoslavije ohrani,

nekakšna jugoslovanska ekonomska skupnost. »Koncept federacije, kot ga ponujata zvezno predsedstvo in Srbija, prej vodi v razbitje Jugoslavije, ker ohranja vse generatorje jugoslovanske krize, zlasti generatorje nacionalne nenakopavnosti oziroma hegemonije interesov večinskega naroda.« To bi v končni posledici ogrozilo mir in stabilnost v Evropi.

Seveda je beseda tekla tudi o napovedanem plebiscitu, na kar se je neposredno ali posredno nanašalo tudi največ vprašanih občinstva. »Plebiscit je usodna in zgodovinska odločitev, zato je oblast dolžna državljanom omogočiti objektivne informacije o vsem. Ljudje morajo natančno vedeti, za kaj se odločajo in kakšne bodo posledice te odločitve. Prepričan sem, da nekatere možne negativne posledice ne morejo vplivati na odločitev ljudi za slovensko samostojnost in državnost, na odločitev, da želijo živeti v samostojni državi, kjer bojo sami sebi krojili odejo, s katero se bodo pokrivali.« Predsednik Kučan je opozoril, da nam vsaj v začetku gotovo ne bo lahko. »Ob prvem vstopanju v zgodovini v lastno suverenost in samostojno državo najbrž ne bomo prešteli dinarjev!«

Več o tem izredno zanimivem in zaokroženem večeru s predsednikom Kučanom, ki ga je skladno vodil Marjan Bauer, lahko preberete v obširnem zapisu v Prilogi.

A. BARTELJ

BERITE DANES!

na 2. strani:

• Mislim, da je Adrio moč rešiti

na 3. strani:

• Ledenega vina tudi letos ne bo

na 4. strani:

• Tujega nočemo, svoje hočemo nazaj

na 5. strani:

• Kaša je bila tokrat še prevročja

na 6. strani:

• Kaj se skriva za občinskimi zaprtimi vrati?

od 9. do 12. strani:

• Priloga Dolenjskega lista

na 13. strani:

• Od vseh katastrof najhujša

Revoz za čistejši zrak

Revozov »zeleni« laboratorij za avtomobile prihodnosti — Trg zahteva čistejše avtomobile in predpisi so vse ostrejši — Brez testa ne gre

NOVO MESTO — Prejšnji teden je v novomeškem Revozu pričel s poskusnim obratovanjem laboratorij za analizo onesnaževanja okolja z avtomobili. To je prvi laboratorij te vrste v Jugoslaviji in drugi v Renaultovih tovarnah. V novih prostorih, v katerih vlada izredna čistota, so nameščene precizne merilne naprave francoskega proizvajalca Cosma. Trije visoko usposobljeni delavci bodo tukaj lahko testirali pet vozil na dan.

Svetovni avtomobilski trg kroji zadnje čase vse bolj strogi predpisi glede količine škodljivih plinov, ki jih lahko vozila izpuščajo v zrak. Proizvajalci jim po svojih močeh slede, le tisti, ki jim to dobro uspeva, pa se bodo lahko odražali na trgu jutrišnje Evrope. Že sedaj je tako, da brez ustreznega testa o zagotovljenem neškodljivem delovanju motorja avtomobilov na določenih trgih s strogoimi normami ni moč prodajati. Iz Revoza so sedaj na take teste pošiljali avtomobile v Francijo, kar je bilo precej dolgotrajna in draga zadeva. Sedaj bodo vzorčno količino petih vozil iz vsake serije, kakor veljavajo predpisi, lahko testirali doma, hkrati pa bodo take teste lahko opravljali tudi za druge proizvajalce avtomobilov v Jugoslaviji.

Med izpušnimi plini, ki jih oddajajo v zrak sodobni avtomobili, so okoliju predvsem nevarni ogljikovi monoksidi, ogljikovodiki in dušikovi oksidi. Količino strupenih izpušnih plinov sedaj zmanjšujejo z uporabo neosvinčenega bencina, elektronskim vbrzganjem

goriva in z vgraditvijo katalizatorja, ki pospešuje preobrazbo škodljivih plinov

• Celotna naložba v laboratorij je znašala 10 milijonov 270 tisoč francoskih frankov, od tega je bilo za nekaj več kot pet milijonov uvožene opreme, za nekaj več kot dva milijona frankov pa je bilo domače. Laboratorij vodi inženir Silvo Lah, ki se je za to delo usposabljal v Franciji.

v neškodljive. Merilne naprave v novem Revozovem laboratoriju beležijo delovanje motorja v različnih pogojih vožnje in na različnih delih motorja, podatke pa računalniško odčitavajo, zbirajo in analizirajo.

T. JAKŠE

KOLIKO ŠKODLJIVIH PLINOV? — Anton Fabjan, vodja oddelka za analize, pojasnjuje gostom, kako merijo količino škodljivih izpušnih plinov. Revozov merilni laboratorij je prvi te vrste v Jugoslaviji, lahko pa bo delal tudi za druge proizvajalce avtomobilov. (Foto: T. Jakše)

Slovenska država računa nanje

20. november — dan TO Republike Slovenije — Slovesnost, pohvale, priznanja

NOVO MESTO — »Teritorialna obramba je v zadnjih tednih in mesecih precej pridobila na ugledu, morda celo bolj kot prej deset ali dvajset let skupaj, kajti naša slovenska država, ki se sedaj postavlja na noge, v polni meri računa ravno na ta način organiziranja obrambe svojih meja. Mislim tudi, da bo z novo ustavo Slovenije ta del še pridobil na svoji veljavi,« tako je zbranim v hotelu Metropol na proslavi dneva teritorialne obrambe republike Slovenije dejal novomeški župan Marjan Dvornik.

Slovesnost je bila kratka in jedrnata, brez odvečnih in močnih besed, nekoliko v zavedanju resnosti in teže, ki jo sedanja situacija nalaga prav tej organizaciji. To je poudaril tudi Marjan Dvornik, ko je govoril o razpravi o novi slovenski ustavi, zlasti v poglavjih, ki se tičejo obrambe.

»Tudi pri nas prevladujeta dve mnenji. Eno pravi, da bi imeli državo brez vojske, se pravi demilitarizirano Slovenijo. Glede na to, kakšna je danes politična situacija, pa se vendarle večina opredeljuje za rešitve, ki naj bi do takega stanja šele pripeljale. Evropa gre gotovo v smer, ki bo pomenila življenje brez orožja, čeprav ne brez nasilja. Do takega stanja najbrž naša generacija ne bo prišla. Balkan pa je okolje, ki vedno v tej Evropi nekoliko odstopa, in razmerja političnih strasti so danes tako velika, da si Slovenije, vsaj jaz osebno, ne znamo zamisljati brez slovenske vojske,« je dejal Marjan Dvornik in tudi namignil, kje vidi njene zasetke: »Mogoče je prav v TO najti veliko takih atributov, ki jo opredeljujejo kot vojsko, in to kot slovensko vojsko.«

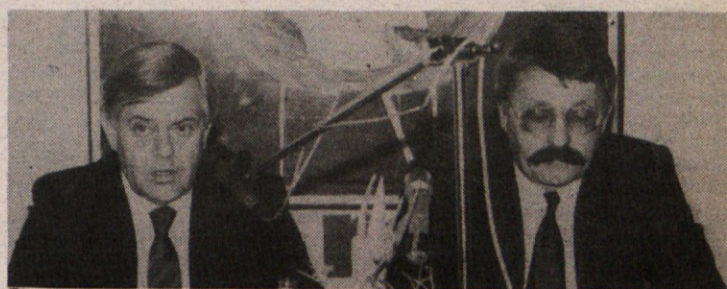
Ob dnevu TO Republike Slovenije

so bile podeljene naslednje pohvale in priznanja: — komandant TO Dolenjske, rezervni major Albin Gutman, je v imenu načelnika republiškega štaba podelil priznanja za petnajstletno delo v TO Dragomirju Milojčeviću, za desetletno delo pa Jožici Kojadin, Antonu Čančeru, Antonu Hribniku, Gorazdu Šosterju; priznanje za uspešno delo v TO Dolenjske je načelnik republiškega štaba za TO izrekel Antonu Klobčevu, Stanku Škufci in Matiji Gotencu; komandant TO Dolenjske je izrekel pohvalo Janezu Slugi, Rafku Križmanu, Miroslavu Vučku, Francu Jenkoletu in Francu Škufci; komandant TO občine Novo mesto, rezervni podpolkovnik Zdravko Zupanc, je podelil pohvalo pripadnikom TO občine Novo mesto Dušanu Pavlinu, Jožetu Križmanu, Zvonimirju Berkopcu in Srečku Štinetu.

T. J.

O USTAVI

KRŠKO — 20. novembra je bila tu javna razprava o osnutku ustave Republike Slovenije. Javne razprave v krškem kulturnem domu se je udeležilo približno 80 občanov, o novi ustavi pa jim je spregovoril Miro Cerar ml. Razpravljali so se zavzemali za to, da se preambula črta, za dvodomni parlament, za opredelitev meril za ustanovitve regij itd. Posebej pa je treba poudariti, da so se razpravljali zavzeli za to, da se ustavi doda ustrezen tekst, s katerim se določajo pravice narodnostnih skupnosti, status romske narodnostne skupnosti pa naj bi uredili s posebnim ustavnim zakonom.

MILAN KUČAN NA SVOBODNI KATEDRI — Predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan je bil prejšnji četrtek v Novem mestu gost svobodne katedre. V polni dvorani hotela Metropol je beseda tekla o Sloveniji včeraj, danes in jutri. (Foto: A. B.)

Tokrat štrajkajo zares

Tkanina je v ponedeljek ustavila stroje — Novoteks osamljen v globoki krizi — Tekstilci so pomagali vsem, kdo bo pa zdaj njim?

NOVO MESTO — Delavci Novoteksove Tkanine, kakih sedemsto po številu, so v ponedeljek dopoldne pričeli s stavbo. Ko to pišemo, še ni gotovo, ali se jim bodo pozneje pridružili tudi delavci Konfekcije.

Gre predvsem za plače, katerih izplačilo se celo negotovo, ali plače pred prazniki sploh bodo. Vse to potiska Novoteks, v katerem so pred kratkim na referendumu sprejeli reorganizacijo v delniške družbe, v kritičen položaj, iz katerega bo težko najti izhod, saj za sanacijske programe, za katere v Novoteksu pravijo, da so dobri, zmanjkuje finančne moči. Najbolj kritično je prav v Tkanini, v Konfekciji, ki ima v tem trenutku dovolj dela, pa tudi ni dosti bolje, saj proizvajajo skoraj izključno za izvoz. Kakšna je ob sedanjem tečaju dinarja dohodkovnost, je znano.

Tekstilna industrija se je zaradi zveznih ukrepov, bojkota, organizacijskih slabosti in zaostajanja za tehničnim na-

predkom znašla v težkem položaju. Vedno je bila neke vrste rezerva, iz katere so črpali vsi, od tod tudi njeno zaostajanje, sedaj, ko bi sama potrebovala pomoč za premagovanje nelikvidnosti, pa ni denarja ne na občini ne v bankah. Verjetno tudi pripravljenosti ne. Prav zato je stavka tekstilcev, ki bi jo lahko

• V ponedeljek dopoldne so se sestali predstavniki stavkovnega odbora Tkanine, sindikata, vodstva Novoteksa in občinskega izvršnega sveta ter obravnavali zahteve stavkovnega odbora. V glavnem gre za to, da bi se našlo manjkajočih osem milijonov dinarjev za plače, za izposojajo teh pa naj bi dala garancijo občina. Predstavniki izvršnega sveta za kaj takega ni imel pooblastila, zato je odločitev prepuščena občinski skupščini, ki naj bi o tem sklepala v turek. Kako so se dogodki razvijali naprej, bomo poročali v naslednji številki Dolenjskega lista.

imenovali tudi socialno, saj so družine mnogih delavcev ob koncu meseca že ogrožene, uperjena proti celotni družbi in ne proti lastnemu vodstvu ter občinski ali republiški vladi. T. JAKŠE

Naj ima tudi regija parlament?

Na posavski ustavni razpravi spet največ o regijah — Slaba udeležba ni v prid regiji — Tone Peršak predstavil nov enodomni parlament

BREŽICE — Na četrtkovni ustavni razpravi v Brežicah so želeli strniti vse pripombe na predlog ustave, ki so bile oblikovane v razpravah po strankah, organizacijah in stanovskih društvih v vseh treh posavskih občinah. Čeprav so bili na razpravo povabljeni vsi delegati občinske skupščine, predstavniki strank in krajevnih skupnosti ter prav tako tudi člani skupščinskih predsedstev in izvršnih svetov posavskih občin, je bil odziv več kot slab.

Danko Bukovinsky, sekretar skupščine občine Brežice, je povzel nekatere bistvene pripombe, ki so se pojavile v dosedanjih razpravah. Zaključke razprave v odboru Socialistične stranke je podal Drago Volčanjšek, oglašili pa so se tudi Ciril Kolešnik, krščanski demokrat, Milan Lokar, SDP, in Miroslav Kugler, demokrat. To je samo potrdilo, da v občini še niso dosegli niti minimalne enotnosti pri pripombah, s katerimi bi lahko družno nastopali navzven.

Drugače je v sevnški občini, od koder je županja Breda Mijović prišla že s stališči, za katera so se opredelili delegati občinske skupščine. Kot je poudarila, je bila večina razpravljavcev za Slovenijo brez vojske, kar si sevnški liberalci štejejo za veliko zmago. Njihovemu razmišljanju je ugovarjal Anton Tomažič, tudi gost v Brežicah; po njegovem bomo o Sloveniji brez vojske lahko govorili šele potem, ko bo bolj varno. Menil je, da Slovenija za mednarodno priznanje potrebuje še svojo zakonodajo in trdno oblast. Te pa ni brez vojske in policije.

Kot je bilo pričakovati, je bilo na razpravi največ besed izrečenih o regijah, za katere se Posavje še posebej zavzema. Čeprav se marsikdaj niti ne obnaša kot regija. Kako o tem razmišljajo Krčani, nismo zvedeli, saj se niso udeležili razprave. Največ razpravljavcev v

Posavju želi dvodomni parlament s posebnim zborom regij, da bi tako zagotovili čimbolj enak razvoj in enake možnosti vplivanja. Morda ima Tone

Peršak, član republiške ustavne komisije, ob tem prav, ko se boji, da bo politična delitev na regije naredila državo neučinkovito. Tudi v Posavju so namreč že začeli razmišljati o regijskih ustanovah ter tudi o regijskem parlamentu.

Peršak je prisotnim ponudil novo možnost. V enodomni parlament naj bi bili izvoljeni poslanci po dveh ključih, lokalnem in proporcionalnem. Vsi naj bi imeli pristojnost odločati o vsem, v določenih zadevah pa bi »regijski« delegati imeli pravico neke vrste veta. B. DUŠIČ

OBLETNICA USTANOVITVE

ČRNOMELJ — V teritorialni obrambi občine Črnomelj so slovesno zaznamovali 22. obletnico ustanovitve. To priložnost so izkoristili za podelitev priznanj, nagrad, pohval in plaket prizadevnim in delovnim posameznikom iz svojih vrst. Slavnostni govornik je bil predsednik občinske skupščine Martin Janžekovič, ki je orisal dosedanj razvoj in probleme teritorialne obrambe.

V drugi polovici tedna se bo ohladilo, sprva bodo še padavine, delno tudi sneg, nato pa bo suho.

Novinarji proti politiki

Obrambni minister Janez Janša je na stanovskem srečanju slovenskih novinarjev — Gorjupovih dnevi v Bovcu — o strogo uril Dnevnik in njegov kratak povzetek izjave dr. Janeza Drnovška o slovenski neodvisnosti in JLA. To je storil na način, ki je precej spominjal na čase, ko s(m)o se slovenski novinarji še bojevali proti temu, da bi bili partnerji nekdanje politike in torej nekakšni družbenopolitični delavci. S tem je Janša spet demonstriral odnos slovenske vladajoče koalicije do množičnih medijev in novinarjev. Srčica tega odnosa pa je: če novinarji ne bodo lepo pisali o nas, jih bodo dobili po buči. To je na izredno učinkovit način izpovedal s karikatur v ponedeljkovem Delu tudi karikaturist Franco Jurč. Če bo prevladal tak odnos do medijev in novinarjev, potem so si novinarji za take sorte »plu(v)ralizem« po malem krivi tudi sami. Dosedanji predsednik Društva novinarjev Slovenije Boris Bergant je namreč v poročilu o delovanju društva v preteklih dveh letih dejal: »S ponosom smemo opozoriti, da je novinarstvo uveljavilo pluralizem in svobodo velike pred politiko.« In če bomo hoteli novinarji obdržati oz. si spet priboriti kolikor tolikšno neodvisnost in pravico do objektivnosti, potem nikakor ne smemo dopustiti, da bi mediji spet postali državna last in bi si vladajoča stranka na ta način priborila tudi monopol nad Slovenijo. Torej naj mediji ostanejo novinarjem, ravno tako pa ostaja njihova tudi stanovska organizacija. Bojazen, da bo razpadla, je bila očito odveč, kajti militanost politike in njen apriorni odklonilni odnos do novinarjev sta pravzaprav uspešna spet strniti novinarske vrste. In to se je med drugim zgodilo in dogajalo od četrtega do petka v Bovcu, kjer smo novinarji z Andrejem Pozničem dobili novega predsednika Društva novinarjev Slovenije. J. SIMČIČ

OB JUBILEJU TO — Ob dnevu slovenske TO je komandant dolenjskega pokrajinskega štaba, rezervni major Albin Gutman (desno), podelil priznanja in nagrade. Za desetletno delo je priznanje prejel tudi Anton Hribnik. (Foto: T. Jakše)

Bela krajina kot samostojna dežela?

Zanimiva pobuda črnomaljskih socialistov

ČRNOMELJ — Socialistična stranka Slovenije je na zadnji seji črnomaljske občinske skupščine predlagala izvršnemu svetu, upravnim organom in črnomaljskemu delegatu v zboru občin republiške skupščine, naj zastopajo stališče, da bi bila bodoča ureditev republiške skupščine dvodomna, drugi zbor pa naj bi se imenoval deželni zbor.

Izvršni svet naj bi opravil analizo in odgovoril na vprašanje, ali bi bilo mogoče, da bi v tem zboru predstavljala deželo tudi Bela krajina, ki je geografsko samostojna dežela in se je doslej izgubljala v dolenjski regiji. Če gredo namreč sedaj s svojimi pobudami v Ljubljano in okolijske dolenjske regije, so Belokranjci tak maloštevilni, da jih ostala Dolenjska preglasuje. Seveda bodo morali s pobudo o Beli krajini kot deželi Črnomaljši nastopiti skupaj z Metličani.

Sicer pa so socialisti še predlagali, naj začne črnomaljski izvršni svet delom, da bodo v občini pripravljali pričakali na spremembe ob sprejetju nove slovenske ustave, zlasti ko bodo ukinjene krajevne skupnosti. Gre predvsem za komunalna dela, ki so jih doslej v veliki meri opravljale krajevne skupnosti.

Plebiscit naj bo dobro pripravljen

Osrednja novomeška javna razprava o osnutku nove ustave je pokazala, da ljudje hočejo vedeti, kako bodo v prihodnje živeli — Zahtevajo strankarsko enotnost

NOVO MESTO — V petek zvečer je bila v novomeškem hotelu Metropol zaključna občinska javna razprava o osnutku nove slovenske ustave. Udeležili so se je tudi velmožje iz republike: predsednik republike zakonodajno-pravne komisije Anton Tomazič, tajnik Socialistične stranke Primož Hainz in podpredsednik Stranke demokratične prenoje Peter Bekeš, ki so, kot je rekel Hainz, dobili dobro lekcijo o strankarskem življenju, o tem, da se stranke med sabo očitno pripravajo več, kot so ljudje, in strahu pred prihodnostjo, sposobni in pripravljeni prenesti.

Dejansko je bila večina povedanega o novi ustavi v dveh urah in pol povedana s plebiscitom. Novomeški predsednik Boštjan Kovačič je povedal, da je največkrat izražena zamera v tem delu Slovenije na račun ustavnega osnutka ta, da je pozabljeni lokalna samouprava. Očitno je tudi nagibanje k dvodomnemu parlamentu, kar bi bila edina garancija, da bodo regije prišle do izraza. V razpravi je bilo tudi jasno izraženo nasprotovanje dikciji o svetosti življenja v preambuli, ker je, kljub dru-

gačnim razlagam, za tem očitno le splav. Sicer pa bo na naslednjih volitvah stoodstotno pogorel tisti, ki si bo slovenskim ženskam, najbolj zaposlenim in pridnim na svetu, upal vzeti to pravico, je dodal dr. Šribar.

Ljudi zelo skrbijo tudi poglavja o pravicah in svoboščinah, o volitvah in referendumu. Če je za urejanje ključnih zadev, na primer pokojninskega zavarovanja, predviden zakon, ljudje zahtevajo, da je v parlamentu sprejet z dvotretjinsko večino. Izpostavljen je bil tudi prekratek rok za javno razpravo o tako pomembnem aktu, Hainz in Bekeš pa sta predstavila osnovne pripombe njihovih strank na ustavni osnutek, ki se nanašajo na urejanje človekovih pravic in svoboščin, lokalno samoupravo, regionalizem, soupravljanje delavcev, neod-

visnost sodstva, referendumu, javno obveščanje, predvsem pa na socialno ekonomske pravice, ki so v ustavi mnogo premalo opredeljene, itd. Bekeš se je tudi zavzel za člen ustave o brezplačni šoli, ker smo preravna dežela, da bi staršem od stroškov, ki jih imajo že z brezplačno šolo, nabili še šolnino, ko je znanje in delavolnost naša edina šansa.

Anton Tomazič je razlagal, da je padla dokončna odločitev za plebiscit, na njem naj bi se ljudje odločali, ali so za to, da Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država. Razlagal je tudi, da se zavzemajo za to, da bi bila za pozitivni izid glasovanja dovolj večina tistih, ki so glasovali, saj je dovolj širokogrudno že to, da bodo smeli glasovati vsi z volilno pravico, četudi nimajo slovenskega državljanstva. Na vse to je Tomazič v Novem mestu lahko slišal, da ne gre za nikakršno državno širokogrudnost, ker je edino to demokratično, predvsem pa, da bo šlo na plebiscitu za tako usodno odločitev, da mora biti za to večina. Za to pa je treba stvari solidno pripraviti, ker popravne izpise ne bo. Ljudje so tudi poudarjali nujnost, da stranke ob tem dejanju zakopljejo bojno sekuro, da se doseže potrebna narodna enotnost. Tomazičeva argumentacija plebiscita (in ustavnih rešitev) so bile ocenjene kot arogantne, netolerantne in slabe, kot strankarska propaganda. Ljudje so opozarjali tudi, da hočejo pred plebiscitom objavljene analize o posledicah s strani republiške vlade. Pred tem za generacije usodnim dejanjem se vsi, predvsem glavni pripravljalci, namreč ne morejo pohvaliti z nujno treznostjo in previdnostjo.

Z. L.-D.

PODELJENA BLOUDKOVA PRIZNANJA

LJUBLJANA — Mjnlul petek so na slovesnosti v domu Španskih borcev v Ljubljani podelili letošnja Bloudkova priznanja. Prejelo jih je 22 posameznikov in štiri organizacije. Najvišja priznanja, Bloudkove nagrade, so prejeli Anton Franzot, Tugo Klasinc, Niko Vrabl in Jure Zdobov. Med dobitniki letošnjih Bloudkovih plaket so tudi: Janez Kuhelj iz Sentjerneja, ki je priznanje prejel za izjemen prispevek k razvoju telesne kulture na Dolenjskem, Novomeščan Janez Penca za strokovno in publicistično delo v atletiki in Brežičanka Marija Vebte za dolgoletno delo v športu, še posebej na področju planinstva.

Slovenija
Moja dežela.

NONET ZA POPLAVLJENCE

KOČEVJE — Na koncertu noneta Rog, ki je bil v petek v kinu Jadran v Kočevju, se je nabralo 2.813 din prostovoljnih prispevkov, ki jih je nonet namenil prizadetim v poplavi. Nonetke je ob tej priložnosti pozdravila podpredsednica OO RK Kočevje Stanka Žagar in se pevkam zahvalila za prispevek, obenem pa povedala, da so organizacija RK v mestu in okolici zbrale za poplavljenke že nad 100.000 din. Za izvedbo tega koncerta pa je se Žagarjeva zahvalila še učenkam osnovne šole Kočevje in mentorici Dragici Gornik, ki je napisala vezni tekst za ta nastop.

Naša anketa

Gre za usodno odločitev

»Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?« Tako nas bodo, vse volilce v Sloveniji, vprašali z glasovnico na plebiscitu, ki naj bi bil med 15. decembrom in 15. januarjem, predlog pa je za 23. december. Glasovnica bo ljudi podučila tudi o namenu plebiscitne odločitve. Slovenija naj bi pridobila pravni status neodvisnosti, samostojnosti na dan razglasitve izida plebiscita, kar bo storjeno v skupščini. Slovenija kot samostojna in neodvisna država ne bo več združena v SFRJ. Postopna uresničitev statusa neodvisnosti in samostojnosti se bo uredila z ustavnim aktom, novo ustavo in ustavnim zakonom. Neodvisna in samostojna država Slovenija bo lahko sklepala meddržavne pogodbe in konfederalno pogodbo z demokratičnimi državami drugih jugoslovanskih narodov. Tako razglas. Plebiscit, s katerim je bilo v zadnjih tednih precej in preveč strankarskega igračkjanja, marsikdo težko čaka ali je celo prepričan, da prihaja mnogo prepozno. Kljub temu je ljudi tudi strah, saj gre za usodno odločitev. Morda zato mnogi poudarjajo, da bi bil izid pozitiven, če bi se tako odločila velika večina volilcev, ne pa, da se zdaj baranta z odločujočimi odstotki. In morda tudi zato ljudje zahtevajo sicer objavljenе vladine analize, kakšne posledice je mogoče pričakovati ob takšni ali drugačni odločitvi. Dejansko je plebiscit treba pripraviti nadvse temeljito in s trezno glavo, ljudem pa dati toliko informacij, da ne bodo v dilemi, kako glasovati: glede na dnevno politiko, narodno zavednost ali po svojem računu. To pač ni nujno, da se pokriva.

MARJAN HOČEVAR, član KPO Inles Ribnica: »Prepričan sem, da bo na plebiscitu nad dve tretjini volilcev glasovalo za samostojno Slovenijo. Težko pa je napovedati posledice. Večina meni, da slabše ne more biti. Res je, da se druge države združujejo, mi pa razdružujemo in da je prednost v velikih sistemih, vendar le takrat, če so zgrajeni na zdravih osnovah. Če se vklopi v dober sistem, ti bo šlo dobro, če v slab, pa slabo.«

FRANCI SMOLIČ iz Dolnjih Ponikev pri Trebnjem: »Plebiscit ne sme biti strankarsko tekmovanje. Pomeni zgodovinsko in zato odgovorno dejanje. V pripravah nanj je treba razmisliti, kaj bo prinesel dobrega in kaj slabega, predvsem pa, če bi Slovenija gospodarsko zdržala po uspelem plebiscitu. Osebnim menim, da ima vladajoča koalicija že dovolj mednarodnih stikov za politično in gospodarsko podporo Slovenije. So pa še razna vprašanja, npr. kaj bo z vojsko, s slovenskimi fanti, ki jo služijo izven Slovenije, itd.«

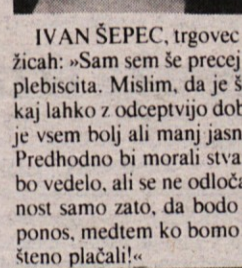

SILVA FRIC, cvetličarka iz Sevnica: »Sam za plebiscit o samostojnosti Slovenije, ker menim, da bi morali čimprej zaščititi naše gospodarstvo pred potopom. Plebiscit bi po mojem morali izvesti v najkrajšem možnem času, ki je potreben, da se ljudje dobro seznanijo z vsemi argumenti za in proti. Količkor jaz poznam razpoloženje ljudi, lahko rečem, da se ni bati za ugoden izid plebiscita, saj jih veliko razmišlja o potrebi po odcepitvi.«

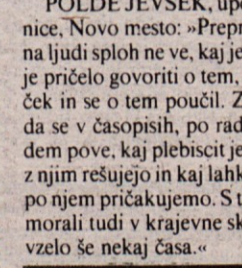
TONE HUSIČ, varnostnik v metliški SDK: »Prav je, da bomo Slovenci lahko povedali, kako hočemo živeti naprej. Tvegano pa bi bilo, če bi se na podlagi rezultatov plebiscita hoteli takoj odcepiti, ne trdim pa, da bi bilo to slabo. Mislim, da ne smemo prehitovati stvari, da moramo ravnati pametno in peudarno. Prav pa je, da vsem jasno in odločno povemo, kako hočemo živeti. Seveda se bom udeležil plebiscita in bom glasoval po svoji vesti.«

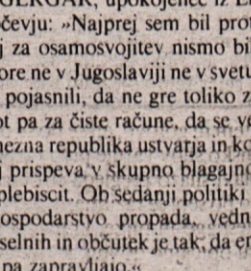
BERNARDA MARJETIČ, tajnica veterinarske postaje v Brestanici: »Predvsem se mi dozdeva, da imamo vsi skupaj premalo informacij o tem, kaj sploh hočemo doseči s plebiscitom. Zato se bom na glasovanju težko odločala, a se ga bom vsekakor udeležila. Bojim se le, da bo Slovenija premajhna za samostojno življenje. Morda bi to šlo skupaj s Hrvaško. Po drugi strani se mi zdi, da bi se morali vsi skupaj bolj ukvarjati z gospodarskimi problemi.«

IVAN ŠEPEC, trgovec iz Kapel pri Brežicah: »Sam sem še precej neodločen glede plebiscita. Mislim, da je še premalo jasno, kaj lahko z odcepitvijo dobimo, medtem ko je vsem bolj ali manj jasno, kaj bi izgubili. Predhodno bi morali stvari pojasniti, da se bo vedelo, ali se ne odločamo za samostojnost samo zato, da bodo nekateri ohranili ponos, medtem ko bomo ljudje to spet poštono plačali!«

POLDE JEVŠEK, upokojenec iz Cegelnice, Novo mesto: »Prepričan sem, da večina ljudi sploh ne ve, kaj je to plebiscit. Ko se je pričelo govoriti o tem, sem šel po slovarček in se o tem poučil. Zato bi bilo dobro, da se v časopisih, po radiu in televiziji ljudem pove, kaj plebiscit je, kakšne zadeve se z njim rešujejo in kaj lahko od plebiscita oz. po njem pričakujemo. S tako informacijo bi morali tudi v krajevne skupnosti. To pa bo vzelo še nekaj časa.«

ERNEST GERGER, upokojenec iz Ljvolda pri Kočevju: »Najprej sem bil proti plebiscitu, saj za osamosvojitve nismo bili deležni podpore ne v Jugoslaviji ne v svetu. Potem so mi pojasnili, da ne gre toliko za odcepitev, kot pa za čiste račune, da se ve, koliko posamezna republika ustvarja in koliko in za kaj prispeva v skupno blagajno. Zdaj sem za plebiscit. Oh sedanjí politiki v Jugoslaviji gospodarstvo propada, vedno več je brezposelnih in občutek je tak, da eni delajo, drugi pa zapravljajo.«

OKROGLA MIZA O PLEBISCITU

KOČEVJE — Dosedanji sestanki strank so pokazali, da ljudje (volilci) bolj malo vedo o plebiscitu za samostojno Slovenijo in o posledicah, če bo večina za osamosvojitve ali pa proti. Po enem izmed predlogov bodo zato 10. decembra organizirali okroglo mizo o plebiscitu, na katero bodo kot goste in razlagalce povabili Emila Milana Pintarja, Viktorja Zaklja in Igorja Omerzo.

Podpora ali »pokop« ustave?

Dr. Lojze Ude na sevnški občinski skupščini ob zaključku javne razprave o ustavi

SEVNICA — Nesklepčna seja sevnške občinske skupščine, s katero so zaključili javno razpravo o osnutku slovenske ustave v sevnški občini, je na več kot simboličen način pokazala, kakšen odnos imamo Slovenci do tega najvišjega pravnega akta. Kajti slaba udeležba ob ustavnih razpravah ni le sevnška posebnost oz. značilnost, temveč so sila pičlo zanimanje pokazali tudi drugod po Sloveniji.

Je pa tudi dr. Lojze Ude, član republiške ustavne komisije, v Sevnici dovolj jasno povedal, da se tega zavedajo, zato bodo razprave v drugem krogu bolj tematske. Tudi o lokalni samoupravi bo še posebna razprava in tej bodo verjetno Sevnčani posvetili večjo pozornost kot doslej, čeprav je treba takoj povedati, da so že bile živahne debate o regionalizmu v ustavi, toda zelo različne, tako med člani sevnške vlade kot tudi odborniki sevnške občinske skupščine in drugimi lokalnimi politiki.

Sevnška županja Breda Mijović je posredovala občinski skupščini stališča predsedstva SO do osnutka ustave. Predsedstvo meni, naj bi bilo besedilo

ustave brez preambule, zavzema pa se za dvodomni parlament. Predsednica Mijovićeva je povedala, da bi 139. člen ustave morali spremeniti ali pa določiti obvezno povezovanje v regije.

Sevnčani menijo, naj bodo volitve za predsednika države neposredne, saj

JAVNE OBRAVNAVE PROSTORSKO-UREDITVENIH AKTOV

NOVO MESTO — Osnutki urbanističnih zasnov za Žužemberk, Stražo in Vavto vas, Mirno Peč, Otočec in Smarjeto s Šmarješkimi Toplicami ter osnutki prostorsko-ureditvenih pogojev za pomembnejša lokalna središča in izvenmestni prostor v novomeški občini so že javno razgrnjeni v prostorih občine in v 22 krajevnih skupnostih. Na ogled naj bi bili do prvih dni januarja 1991. Predvidoma v času od 3. decembra do 12. januarja pa bodo po vseh 22 krajevnih skupnostih tudi javne razprave o omenjenih dokumentih.

P. P.

Kritični demokrati Kočevja

Glavne svoje slabosti so priznali, nekatere pa so naprtili tudi sredstvom obveščanja, v glavnem neupravičeno — Plebiscit je možnost za preživetje

KOČEVJE — Sestanka članov kočevske podružnice Slovenske demokratske zveze, ki je bil 22. novembra, so se udeležili tudi člani vodstva stranke iz Ljubljane Igor Omerza, Bojan Fink in Niko Kavčič. Tako domačini kot gostje iz Ljubljane so kritično udarili po sebi in drugih.

Tako so samokritično priznali, da imajo (pre)malo članov. Pred akcijo za pridobivanje članstva bodo oblikovali jasen in privlačen program. V občini so kadrovske šibke, saj v svojih vrstah skoraj nimajo intelektualcev in gospodarstvenikov. Tudi stik z uglednimi republiškimi strankarskimi voditelji je šibak, čeprav bi lahko z njihovo pomočjo pritegnili v stranko več novih članov in okrepili ugled lokalnih voditeljev stranke. V kočevski občini stranka nima na

odgovornih položajih nobenega svojega člana, saj je ves Demos zbral komaj tretjino glasov. Pomembno je na prihodnjih volitvah kandidirati ugledne ljudi.

Precej kritike je letelo na javne medije, ki naj bi pogosto poročali o stranki demokratov neresnično in tudi v posameznih primerih onemogočali objavljanje članov članov te stranke, in to celo v časopisu Demokracija. Pozabili pa so povedati, da so za to krivi predvsem sami, saj imajo zelo šibke stike z novinarji. Dan prej pa so kočevski socialisti priznali, da se predvsem po svoji krivdi premalo pojavljajo v raznih glasilih.)

Veliko govora je bilo o plebiscitu. Ugotovili so, da Slovenija le s svojo samostojnostjo lahko prepreči ropanje slovenskega narodnega dohodka, kar so prepričljivo podprli tudi s številskimi. Plebiscit je zadnja možnost za naše preživetje, zato bi morale biti o njem vse stranke složne. Bojazni za težave po uspelem plebiscitu in osamosvojitvi ne bi smelo biti, saj smo Slovenci znani po pridnosti in inovativnosti, je menil en od razpravljalcev.

Izražena je bila tudi zahteva o javni tribuni, na kateri naj bi ministra Bavčar in Janša potrdila ali zanimala govorice o neodpiranju oz. celo ponovnem zapiranju nekaterih delov zaprtega območja, pa o tajni policiji, tajnih sestankih itd.

J. PRIMC

KRVODAJALSKE AKCIJE

LJUBLJANA — Rdeči križ Slovenije organizira 19. in 20. decembra krvodajalsko akcijo v Kočevju, 27. decembra v Krškem ter 28. decembra na Senovem. Prijave sprejemajo občinske organizacije Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivisti Rdečega križa, odgovorni za krvodajalstvo.

V Metliki sindikalna izpostava

V Svobodnih sindikatih v metliški občini okoli 2.200 delavcev — Vsi ne plačujejo članarine

METLIKA — V metliški občini je od okoli 3.000 zaposlenih približno 2.200 pristopilo k Svobodnim sindikatom Slovenije, tako ima v dolenjski regiji ta sindikat že več kot 26.000 članov. Območno organizacijo sindikatov dejavnosti Dolenjske in Bele krajine pa naj bi ustanovili prihodnji mesec.

Tako kot v drugih dolenjskih občinah, bo tudi v Metliki izpostava te območne sindikalne organizacije, kjer naj bi bil najmanj dvakrat na teden poklicni sindikalist iz območne organizacije, tu bo enkrat na teden organizirana pravna pomoč in še kaj. Poleg tega se bodo člani vedno lahko obrnili za nasvet ali pomoč naravnost na sedež območne organizacije v Novem mestu.

Po ustanovitvi območne organizacije bodo člani deležni tudi drugih ugodnosti, kot so nakupi s popustom v nekatere trgovinah, krediti iz sindikalne hranilne službe, in še česa. Vendar bo najprej treba rešiti vprašanje plačevanja članarine, saj je bilo to doslej v metliški občini precej neurejeno in ponekod sindikalno članarino zadržujejo zase. Tega, pravijo v sindikatu, ne bodo več trpeli in bodo take izključili.

AKCIJA DANES

MIRNA — Danes od 7. do 13. ure je tu krvodajalska akcija. Odvzem krvi, ki ga organizira občinska organizacija Trebnje, je v osnovni šoli na Mirni. RK Trebnje prosi občane, starejše od 18 let, naj se udeležijo te človekoljubne akcije.

»Mislim, da je Adrio moč rešiti!«

Tako meni novi glavni direktor Adrie Andreas Poschacher

NOVO MESTO — V teh za gospodarstvo, zlasti pa za skoraj izključne izvoznike, kakršna je tovarna prikolic Adria, negotovih časih je prevzeti vlogo glavnega direktorja nedvomno zelo nevhaležna naloga. Na obisku pri novem direktorju Adrie Andreasu Poschacherju nas je zato najprej zanimalo, kaj ga je pripeljalo do tega, da je zapustil Pariz in se preselil v delovne prostore na grmskem gradu, kjer je sedaj sedež vodstva Adrie.

»Sem že dvajset let v Adriji in prihajam z njene največje evropske

17. decembra naj bi predstavil svoj načrt reorganizacije Adrie.«

— **Ste pri tem optimist?**

»Preveč bi bilo reči optimist. Mislim, da je Adrio moč rešiti, vendar bo zelo težko. Ne bi rad delal panike, vendar so trije problemi, ki so zelo težko rešljivi, to pa je slaba organizacija, slaba finančna situacija in presežek delovne sile. K temu je treba pristeti še državni sistem, posebej pa še tečaj dinarja, ki je naš največji problem.«

— **Delavci v Adriji imajo sorazmerno nizke plače, kar povzroča tudi že negotovanje. Se zavedate tega?**

»Da, tudi to je eden od problemov, ki ga bo treba skladno rešiti. Sedaj je tako, da višino plače določa skupna masa za osebne dohodke, ki je z zakonom omejena. Nekateri zakoni in predpisi nas ovirajo pri hitri reorganizaciji. Seveda potrebujemo zanj nekaj časa, vendar je neizbežna. Glejte, pozicija Adrie v Evropi je zelo dobra, nujno pa je nekaj treba storiti tukaj. Mislim, da je to možno storiti, toda morali bomo biti odločni. To bo potrebno. Izboljšati bo treba storilnost in kvaliteto, da bomo enakovredni našim evropskim konkurentom.«

— **Kako ste sicer zadovoljni z življenjem tukaj? Dolenjska je le nekaj drugega kot Pariz. Pogrešate družino, ki ste jo pustili tam?**

»Slovenijo in Dolenjsko imam rad, saj sem bil že precejkrat tukaj, sedaj pa samo delam od jutra do večera in ne utegnem ven, niti nimam časa za domotožje. Sicer pa živim v Franciji petindvajset let, prej sem živel v Salzburgu, kamor je pribežala moja družina iz Vzhodne Nemčije, kjer sem bil rojen. Torej sem pravi Evropejec.«

T. JAKŠE

Andreas Poschacher

finale. Adria France, ki pokriva francoski, španski in portugalski trg. Zame je to delo svojevrstni iziv, saj poznam evropski trg in imam drugačen pristop, kot bi ga imel kdo od tukaj. Predvsem razmišljam zahodnoevropsko, se pravi, da moram z našimi izdelki napraviti dobiček. Razlika v razmišljanju je torej ta: ne samo kvantiteta, ne samo lepa zunanost, pač pa predvsem dobiček.

— **Ali že imate načrt, kako boste ta cilj ustvarili?**

»Tukaj sem sedaj tri tedne in delam neprestano od jutra do večera.

kmetijstvo

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Že nekaj časa je opaziti, da se več pranjev na tržnici pojavlja na tržni pek kot pa v ponedeljek. Naše cene ne- katerih zelenjav in drugega so iz minu- tega ponedeljka: merica motovilca 20 din, česen 55 din kilogram, solata 30 din, lonček smetane 35 din, sirček 50 din kilogram, kislá smetana 50 din, jaj- ce od 2,30 din do 2,60 din, liter medu 70 din, beli koren 25 din, radič 36 din, korenina peteršilja 5 din, šopek zimske solate za sajenje 20 din, kilogram man- darin 20 din, liter čebulčka 30 din, fižol v zrnju 50 do 70 din, šopek špel 25 din, liter domačih kamilic 80 din, umetno cvetje 10 din za kos in drugo. Posebnost ponedeljkovega sejma je bila tudi pro- daja loncev vseh velikosti. Prodajali so jih po 218 do 771 din.

NAPOVEDUJEJO KLVANICO

TREBNJE — V občini Trebnje naj bi v prihodnje uredili klavnico in neka- tere korake v tej smeri so že naredili. Klavnica naj bi bila na primerni lokaciji v Mokronogu. Zanimanje za to dejav- nost je že pokazal zasebnik.

Usmeritve znova padle

Delegati zavrnili gradivo o kmetijstvu s kozmetični- mi popravki

ČRNOMELJ — Delegati črno- maljske občinske skupščine so po- tem, ko so na oktobrski seji skoraj soglasno zavrnili predlog usmeritev razvoja kmetijstva v občini za obdobje 1990—91, za novembrsko sejo znova dobili na klopi omenjeno gra- divo, ki je imelo po mnenju sociali- stov tokrat le kozmetične popravke, ni pa vseboval bistvenih sprememb v primerjavi s prejšnjim.

TEČAJ KLETARJENJA

METLIKA — Društvo belo- kranjskih vinogradnikov bo zaradi potreb po širjenju znanja o kletarjen- ju že tretjič zapored organiziralo začetni tečaj kletarjenja. 42-urni te- čaj bo v prostorih Vinske kleti Met- lika, kjer bo na voljo tudi potrebna oprema. Za tečaj, ki bo v začetku januarja, se lahko prijavite v Metli- ki pri Martinu Kramariču. Vsi, ki bodo tečaj uspešno opravili, bodo prejeli spričevalo »kletar«.

Kmetijski nasveti

Po poplavi grozi še krma

Katastrofalna novembrska poplava je opazila tudi naše Posavje, zato bo v tem kotičku koristnih nekaj strokovnih napotkov o tem, kako ublažiti škodo v živinoreji in kakšne nevarnosti še pretijo živinski čredi in krmi.

Voda se za v čevlju ni dobra, kaj šele v suhi krmi, silaži, zasipnici ipd. Zaradi nje postane krma kmalu plesniva, oprhla ali gnila, s tem pa neupo- rabna za živino. Zmočena krma ni le neužitna in hranilno manjvredna, marveč tudi zdravstveno nevarna. Toksini plesni in različne gnilobne bak- terije izzovejo prebavne motnje in infekcije, kar lahko zelo omaje uspeh rejce.

Ce krma ob poplavi ni bila preveč navlažena, jo je delno še mogoče rešiti. Kot konzervans priporočajo kuhinjsko sol, pri čemer pa velja takoj dodati, da mora imeti ob krmljenju s soljeno krmo žival na voljo dovolj vode, sicer se s soljo lahko tudi zastrupi. Če je povodenj zmočila zrnje, ga pred plesnijo lahko začasno obvarujemo s propionsko ali kako podobno organsko kislino.

Težje gre s silažo, ki je ob poplavi bolj prizadeta, odkar so kmetje začeli v večjem obsegu uporabljati koritaste silose, v katerih je lahko vsa kislá v do- segu vode. Če hočemo rešiti silirano krmo, mora voda čimprej iz silosa, pa

• **POPLAVA** lahko prizadene tudi živali same. Če dlje časa stojijo v vo- di, se na okončinah začno vneti procesi, zbolijo pa tudi dihalá, kar se kaže v pospešenem dihanju in pokašljevanju. Preplavljenje kmetijskih površin lahko spravi iz nekdanih živalskih jam grobnic na površje spore vranične- ga prisada ali antraksa, na zamočvirjenih območjih pa se širi tudi metilja- vost, nevarna zajedalska bolezen, ki gostuje v polžu mlakarju. Botulizem, listerioza, antraks, metiljavost, vse to terja živinozdravnikovo posredova- nje, saj rejec tem boleznim sam ni kos.

tudi potem ni gotovo, ali se bo še obdržala. Voda namreč izpere del kisline, ki organsko snov varuje pred razpadanjem. Najbolje je, da v enem mesecu po poplavi silažo pregleda strokovnjak.

Samo po sebi se razume, da je potrebno po umiku vode iz krme odstrani- ti vso nesnago in tujke, ki jih voda занese vanjo in ki jih je na kmečkem dvorišču običajno dovolj. Razpadli glodalci so posebno nevarni, saj lahko izzovejo zastrupitev — botulizem.

Inž. M. L.

Ledenega vina tudi letos ne bo

V najvišje ležečih vinogradih na Bizeljskem potrgali zadnje grozdje — Kljub vsemu obetajo vina pozne trgatve, izbor in jagodni izbor

BIZELJSKO — Ker je letos do glavne trgatve vreme vinogradnikom dobro služilo in je bila letina zgodnja, so se v Vinu Bizeljsko — Brežice odločili, da bodo poskusili s pozno trgatvijo. Zanj so izbrali trte laškega in renskega riz- linga ter sauvignona, vendar so jim neugodno vreme in zgodnje nizke tempera- ture nagajale.

13. novembra so zato potrgali renski rizling kot pozno trgatve, laški rizling pa za izbor. Na okrog 4.500 trtah sauvig- nona so grozdje v dobrem upanju še pu- stili, a so ga prejšnji teden ravno tako morali obrati. Anton Medved, vodja posestva na Bizeljskem, ki obsega 60 ha vinogradov, je imel ob teh poznih trga- vah veliko dela. Skrbeti je moral, da so delavci vestno prebirali sladko grozdje, tako da je od njega ostalo samo naj- žlahtnejše. Del novembrske letine sau- vignona so namreč namenili za izbor, drugi del pa celo za jagodni izbor.

»Do glavne trgatve so bili pogoji od- lični, zato smo občinskemu upravnemu organu prijavili pozne trgatve. Stro- kovna komisija je potem spremljala zdravstveno stanje vinogradov in ugo- tavljala sladkorno stopnjo. Ta mora biti nad 88 Oechslejevih stopinj za pozno trgatve pri laškem rizlingu in šiponu ter nad 92 enakih stopinj za ostale sorte. Za izbor je potrebna sladkorna stopnja od 100 do 105 stopinj, za jagodni izbor 128, za ledeno vino 138 in za suhi ja- godni izbor 154 Oechslejevih stopinj ali najmanj 36 odstotkov sladkorja. Pri tem zahtev še ni konec. Republiška komisija oceni pripravljeno vino in ga glede na zahtevane lastnosti uvrsti v predlagano kategorijo ali pa tudi ne,« je povedal inž. Franc Bežjak, namestnik direktorja v podjetju VINO.

MANJ POSPEŠEVALCEV

KOČEVJE — V kočevski občini zdaj dela 7 pospeševalcev. Republiški center za pospeševanje kmetijstva je v novi organizaciji pospeševalne službe predvidel za vso občino le dva pospeše- valca in pol (pol delovnega časa pa naj bi ta delal za območje občine Črno- melj). Izvršni svet občine Kočevje je predlagal republiškemu centru, naj bi dovolil za kočevsko občino še enega pospeševalca, saj je občina velika in je bila dolgo zapostavljena, sodi pa tudi med manj razvita kmetijska območja.

godni izbor 154 Oechslejevih stopinj ali najmanj 36 odstotkov sladkorja. Pri tem zahtev še ni konec. Republiška komisija oceni pripravljeno vino in ga glede na zahtevane lastnosti uvrsti v predlagano kategorijo ali pa tudi ne,« je povedal inž. Franc Bežjak, namestnik direktorja v podjetju VINO.

Na Drenovcu pri Bizeljskem so naj- boljše lege za vinograde: so na južni strani in precej visoko, poleg tega pa so tu čiste vinogradniške površine. Tu zra- ste najboljše grozdje, ki daje bizeljske- mu vinu visoka priznanja. Med rdečimi na primer modri pinot; ta je lani dal vr- hunske sortno vino, ki je bilo v posav- skem in podravskem vinogradniškem

Kmetje potrebujejo advokata?

Krški izvršni svet je temeljito preresetal zagate kr- škikh kmetov

KRŠKO — Slovenska kmečka zveza in njen predsednik ter hkrati tudi občinski kmetijski minister Toni Koršič ne zanikata uspehov, ki so bili doseženi na področju kmetijstva v preteklih letih in desetletjih v krški občini. Hkrati opozarjata na številna peca vprašanja, ki se množijo prav v zadnjem času.

Tudi zato je bilo kmetijstvo kot tako uvrščeno na dnevni red zadnje seje izvrš- nega sveta, kjer so se nemalokrat po- šteno kresala mnenja. Toni Koršič je v uvodni besedi naštel vrsto problemov, s katerimi se ubadajo krški kmetje. Kr- ško polje, ki je eno izmed najbolj plod- nih v Sloveniji, je hkrati tudi eden iz- med največjih hranilnikov pitne vode. Znano pa je, da intenzivno kmetijstvo na tako prodnatih tleh pomeni za vodo veliko nevarnost. Med panogami je ta- ko prizadeto zlasti poljedelstvo. Po svo- je pa se s težavami srečujejo tudi v sad- jarstvu in vinogradništvu, ki je po Koršičevem mnenju posebej prizadeto. Kaj in kako narediti v prihodnje s kme- tijstvom je bilo torej osrednje vprašanje, s katerim so se člani izvršnega sveta ubadali.

Odgovora na vsa odprta vprašanja seveda ni mogoče podati na eni sami se- ji in tudi s sejnim gradivom ni mogoče razreševati nakopičenih problemov. Zato bodo nemara potrebne študije, kakšne in komu jih bo treba naročiti, pa bodo ugotovili resorni organi izvršnega sveta. Precej razprave je bilo tudi o po- speševanju hribovskih kmetij, delova- nju sklada za pospeševanje pridelave hrane in o intervencijah v kmetijstvu ter komasacijah. Slednje bi lahko dobile hitrejši tempo, če se izvajalci del ne bi bili srečevali z nepredvidenimi teža- vami.

Posebno poglavje v razpravi o kme- tijstvu pa zavzema vprašanje združniš- tva. Nihče ne zanika, da ni M- Agrokombinat opravi v preteklih letih pozitivno vlogo. Vendar pa sedaj po mnenju Tonija Koršiča pomeni coko- la za razvoj kmetijstva, kajti kmetijstvo ne dohaja siceršnjega razvoja v družbi. Kr- ški kmetje bi že bili ustanovili kmetijsko zadrugo, ki bi bolj avtentično zastopala njihove interese, ko bi ne bilo težav v razmerju do Agrokombinata. V zvezi z njim se kmetje in njihovi predstavniki boje, da se ne bi porazgubila lastnina kmetov. Koršič je namreč na seji nava- jal, da je vsaj 70 odst. sedanje Agro- kombinatove lastnine v bistvu last kme- tov. In to lastnino bi morali kmetje

rajonu najboljše ocenjeno. Na ljublan- skem vinarskem in vinogradniškem sejmu je sauvignon Vina Bizeljsko — Brežice prejel zlato medaljo z zlato

• **»Velikega zaslužka z vini posebnih trgatve pri nas ni, saj trg ne priznava razlik med dobrim in manj kakovost- nim vinom. Tudi Slovincem je še vedno pomembno, da pijejo veliko, pa četudi ne tako dobro. Kljub vsemu pa moramo slediti razvoju in tržišču ponuditi tudi visoko kakovostna vi- na, saj si tako ustvarjamo ime in ohranjamo široko ponudbo vin,«** je dejal Bežjak.

častno diploma, v Gornji Radgoni pa si je chardonnay — izbor prislužil veliko zlato plaketo. VINO se tako uvršča med proizvajalce najboljših slovenskih vin, vendar zaenkrat le v manjših količinah.

B. DUŠIČ

dobiti v zadrugo. Koršič je zaprosil iz- vršni svet za finančno pomoč za najem advokata, ki naj bi pomagal urejati razmerja med kmeti in Agrokombina- tom. Te pomoči ni dobil v taki obliki, vendar izvršni svet pomoči ni odrekel. Zato pa so se nekateri člani krškega izvrš- nega sveta spraševali, zakaj na seji ni predstavnika Agrokombinata.

J. SIMČIČ

Prejemniki nepovratnega denarja znani

Nad porabo sredstev naj bdi inšpekcija!

ČRNOMELJ — Po precejšnjem vztrajanju so črnomaljski delegati občins- ke skupščine le prešli v roke poimen- ski seznam prejemnikov nepovratnih republiških sredstev za razvoj kmetij- stva. Kot je dejal eden od delegatov, mu ni prav nič jasno, zakaj so se morali ta- ko boriti za seznam, kaj pa v njem ni vi- deti nobenih nepravilnosti.

Kot pa je moč razbrati iz gradiva, se Črnomalcem očitno ni bati za nadaljnji razvoj kmetijstva, saj naj bi vložen denar v letu 1988 omogočil večjo proiz- vodnjo mleka za 373.500 litrov ter pri- rejo skoraj 53.000 kg pitancev in dobrih 5.000 kg telet. Vložen denar v preteklem letu bo povečal tržno po- nudbo za 450.000 litrov mleka, 92.000 kg pitancev in skoraj 11.000 kg telet. Nepovratni denar, ki so ga v črnomaljs- ko kmetijstvo vložili letos, pa bo poveč- al tržno ponudbo za 454.000 litrov mleka, skoraj 93.000 kg mladega pita- nega goveda in 10.545 kg telet.

Vendar pa vsi delegati niso bili po- vsem prepričani, da bo ta proizvodnja zares uresničena, zato je bilo iz skupš- činskih klopi slišati, naj nad porabo de- narja bdi tudi kmetijska inšpekcija.

Optimizem ob jubileju

55 let metliškega čebelarskega društva — Razvitje prapora in priznanja najprizadenejšim

METLIKA — Kot je na proslavi ob 55. obletnici čebelarskega društva Metlika preteklo soboto dejal pre- sednik izvršnega sveta Jože Mateko- vič, so doslej praznovanja ob metliš- kem občinskem prazniku posvetili bolj dogodkom iz NOB, manj pa ti- stim, ki se prav po donkihотовskoborijo za čisto okolje, vračanje k na- ravi in zdrav način življenja, kot so na primer čebelarji. Tokrat pa je bila ena osrednjih prireditvev ob metliškem prazniku prav proslavljanje čebelar- skega jubileja.

14 metliških čebelarjev je začelo z organiziranim delom leta 1935. Do le- tosa, ko se je njihovo število že nekajkrat pomnožilo, so jih pretresale težave, a tudi brez uspehov ni šlo. Ena najbolj usodnih je bila sezona 1988/89, ko so čebelarji zaradi varooze izgubili kar dve tretjini čebeljih družin, a po besedah predsednika metliškega čebelarskega društva Jožeta Prusa čebelnjaki znova počasi oživljajo. Predsednik zveze čebe- larskih društev Slovenije Marjan Skok je opozoril na mačehovski odnos druž- be do čebelarjev, na nizke odkupne ce- ne medu ter poudaril, da so se na zvezi odločili za uvedbo zaščitne znamke slo- venskega medu in čebelarjev. Tudi di- rektor Medexa Aleš Mižigoj je priznal, da se družba ni kaj prida zanimala za čebelarstvo, da pa Medex in Hmezd nista med temi brezbrizneži, saj je prav po njuni zaslugi v Sloveniji veliko trd- nih čebelarjev.

Metliški čebelarji so ob jubileju tudi

MEJA ZDRUŽUJE — Da je metliš- ko čebelarsko društvo odprto za vse, pove tudi to, da so vanj vključeni tudi čebelarji iz sosednje Hrvaške. Eden zvestih članov je Lovro Benkovič iz Vuketičev (na fotografiji levo), ki je ob jubileju društva prejel priznanje Antona Janše.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

O čiščenju vin

Mnenja sem, da je tema o čišče- nju vina še vedno tabu, ki se ga vi- nogradniki izogibajo. Strah pred posegi v vino je močno prisoten in redki priznajo, da so uporabili či- stilno sredstvo, čeprav imajo odlič- no vino. »Okolje« bi namreč pomis- lilo, da vino delam! Takšno razmiš- ljanje je dokaz še velike neprosvet- lenosti, ki je zavira razvoju v dobrem kletarstvu, mnogi pa si želi- jo stekleničiti vino. Stabilnosti vina v steklenici pa ni, če prej iz njega ne odstranimo vseh snovi, ki se iz vina izločajo med zorenjem. Pravimo, vino je živo bitje in, tako kot vsa ži- va narava, tudi vino doživi svoje rojstvo, odrasča, dozori in počasi izgublja, dokler se popolnoma ne razgradi ali umre. Ta doba je zelo različna, lahko traja od 1 do največ 50 let. Vsako živo bitje stalno nekaj izloča, tako tudi vino. Sedesejo se, recimo, beljakovine, ki povzročajo v steklenici grdo motnost. Pri rde- čih vinih se spreminja tudi intenzite- ta barve, sčasoma postanejo »črne« bolj svetle, izločajo se barvila. Lepe kristale vinskega kamna poznajo skoraj vsi, ki radi sežejo po »kupici« dobrega vina, kot kletarji zelo raz- umemo, da je vse to sestavni del vi- na, toda kot porabniki vina zahte- vamo, da je bistra zadnja kaplja vina, ki jo iztočimo iz buteljke. Tisti vinogradniki, ki želijo napredovati v kletarstvu, morajo obvladati teh- niko čiščenja, ki pa je že zelo stara. Že v srednjem veku so kletarji po- znali večidel današnja čistila, zato si posamezniki lahko mislijo, na kakš- ni stopnji kletarijo. Sodobno kletar- stvo je sprejelo vsa čistilna sredstva iz preteklosti, ker so jih nova znanja iz kemije in biokemije potrdila kot koristna pri razvoju vina. V nada- ljevanjih bom opisal čistila in teh- niko čiščenja. Svetujem vsem vino- gradnikom, da sedaj, ko bo pozimi več časa, zbrano sledijo tem član- kom. Opažam namreč, da nekateri preveč na hitro preberejo navodilo in ukrepanje polovično. Rezultat je seveda nasproten od pričakovanja in je tako za slabo vino večkrat kriv

urednik te rubrike, ki pa zelo želi, da bi bilo v vsakem sodu, kjerkoli z ljubeznijo obdelujejo vinograd in kletarijo, čimboljše vino.

Prednosti čiščenja vina

Zgodnje čiščenje pomeni prido- bitev na času, čistejši okus vina, več- jo stanovitnost, manjšo občutljivost nasproti mikroorganizmom (ker smo jih večidel s čiščenjem odstrani- li iz vina), večjo svežino vina (ker ostane ogljikov dioksid lepše raz- topljen), lepšo cvetico (aromatične snovi počasneje izginjajo iz vina). Primerjajmo navedene prednosti s težavami, ki spremljajo motno »do- mače« vino, kot: nečistoča v vonju in okusu, tuji okus, ki prekriva sort- ne značilnosti, tudi vonja, škodljive spremembe, naknadna vrenja zara- di mikroorganizmov, ki so ostali v vinu in lahko spreminjajo vino do nepovratnega stanja. Načelno mora biti vino očiščeno ob drugem pre- toku, če se že nismo odločili ob prv- em. V naših krajih moramo dobiti pretočiti najkasneje v februarju. Obvezno pa moramo uporabiti či- stilo že ob prvem pretoku, če smo namerno zadržali v vinu nekaj sladkorja in želimo imeti polsuhlo ali polsladko vino. Samo s čistilom obdelano vino je zrelo za filter. Na videz bistro vino ne zagotavlja do- bre filtrabilnosti vina. Stopnjevanje pritiska na filtru, ker je slab pretok, vino prizadene, ne samo utruji in zaman bomo iskali nežno vinsko cvetico, ki nas je tako razveseljevala pred filtriranjem.

Letošnji letnik, lahko bi rekli en- kratno grozdje, kjer ni bilo suše, je počasen pri razvoju vina v fazi vre- nja. Mnoga vina še fermentirajo in to ni narobe, če ni bilo prekinitev vrenja. Letos nismo smeli biti raz- očarani, če nismo imeli ob Marti- novem bistriga vina. To zadovolj- stvo imamo ob kisljih letnikih, ko smo prikrajšani za vse ostale dobro- te odličnega letnika. »Veliki« letniki praviloma povprečno počasi in mir- no. Obratno slabši ali »majhni« let- niki bučno, zato jim tudi očitamo: »Najmanjši so najbolj glasni!«

Mag. JULIJ NEMANIČ

Sejmišča

• **SEJMIŠČE V ŠENTJERNEJU** — V soboto so imeli naprodaj 282 pravičev, starih 8 do 14 tednov, in 40, starejših od 3 mesecev. Prvi, ki so jih prodali 79, so veljali 35 do 40 din za kg žive teže, kar je 700 do 1.300 din za žival. Drugi, od katerih so prodali 4, so bili 25 do 30 din za kg žive teže, kar znaša 2.500 do 4.000 din za žival. Na sejmu so prodajali še tele, katere- ga cena je bila 34 din za kg, 5 pitan- cev, ki so jih cenili do 25 din za kg, 11 krav s ceno do 20 din za kg, 20 konj, ki so bili po 14 do 18 din za kg, in 11

žrebet, katerih cena se je gibala od 23 do 27 din za kg.

• **SEJMIŠČE V BREŽICAH** — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 159 do 3 mesece starih in 57 starejših prašičev. Prodali so 74 mlajših po 30 in 16 starejših po 25 do 30 din za kg žive teže.

JURANA, d. o. o., Maribor, Ferkova 2, tel. 062/31-245
KMETOVALCI!
— analizе zemlje
— analizе vina po zmernih cenah in v najkrajšem mož- nem času.

gospodinjski kotiček

Prekajevanje mesnin

Prekajevalnica ali dimnica je prostor, ki je namenjen samo za to opravilo. Pred uporabo jo dobro očistimo, prezračimo in tudi med uporabo jo je potrebno primerno vzdrževati. S prekajevanjem od- vzamemo mesu in mesnim izdel- kom vodo in s tem prekinemo de- lovanje bakterij.

Poznamo hladno ali počasno in vroče ali hitro prekajevanje. V rabi je vse več hitrega prekajevanja. Najboljši dim ustvarimo s kurje- njem suhih bukovih polen. Za prijete- vonj lahko dodamo nekaj bri- novih vej. Močan dim dobimo, če po polenih potresemo suho bukovó žagovino. Kurjenje z iglavci ni pri- merno, ker se meso preveč navzame njihovega vonja in na površini mesa se nabere smolasta plast, ki ovira potek prekajevanja. Za določanje primerne temperature nam služi v višini mesa obešen termometer. Več- je kose mesa obesimo bliže izvoru dima, manjše kose in klobase pa nekoliko dlje. Viseči kosi mesa naj se ne dotikajo med seboj. Če so mesnine preveč mastne, se mast ce- di. Ta se pri klobasah nabira tik pod ovojem in preprečuje prekajevanje v notranjosti izdelka. Pri hitrem po- stopku klobase prekajujemo približno 12 ur, kose mesa s težo do 1,5 kg pa povprečno 2 dni. Po dim- ljenju morajo dobiti klobase značil-

no rahlo rumenkasto barvo. Posu- šene naj nato visijo v dobro zrač- nem prostoru, najbolje je na pre- pihu. Suho meso shranjujemo v zračnih ne presvetlih kletih.

Velik sovražnik suhomesnatih izdelkov je mrčes. Pred njim se za- varujemo, če izdelamo posebne omarice. Na okvir pritrdimo gosto mrežo in jo obesimo pod strop. Ta- ko so mesnine dobro zaščitene pred različnimi napadalci. Če opazimo na mesu razpoko, jo zalijemo z me- šanico loja in masti. Včasih se na iz- delkih pojavi plesen. Najlažje jo od- stranimo, če kose dobro zdrgnemo z drobnó soljo. V primeru, da se je plesen precej razbohotila, moramo shrambo razkužiti. To pa napravi- mo tako, da nasujemo v posodo sol in jo prelijemo z žveplovo kislino. Prostor za nekaj ur zapremo in ga nato dobro prezračimo. Mesnine obesimo nazaj v shrambo in jih redno pregledujemo. Plesen ali drug kvar najpogosteje opazimo v klobasičastih izdelkih, ki imajo med maso zračni prostor. Že pri izdelavi vedno pazimo, da zrak iztisnemo. To napravimo tako, da npr. salamo z rokami valjamo po mizi. Pri tem se tudi masa dobro sprime. (Dalje prihodnjici)

HELENA MRZLIKAR
Kmetijski zavod
Ljubljana

Množičen dolenjski odziv

Za pomoč prizadetim v nedavnih hudih poplavih v novomeški občini zbrali že preko 2 milijona

NOVO MESTO — Krajne skupnosti, podjetja, organizacije in prebivalci novomeške občine so se množično vključili v akcije zbiranja sredstev za pomoč prizadetim v poplavih v začetku novembra. Do 21. novembra je bilo v občini zbranih že 2.115 milijona dinarjev vseh denarnih sredstev za pomoč poplavljenecem. Akcije pa potekajo še naprej.

V zbiralni akciji, ki sta jo pripravila dolenjski radio Studio D in Dolenjski list, je bilo zbranih 1.045 milijona dinarjev. Do 21. novembra je pomoč v vrednosti 854.627 din dežansko nakazalo 1.350 od 1.573 darovalcev. Od tega so socialnim skrbstvom v Brezicah, Krškem in Sevnici že do 16. novembra nakazali po 200 tisoč dinarjev. Novomeški izvršni svet je prispeval 50 tisoč dinarjev pomoči, od tega 20 tisoč neposredno moziški občini, ki je bila v tej ujni najbolj prizadeta. V 31 krajevnih skupnostih v občini so organizacije Rdečega križa zbrale že 770.247 din, ocenjujejo pa, da bodo zbrali še okrog 50 tisočakov. Tovarna zdravil Krka je prispevala 200 tisoč dinarjev v gotovini, za 200 tisoč dinarjev zdravil in za 100 tisoč novotermov.

Počitniška skupnost Žužemberk je preko republiškega Rdečega križa poslala na poplavljenno območje 29 jogijev, posamezniki pa so darovali pralni stroj, zamrzovalno skrinjo, štedilnik, dve omari, dva divana in oblačila. Iz Bučne vasi so ponudili seno. Sredstva za pomoč prizadetim zbirajo tudi podružnice Kmečke zveze v Sentejnerju, Orehovi, Mirni Peči, Straži, Novem mestu in Žužemberku. Dolenjski ljudje so se torej kar dobro izkazali s pomočjo ljudem, ki jim je voda v mnogih primerih odnesla vse razen golega življenja.

Predsednik novomeškega izvršnega sveta Boštjan Kovačič je ob obravnavi teh podatkov na zadnji seji občinske vlade dejal, da zasluži za hvala vsi, posebno še aktivisti RK, ki po domovih zbirajo pomoč. Poudaril je tudi, da je treba vedno znova pozivati k še nadaljnjemu zbiranju pomoči. Čas od ujme se vse bolj odmika in neprizadeti ob vse manjši medijski pozornosti prehitro pozabljajo nanjo. Dokaz? Ko so poslanci s prizadetih območij na zadnjem zasedanju slovenskega parlamenta opisovali hude posledice poplav, je bil najbolj poln skupščinski — bife!

Z. L.-D.

Komunala z v. d. direktorja

To je A. Zupan, ki bo poskrbel tudi za razpis za novega direktorja — Sedanji direktor podjetnik?

NOVO MESTO — Na čelu novomeške Komunele je do nadaljnjega v. d. direktorja. To je Adolf Zupan, svetovalec v občinskem izvršnem svetu. Tako je sklenila na zadnji seji 22. novembra občinska vlada, v čigar pristojnosti je imenovanje direktorja Komunele na predlog razpisne komisije, ki jo imenuje delavski svet tega podjetja.

Novomeška Komunala je že sredi junija letos objavila javni razpis za imenovanje direktorja. Na razpis so se prijavili trije kandidati, ki so po ugotovitvi razpisne komisije vsi izpolnjevali razpisne pogoje, in izvršni svet naj bi se odločil za enega od njih. Vendar je ta ugotovil, da je razpisna komisija oblikovala predlog brez popolne dokumentacije o prijavljenih, in jo pozval, naj delo dopolni. Podobno je naredil tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Medtem je — takoj ko je razpisna komisija dala svoj predlog iz rok — odstopil predsednik razpisne komisije. Delavski svet je imenoval novega. Tudi pod novim vodstvom in po dopolnitvi dokumentacije je komisija ugotovila, da vsi kandidati izpolnjujejo razpisne pogoje, v nadaljnji postopek pa je izvršnemu svetu predlagala le dosedanjega direktorja Alojza Učmana. Učman je formalno ustrezen razpisu, vendar je izvršni svet menil, da ne more biti direktor Komunele, ker je eden od ustanoviteljev zasebnega podjetja, katerega dejavnost je deloma enaka in torej konkurenčna dejavnosti Komunele. Izvršni svet je zdaj imenoval v. d. direktorja, da bi uredil že več mesecev trajajoče negotove razmere. Med drugim bo Zupanova naloga poskrbeti za javni razpis za novega direktorja Komunele.

Z. L.-D.

Denarne pomoči

METLIKA — Starejšim ljudem, ki niso sposobni za pridobitno delo in so brez dohodka ali premoženja, je v naši družbi zagotovljena socialna varnost z denarno pomočjo. Ta pomoč, če je edini vir preživljanja, sedaj znaša 1.870 dinarjev na mesec, v metliški občini pa jo prejema 10 občanov. Tisti starejši občani, ki jim lastni dohodki ne zadostujejo za minimalno socialno varnost, pa so upravičeni do denarne pomoči, imenovane dopolnilni vir. Višina tega dopolnilnega vira je odvisna predvsem od lastnih dohodkov posameznega upravičenca. Ta pomoč prejema 52 občanov. V metliškem Centru za socialno delo v zadnjem času opažajo naraščanje prosilcev za socialne pomoči, predvsem za denarne pomoči kot dopolnilni vir preživljanja. Med prosilci je vse več mlajših ljudi do 30. leta starosti. To povezujejo z vse večjo brezposelnostjo, vendar do take pomoči mlajši ljudje po sedanjih zakonih niso upravičeni.

M. B.-J.

»Tujega nočemo, svoje hočemo nazaj«

Pogovor novomeških razlaščenecv s predstavniki slovenskega združenja — V Novem mestu do zdaj 599 zahtev za vračilo imetja — Opozorilo oblasti, da ne izpolnjuje obljub

NOVO MESTO — Vojna vihra je uničila mnogo premoženja, a le v redkih primerih so vojni zmagovalci ravnali tako kruto, vandalsko in barbarsko kot pri nas, ko so ljudem jemali skozi več rodov pridobivano premoženje. Zaradi tega Slovensko združenje lastnikov razlaščenega premoženja zahteva, da se vsa odvzeta lastnina nemudoma vrne v roke lastnikov. Po potrebi se bodo v borbi za svojo pravico obrnili tudi na mednarodne institucije, saj lastnino in lastnike ščitijo mednarodne konvencije, ki jih bo slovenska država, če bo hotela v Evropo, morala upoštevati in izpolnjevati.

Tako je bilo slišati pred tednom na pogovoru predstavnikov združenja z novomeškimi razlaščenimi, ki so bili po vojni ob zemljo, gozdove, stavbe, lokale, tovarne itd. Na tem pogovoru je bil izbran iniciativni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za ustanovitev novomeške podružnice Združenja razlaščenih lastnikov. Le-to je bilo ustanovljeno v Ljubljani v začetku junija, pred tem pa je skoraj tri četrta leta v strahu pred morebitnimi posledicami delovalo tajno. Pravijo, da zastopajo najmanj 200 tisoč slovenskih ljudi, razlaščenecv in njihovih potomcev in pravnih naslednikov, mnogi pa govorijo celo o 300 do 350 tisoč na ta način »prizadetih«, saj je bilo od 40 do 50 tisoč razlastitvenih primerov.

Na pogovoru je bilo rečeno, da bo združenje storilo vse, da bo sedanja oblast začutila, da se razlaščenici počutijo prevarane, saj stvari z vračanjem odvzetega premoženja ne tečejo tako, kot je pred volitvami obljubljala sedanja oblast. Republiški skupščini bodo postavili vrsto zahtev. Ta naj bi čimprej odpravila vse zakone, po katerih so potekale razne razlastitve. Čimprej naj bi sprejela zakone, ki bodo omogočili vračanje premoženja. To, da je treba stvari reševati in vračati po zakonih, je nekako prevladalo tudi na pogovoru v sredo, četudi je v nekaterih ljudeh še mnogo grenkobe in tudi neučakanosti za poplavljanje velikih tovrstnih krivic iz preteklosti, ki so naredile mnogo hudega, navsezadnje celo prekinile mnogo

življenjskih poti.

Slovenska skupščina naj bi ne sprejela zakona o privatizaciji družbene lastnine, ker bo tak, kot je predlagan, le zaključil proces nacionalizacije, namesto da bi nekdaj, »pravi« lastniki dobili svoje nazaj kljub in ob tej privatizaciji. Delnice, obveznice in podobni vrednostni papirji brez vrednosti v razmerah gospodarskega razsula zanje niso prava oblika popravka krivic. Zahtevajo tudi komisijo za denacionalizacijo, če že deluje agencija za privatizacijo, saj bo primerov za denacionalizacijo kar ne-

kaj deset tisoč, in tega ne morejo delati prostovoljci. Združenje bo sredi decembra v Ljubljani tudi pripravilo zbor.

• V novomeški občini je do zdaj 599 prijav za vračilo odvzetega premoženja. V občinski upravi ocenjujejo, da to ni niti večina vseh tistih, ki jim je bilo na kakršenkoli način odvzeto premoženje in zato zbirajo prijave še naprej. Po natančnem pregledu in preverbi vseh dosedanjih prijav pravijo, da so v novomeški občini vsi primeri takšni, da je za vračilo potrebna nova zakonodaja namesto sedanje revolucionarne, zaenkrat pa ni zunaj še nobenega zakonskega osnutka o denacionalizaciji.

na katerem hoče oblast opozoriti na neizpolnjevanje pred volitvami danih obljub o poplavljanju krivic iz preteklosti.

Z. L.-D.

V Iskri Tenel spet zavrelo

V prejšnjem tednu sta bila sklicana dva zbora delavcev, ki pa sta bila slabo obiskana — Direktor ni pristal na v.d.-jevstvo — Sindikat: Bolj se oprimo dela!

NOVO MESTO — Videti je, da je novomeška Iskra Tenel eden tistih kolektivov, v katerih kar ciklično vsake toliko časa malo zavre. Dejstvo je, da je Tenel že dlje časa v škripcih in da se njegove perspektive še vedno ne izrisujejo z jasnimi črtami, se bodo pa verjetno še manj, če se bodo zaposleni preganjali po izrednih zbiorih, na katerih se najprej eno uro pričakajo, ali jih je na zboru zadosten »kvorum« ali ne in iščejo zapisnikarja.

Kot rečeno, se vlečejo Tenelove težave že nekaj let. Dobro leto dni je tega, ko smo pisali, da se bliža Tenelov dan D, ko naj bi se razjasnilo, ali bo moralo podjetje z okrog 700 zaposlenimi v stečaj ali pa se bo zanj vendarle našla drugačna rešitev in prihodnost. Ker jim je uspelo dokazati, da imajo tržno zanimivo proizvodnjo, so se stečaja izognili, do česar so si pomagali tudi z odprodajo dela premoženja. Likvidnostne težave so bile namreč resna zanka okrog vratu in tudi vseskozi naprej od takrat je pomanjkanje denarja za financiranje proizvodnje velikanski problem, ki so mu komaj kos. Plače, ki so sicer nizke, a ne čisto na občinskem repu, so kljub temu dobili še vsak mesec, morda le z nekajednevno zamudo, proizvodnjo pa oskrbujejo z blagovno menjavo, če ne gre drugače.

Tenel je eno od novomeških podjetij, ki se zdaj zaradi blokad ziro računa približuje zakonsko predpisanimu stečajnemu postopku. Ob tem pa že dolgo niso imeli toliko dela, kot ga imajo zdaj do konca leta in še malo čez, ki jim bo moralo, če bo v redu opravljeno, dati pod letno bilančno črto pozitiven izid. Končno so dosti daleč pogovori o svežem denarju, ki ga potrebuje Tenel. Bivši direktor Ivo Longar, ki je pred dvema mesecema sicer odstopil, pa opravlja po

pooblastilo posel naprej, saj jim ni nikogar uspelo pridobiti za v. d. direktorja, se uspešno trudi pridobiti podjetju dovolj dela za naprej, in je praktično do podpis pogodbe pripeljal tudi pogovore z dvema tujima partnerjema o sovlaganju v posamezne Tenelove programe. Ti naj bi bili po reorganizaciji samostojna podjetjeca. In ko je bil v te name- ne prejšnji teden na službeni poti v Nemčiji, se je nekaterim v kolektivu pod- njuno zadelo, da o ničemer niso obveščeni, pa sta se zvrstila dva zbora, v ponedeljek in v sredo. Na zadnjega je skoraj neposredno iz Nemčije prišel tudi Ivo Longar.

Longarja je medtem delavski svet imenoval za v. d. direktorja do 28. fe-

• Najbrž kar prav ima sindikalni predsednik Tenela, ki je, izzvan, dejal, da je njihovo stališče takšno, naj bi se bolj oprijeli dela, ki ga je zdaj, hvalabogu, dovolj. Šele potem bo moč vedeti, ali bo dela v Tenelu v prihodnosti dovolj za vse sedaj zaposlene s tistimi, ki so doma na čakanju vred, ali ne.

bruarja prihodnje leto, da bi pač položil letni obračun. Del kolektiva se s tem ni strinjal in so delavskemu svetu celo izrekli nezaupnico, predsednik pa je potem sam odstopil, ker pravi, da noče sodelovati v takšnih a la jogurtnih revolucijah. No, Longar je v sredo pogodovoril z njim in da niti približno tega ni pripravljen sprejeti, bo pa posle korektno vodil do imenovanja v. d.-ja. Na očitke glede službenih potovanj, ki so dejansko le v mejah nuje, pa je odgovoril tudi eden od delavcev: da so namreč mrtvi, če se zapro v svoj vrtiček na Cikavi, da je zanje izhod le tuje tržišče.

Z. L.-D.

Samostojno metliško gostinstvo

Končno bo prišlo do ločitve pred dolgimi leti združenega in nikoli uspešnega belokranjskega gostinstva — Metličani mislijo, da bodo boljši gospodarji — Lastnik naj bi bila turistična agencija

METLIKA — Z družbenim gostinstvom v metliški občini so križi in težave že od takrat, ko je postalo družbeno. Vseskozi je šlo v tem družbenem gostinstvu navzdol in danes tega, čemur pravijo gostinstvo in turizem, v metliški občini skorajda ni, oziroma tisto, kar je, ne zasluži tega imena.

Pred skoraj dvajsetimi leti so vse družbeno gostinstvo v Beli krajini združili, sedež novega podjetja pa je bil v Črnomlju. Dolga leta je bilo belokranjsko družbeno gostinstvo Viatorjev toz, nato temeljna organizacija v Golfturnu, ki je delovala v okviru sozda Integral, zadnji čas pa posluje kot družbeno podjetje Gostinstvo Bela krajina s sedežem v Črnomlju. Kakorkoli že so bili

organizirani, z družbenim gostinstvom in turizmom v metliški občini niso bili nikoli zadovoljni. Kaže, da je končno prišel čas ločitve in s tem čas čistih računov.

Od 11 obratov sedanjega in bivših podjetij so 4 v metliški občini, to so hotel Bela krajina, gostišče Drage, kopalnice Breza ter kopalnice Podzemelj, medtem ko so gostišče Veselico že pred časom prodali bivšemu lastniku Beti, ki jo je, mimogrede povedano, pred dolgimi leti zastojno odstopilo takrat združenemu belokranjskemu gostinstvu. Sedanja vrednost šestih objektov z zemljiščem in opremo vred naj bi znašala komaj dobrih 4,3 milijona dinarjev, kar je slaba tretjina vseh osnovnih sredstev sedanjega črnomajškega podjetja Gostinstvo Bela krajina. V teh gostinskih objektih v metliški občini je zaposlenih 24 ljudi, kar je tudi slaba tretjina vseh zaposlenih v podjetju, medtem ko dohodek metliških obratov predstavlja 40 odst. vsega dohodka podjetja.

Belokranjsko družbeno gostinstvo vsa leta posluje na meji rentabilnosti ali pod njo. Doslej so izgubo pokrivali z nepovratnimi sredstvi. Lani je izguba podjetja znašala dobrih 348 tisočakov, od česar na metliške obrate odpade 150 tisočakov, v letošnjih devetih mesecih pa znaša izguba že skoraj 500 tisoča-

kov, vendar kaže, da metličski obrati letos ne bodo imeli izgube. Ker vse dosedanje integracije belokranjskemu gostinstvu niso prinesle boljših časov in ker je vodstvo sedanjega podjetja prepričano, da tudi v sedanji organizaciji nimajo tako rekoč nikakršnih možnosti za uspešno poslovanje in prekinitev desetletnega mrtvila, so se na nedavni seji izvršnega sveta kaj lahko odločili za »ločitev«. Metličani so namreč tako in tako že dlje časa prepričani, da bi s tem, kar je družbenega gostinstva v njihovi občini, gospodarili bolje in naredili več. Če drugega ne, bi se vsaj vedelo, da so za neuspehe in bedno stanje metliškega hotela, Drag, zlasti pa zanemarjenega in povsem neizkoriščenega kampa ob Kolpi krivi sami.

Metličski izvršni svet je obravnaval možne oblike bodoče organiziranosti sedanjega družbenega metliškega gostinstva. Podprl je predlog, po katerem se naj bi ta dejavnost odcepila od sedanjega podjetja in se organizirala kot samostojno gostinstvo podjetje. Ker samo s tem ne bi rešili nobenega od resnih vprašanj, se metlički izvršni svet zaveza, naj bi takoj ustanovili turistično agencijo, ki bi kot lastnik podjetja razpolagala z imetjem, posamezne objekte oziroma zemljišča pa bi dali v najem oziroma našli drugo uspešno obliko sodelovanja. Imenovali so komisijo, ki naj bi v kratkem pripravila konkreten predlog bodoče organiziranosti metliškega gostinstva in turizma.

A. BARTELIJ

SLOVENŠČINA — Dejanjsko je skrajni čas za razpis ljudskega glasovanja o samostojnosti Slovenije. »Slovenščina!« naš materin jezik, je pod pritiskom z Jutrova ga deležna močnih udarcev, eden najbolj neverjetnih je bil te dni na novomeški tržnici, kjer smo lahko prebrali, da so naprodaj plašči. Morda pa so — zaradi pisave z mehkim č — vsaj bolj topli?

RADIO — Priljubljeni radio Studio D veselo vrti voščila, ki jih njegovi poslušalci namenjajo svojem, prijateljem itd. Kaj piše v voščilu, izkušenim profesionalcem ni preveč mar in tako smo lahko te dni slišali, »naj Jerca, ki ima rojstni dan, za trenutek odloži delo in prisluhne priljubljeni melodiji«. Omenjena Jerca je bila na dan voščila stara natanko leto dni. Če pri te starosti očitno zbrano prisluhne melodijam, bo presegla Mozarta, zanimivo pa bi tudi bilo vedeti, s katerim nujnim opravilom se je motila Jerca, ko so ji rekli, naj si za hipec odloži. Da ni po naključju v plenah lopatala na vrto? Če bo Jerca še naprej tako pametna in pridna, bo mogoče na tretji rojstni dan postala urednica Studia D.

DREVJE — Pri grmski osnovni šoli so posekali nekaj lepih dreves. Učenci dveh razredov so zoper grob poseg protestirali, nakar so od hišnika slišali, da so se drevesa preveč razrasla itd. Na kraju, kjer je sedaj šola, je bil pred tem gozdiček, zato se drevesa tam nikoli ne morejo preveč razrasti. Druga zadeva je, da o poseku najbrž ne more odločati šolski hišnik. Če imajo učitelji čas razpravljati o vsakem živahnem učencu, bi si nekaj minut lahko vzeli tudi za drevesa. Tretje, kar bi bilo ob tem primeru vedeti, pa je, da ima vsak hišnik svojega ravnatelja.

BRATSTVO — Delavci novomeškega Avtoservisa so se z avtobusom odpravili na izlet v Karlovec. Ker tako potovanje potrebuje nekaj makrote, so že doma nastavili blaginjo, vsak je vanjo položil 100 din. Porabili niso niti pare. V Karlovcu so namreč naleteli na skupino bratov Hrvatov, ki niso severnim mejašem dovolili plačati niti litra vina. Pa naj kdo reče, da nova slovenska politika ni tudi ekonomsko uspešna.

Ena gospa je rekla, da je bilo vstopnina za smučarski sejem astronomskih 40 din. Se pozna, da že tri leta ni bilo snega.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Od 15. do 21. novembra so v naši poročnišnici rodile: Ivanka Pungercar — Dol. Prekopa — Barbaro, Jana Kodrič — Senočet — Miha, Ruža Krznarič iz Lipničke Zaluke — Petra, Ivanka Klemenčič — Uršnih sel — Kristino, Marjeta Bradač — Dol. Kamenc — Matica, Martina Debevec — Ratež — Gregorja, Tatjana Požek — Gorenjec — Simona, Vesna Režek — Metlike — Roberta, Marija Klobučar — Biške vasi — Gašperja, Bojana Rajkovič iz Pribiča — Marsela, Danica Divjak — Male Hujbajnice — Tineta, Marija Erpe — Uršnih sel — Ireno, Zorica Tončič iz Piletovec — Danijela, Tatjana Jakša iz Črnomlja — Urško, Bernarda Kestnar iz Smolenje vasi — Klemenca, Marinka Lutar iz Gor. Brezovice — Tjašo in Sašo Branka Rebolj iz Trebnjega — Lovra, Simona Stroj in Grobelj — Mateja, Sonja Starasinič s Krasnice — Dušana, Marjana Zupančič iz Preske — Mojca, Mojca Vrančič iz Črnomlja — Nina, Ivana Hodulak iz Krškega — Ivorja, Marija Virant iz Petelinjke — Primoža, Liljana Galinac — Obreža — Albino, Greta Avgustin iz Metlike — Jerneja, Brigita Mesojedec iz Češče vasi — Leo, Karmen Žnidaršič z Mirne — Špelo, Irena Stangelj iz Črmošnjic — Majo, Matilda Zateletj iz Klečeta — Klemenca. Čestitamo!

IZ NOVEGA MESTA: Darinka Pavlin iz Ivana Roba 44 — Anžeta, Biljana Milinkovič iz Slavka Gruma 72 — dekljo, Božidara Jožef iz Ločne 42 — Tjašo. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

PRED LJUBLJANSKO BANKO na Trgu svobode je ob jutirih kar precej ljudi, ki bi radi kupili devize, predvsem marko in šilinge. Posiljka, ki jo dobijo uslužbenke, hitro poide, nakar vam namesto devize vpišejo kupljeno vsoto v devizno knjižico. Za spodbudo vam povedo še to, da tujega denarja iz svoje knjižice ne boste mogli dvigniti prej kot v nekaj mesecih. Ljudje so začudeni, kajti premier Markovič jih preko televizijskih ekranov spodbuja k nakupovanju, in to z zaupanja vrednim nasmeškom.

V METLIŠKI OBČINI JE VSE VEČ tako imenovanih črnih zakolov živne, kar kaže na to, da znajo tudi kmetje računati. S črnimi zakoli se zopet poglajavaj, ki bi jih pospravila v svojo pogojno blaginjo država, poleg tega pa naredijo še veliko veselje prijateljem in znanec, ki pridejo do teletine ali govedine po nižjih cenah, kot sicer veljajo v mesnicah. Da zaradi strokovnostni živina ob takšnih dejanjih bolj trpi, kot bi v metliški klavnici, seveda nikogar ne zanima.

PRIHAJAJOČIH DNEH bodo imeli v podzemljski osnovni šoli kviz o prometu za vse belokranjske osnovne šole. Nastopila bo popevkarica Romana Kranjčan iz Kranja; svetovni popotnik Cortes pa bo otrokom s pomočjo diaproizvoda predstavil Indijo. Brez skrbi: pouk zavoljo tega ne bo odpadel.

SINDIKALNA PONUDBA — Dva člana Roma sta si ugodnejšo sindikalno ponudbo nekaterih prodajal v Črnomaljski občini očitno razlagala nekoliko po svoje. Kar sama sta »določila«, v katerih govinah naj bi bilo blago zastoj, kot je pokazalo, kdo sta, pa sta namesto sindikalne izkaznice, ki je tako in tako nista mela komu pokazati, raje pustila razmešane lokale in poškodovane vhode, skozi katere sta si utirala pot v trgovine. Pri vsej stvari jima je najbrž najbolj čudno to, da Črnomaljskemu sindikatu še ni uspelo preprečiti miličnikov, da sta sledila le priporočilu sindikata o ugodnejši nabavi živil in drugih življenjskih potrebščin.

PASTIRJI IN OVCE — Pastirji iz Bosne in Črede njihovih ovac so zopet prestopili Kolpo in iščejo sočno pašo na belokranjskih tleh. Belokranjci se, razumljivo, ne zanimajo za nepovabljenе goste in zgodi se celo, da jih nekateri preganjajo kar s koli. Drugi pa so ob vsem skupaj presenetljivo mirni. Menda razmišljajo že o tem, kako bo potem, ko bo v Sloveniji sprejet plebiscit, preko državne meje pa prehod za stotine živali ne bo tako preprost. »Nismo še lišali, da bi se bosanske ovce pasle v Avstriji ali Italiji,« se muzajo.

OBISK — Janko Bukovec, sicer nekdanji predsednik semškega podružnega Društva vinogradnikov Bele krajine, je ob letošnjem martinovanju, ki ga je pripravila omenjena podružnica, kar veliko časa preživel v hotelu Smuk, kjer se je odvijala prireditve. Precej presenečen pa je bil, ko je pozneje v Delu plus prebral, kako je ob semškem martinovanju slovenska vlada v njegovi zidnici. Ugotavlja, da ima časopis zelo sposobne, detektivske novinarje, ki jim je uspelo ob martinovanju izslediti slovensko vlado v Semčju, saj ne ve, da ostali Semčani niso vedeli, da so bili prvi med naše republike ob prazniku vina v Semčju, dokler niso odprli časopisa, ki se propagira z »nesramnostjo zdaj«.

Drobne iz Kočevja

ZASVINJANO MESTO — Kočevje je zelo nesnažno mesto. Otrokom dajejo slab zgled celo starši. Sami predpisi o javnem redu in varstvu okolja ne bodo zagotovili reda. Potrebno bo še drugače ukrepati.

ZAKLEPAJO SE — Nesnažno pa ni le mesto in ulice, ampak tudi večje stanovanjske stavbe, ki so vse počekane, stekla imajo razbita ali počena, da je vse videti kot po bitki na Kosovu. V kleti vlamljajo neznanzi. V skupnih prostorih naleti na svinjarijo. Pa hočemo v Evropo!

KAM Z AVTOBUSI? — Na prvi seji nove komisije za socialno politiko je bilo po temeljiti razpravi ugotovljeno, da »bo treba ustvariti elemente reda«. Nered v mestu in drugod je vsesloven. Tako so med drugim ugotovili, da je neki avtobus parkirali kar na parkirišču za osebna vozila pred občinsko skupščino. Poetm so ga od tam pregnali in je začel parkirati pri nekem križišču, da onemogoča voznikom preglednost in hkrati ogroža varnost prometa.

Ribniški zobotrebci

VSE NA EKSPRES — V Ribnici in okolici vsi fotografi izdelujejo fotografije »ekspresno in kvalitetno«. Nakupili so namreč novo opremo. To velja tudi za »Foto Tonija« iz Hrovače, ki ob torkih, četrtkih in sobotah dela v Sodražici.

KULTURNO GOSTIŠČE — V ribniškem gradu je muzej suhorobarstva in lončarstva. Petkova galerija, letno gledališče, park kulturnikov, poročna dvorana, stalna razstava kipov z ribniških likovnih srečanj in morda še kaj. V neposredni bližini je še Miklova hiša, ribniški kulturni hram, ki bo dokončan in odprt predvidoma prihodnje leto. Obrtno združenje pa ugotavlja, da je v gradu še nekaj neizkoriščenih prostorov in da naj bi v njih odprli sodobni gostinski objekt, ki pa mora biti res nekaj posebnega, reprezentiven.

Trebanjske iveri

TREBNJE — Trebnje z okolico ima kar nekaj stikov s svetom, tako da obtožbe na rovaš njegove obrobnosti držijo ali pa ne držijo. Ima severnjasko vročo kopel, domnevno, vendar nedokazano je člen v palermški mafijški trgovini z belim blagom, ima vedeževalko, ki vam po vzhodnjaskem receptu prebere iz dlani vašo lastno usodo, živi politične stranke, v mestu posluje ena registrirana turistična agencija Kristof, ki vas vodi po evropskih križpotjih, ima podjetja s krizo ameriškega tipa poznih tridesetih let tega stoletja in ima arhivirano pismo iz Italije. V njem sporoča Ludmila Lidia Souľavy-Bertocci, da je po dr. Evgeniu in Elzi Souľavy zakoniti dedič trebanjskega gradu in pripadajočih petih hektarjev gozda.

NEKAJ ZIDAJO — Zapužani pravijo, da jim Unitelna in Franc Jevnikar pred nosom nekaj zidata v nekdanjem združenem hlevu in da jim nihče ne pove, kaj bo nastalo v bivši živinski rezidenzi. Kako to? Za najmanjšo zajčnico se običajno podajo na pot jate oglednikov, ki po tleh zahtevajo grmade soglasij od sosedov in sedemindesetih pristojnih ustanov, pri zapuski podrtiji pa je šlo brez tega — ali je tako? Če je, potem je jasno: država varuje človekove pravice, za človeka pa ji ni mar.

KOMENTAR — Ko je eden od uvodničarjev v javni razpravi o ustavi v Trebnju govoril o pravicah etničnih manjšin in tu samo omenil Rome, je v dvorani zapopolnelo. Nekomu se je zdelo, da tako glasno, kakor da bi z metra višine naenkrat stresel na lesena tla ves fižol in krompir, ki je rasel na kmetovih njivah in končal v ciganskih žlezočih.

IZ NAŠIH OBČIN

Kaša je bila tokrat še prevroča

Delegati črnomaljske občinske skupščine so sprejeli le pobudo Demosa o odvzemu naziva častnega občana Ivanu Mačku, naziva pa mu niso odvzeli

ČRNOMELJ — Demos je na oktobrski seji občinske skupščine predlagal, naj Ivanu Mačku-Matiji odvzamejo naslov častnega občana črnomaljske občine. Ta predlog so podkrepili z utemeljenim sumom, da je bil Maček eden najodgovornejših za dogodke, ki so se dogajali tik po drugi svetovni vojni v bližini črnomaljske občine, hkrati pa je tudi eden najodgovornejših, da je Slovenija ostala dolgo časa brez nekaj sto kv. kilometrov svojega ozemlja.

Statutarnopravna komisija pri črnomaljski občinski skupščini, ki je razpravljala o pobudi, je menila, da utemeljitev Demosa ni dovolj argumentirana, zgolj na podlagi utemeljene suma pa še ni moč sprejeti odločitve o odvzemu naziva častnega občana. »Pričakovati je, da bo na razpolago več potrebnega gradiva in dokazov za presojo o odločitvi, ko bo komisija republiške skupščine za preiskavo poveljnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti prešla od Ivana Mačka odgovor na številna vprašanja, ki mu jih je poslala z njegovo privolitvijo,« je med drugim zapisala v svoje stališče črnomaljska statutarnopravna komisija. Tukajšnji skupščini pa je predlagala, naj z odločitvijo o častnem občanstvu počaka, dokler omenjena republiška komisija ne bo prejela odgovorov na vprašanja, poslana Mačku, za katere jo bo zaprosila črnomaljska komisija z enakim naslovom.

Vendar je bil za Demosa ta predlog nesprijemljiv, češ da obstaja toliko razlogov, ki govorijo proti Mačku — za primer so omenili le Kočevko Reko — da je moralna stvar skupščine, da se o častnem nazivu Mačku, ki so mu ga v

NAJVEČ INVESTIRALRIKO

RIBNICA — Po podatkih SDK je bilo letos v prvih devetih mesecih v ribniški občini za 24.659.000 din gospodarskih in za preko 3 milijone dinarjev negospodarskih investicij. V gospodarskih investicijah je s skoraj 69-odstotnim deležem udeležil RIKO, delež Inlesa je 20,5 odst., Komunala je s 3,7-odstotnim deležem na tretjem mestu itd. Med negospodarskimi investicijami pa je bilo preko 90 odstotkov porabljenih za obnovo osnovne šole v Sodražici.

RDEČI KRIŽ ŠE ZBIRA POMOČ

ČRNOMELJ — Črnomaljski občinski odbor Rdečega križa, ki zbira denar za poplavlence, je do petka, 23. novembra, zbral 126.168 din. Rdeči križ se najlepše zahvaljuje vsem darovalcem, čeprav akcija zbiranja pomoči za žrtve katastrofalnih poplav še vedno poteka.

IMAJO ŽE PREKO 3.500 ČLANOV

KOČEVJE — Vodstvo občinskega sveta Svobodnih sindikatov v Kočevju je zadovoljno z včlanjevanjem delavcev. Do konca minulega tedna se je v njihove vrste vključilo nekaj nad 3.500 novih članov. Zraven brezplačne pravne pomoči, ki jo nudijo članom vsako sredo od 17. do 19. ure na sedežu v Kočevju, Ljubljanska cesta 7, so omogočili, da člani s člansko izkaznico uveljavljajo sindikalni popust pri nakupu v Merkatorevih trgovskih poslovalnicah. Trgopromet Kočevje. Zadnji čas pa ugotavljajo, da je vedno več takih delavcev, ki iščejo pomoč pri svoji sindikalni organizaciji. Zato bodo vložili vse napore, da bi sindikalno življenje zaživelo v novih pogojih.

Zakaj razrešujejo Vinka Pavlina?

Z zasedanja vseh treh zborov skupščine občine Trebnje — Ekološki podton — Kolikšne smejo biti zidanice? Velike in drobne teme — Kaj je to?

TREBNJE — Potem ko so na septembrski seji trebanjske občinske skupščine delegati odložili glasovanje o dopolnjenem osnutku odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Suho krajino, so na nedavnem zasedanju občinskega parlamenta ta dokument sprejeli. Poleg tega so izglasovali in odpravili še vrsto predpisov o drugih področjih.

Glede prostorskega urejanja Suhe krajine so najbolj analitično obdelali 27. člen odloka in v njem velikost zidanice, ki naj bi bila dovoljena. Urbanistični inštitut Slovenije je namreč predlagal tlorisno površino zidanice 40 kv. m in izjemoma do 120 kv. m. Kot izjemo naj bi obravnavali proizvajalce grozdja, ki pa bi morali svojo tržno usmerjeno pridelavo dokazati z uradnim potrdilom.

Na seji so eni nastopili proti številkam, češ da pomenijo nepotrebno birokratiziranje, in predlagali, naj bi od primera občinske službe odločale, kolikšno zidnico sme kdo sezidati.

Drugi so opozarjali na verjetnost špekulacij pri pridobivanju potrdil. Marjan Dolenc se je opozoril na možnost, da bi kdo na podlagi dobljenega potrdila lahko zgradil veliko zidnico — »tako imenovano zidnico«, kot je rekel, ven-

dar v njej ne bi predelovali grozdja, ampak kakšno zdravju škodljivo snov. Le nekaj manj podrobno so razpravljali o dopustnih naklonih streh in načinih za praznjenje vaških greznic. Nazadnje so odlok sprejeli z nekaterimi popravki prvotnega besedila, kaj natančno pa so izglasovali, bo delegate verjetno obvestilo šele prečiščeno besedilo, saj so na seji po razdobljeni razpravi najbrž le najbolj poučeni vedeli, za kaj gre v sklepih o PUP.

Ko so delegati glasovali o imenovanju Boruta Likarja za načelnika Uprave za notranje zadeve Novo mesto in se pri tem pogovarjali o razrešitvi Vinka Pavlina, dosedanjega načelnika, so nekateri protestirali nad »pozabljivostjo« nekoga. Sodeč po razpravah, se jim je upiralo razreševati s funkcije človeka, o katerem se nikomur ni zdelo vredno napisati ničesar ne o delu ne o morebit-

Predsednik med Stružanci

Na kratko o željah in načrtih Stružancev, ki se čutijo v vsem povojnem obdobju zapostavljene

STRUŽE — Predsednik občinske skupščine Kočevje Mihael Petrovič in predsednik občinskega izvršnega sveta Lado Lenassi sta pred kratkim obiskala Struge in se pogovarjala s krajani. Ves čas razgovora je med domačini prevladovalo prepričanje, da so bili vsa leta po vojni zapostavljeni, ker je bilo med vojno to območje »na napačni strani«. V pogovoru o željah in načrtih pa so za posamezna področja dejavnosti ugotovili:

CESTA proti Dobropolju je asfaltirana do občinske meje; tudi za Struge pa je pomembno, da bi asfaltirali še preostale slabe 3 km ceste v grosupeljski občini. Cesto proti Kočevju bo treba prekatégorizirati v regionalno, saj občina Kočevje ne zmore stroška za posodobitev in asfalt. Od Kočevja do Strug praktično ni več nobene vasi, medtem ko jih je bilo pred vojno veliko. Za posodobitev vaških poti so krajani pripravljali plačevati samoprispevek.

PITNO VODO dobivajo iz Roba (občina Ljubljana-Vič) preko občine Grosuplje. Glavni cevovod je potreben obnove. Voda je tudi predraga, ker jo

ker bi morali pred tovrstnim glasovanjem najprej razširiti dnevni red, delegati pa se z razširitvijo niso strinjali. Zato bodo to točko dnevnega reda kot samostojno uvrstili na naslednjo sejo občinske skupščine, do takrat pa naj bi zbrali še argumentirane dokaze. Tako Ivan Maček-Matija še naprej ostaja častni občan črnomaljske občine.

M. BEZEK-JAKŠE

JLA nič več nedotakljiva

Črnomaljce zanima, kakšna bo usoda vojaških objektov v občini — Kdo je kriv za propadanje?

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini je nekaj objektov za vojaške namene, ki ljudi očitno vse bolj bodejo v oči. Zato ni čudno, da je Demos opozoril na nevarnost ekološke onesnaženosti, ki bi lahko prišla iz teh objektov, posebno še ob dejstvu, da stojijo na občutljivih kraških tleh. Zanimajo jih tudi usoda 56 ali 57 ha velikega zemljišča v bližini Gribelj, ki je bilo odkupljeno v vojaške namene, a je sedaj v glavnem zapuščeno, ter kaj je z vojaškim projektom objekta v bližini Nerajca.

Z oddelka za družbeni razvoj so odgovorili, da so objekti v črnomaljski občini, ki posredno ali neposredno služijo JLA, v izključni pristojnosti vojske, njihov namen pa za javnost ni znan. Priznali so sicer, da vpliv na okolje ni izključen, če bi prišlo do napak pri objektih, vendar pa je JLA dolžna spoštovati predpise, ki veljajo za območje izven objektov, zato je v primeru suma zaradi onesnaževanja okolja moč posredovati pri pristojnih organih JLA.

Za zemljišče pri Gribljah so na oddelku za družbeni razvoj pojasnili, da je v zemljiški knjigi vpisan na državo SFRJ-zvezni sekretariat za ljudsko obrambo, ki ima tako izključno pravico

Komunala Grosuplje zaračunava Hydroduvno Kočevje kot industrijsko vodo, ta pa občanom kot gospodinjstvo, se pravi ceneje. Preverili bodo možnost za lastno zajetje pri Tisovcu. Od Grosupelčanov bodo zahtevali tudi znižanje cene za vodo (na gospodinjstvo tarifo).

EKOLOGIJA jih tudi skrbi. Zato bodo uredili zbiranje odpadkov in njihov odvoz na primerno odlagališče. Ugotovili bodo, kakšne odplake nastajajo na tem območju, in nato uredili čistilno napravo (najverjetneje prenosno) pri vasi Potiskavec.

OBRTNIKOV ni. Tu je bila obrt vedno pretirano obdavčena, zato se tudi danes boje odpirati delavnice. To pa bi bilo nujno, saj je vedno več ljudi brez dela. Prej je od tod vozil delavce avtobus na delo v Litostroj v Ljubljano, zdaj pa je ta prevoz ukinjen.

POKOPALIŠČE so pripravljene urediti in zgraditi mrliške vežice. V ta namen nameravajo uvesti samoprispevek. Pri razpisu referenduma pričakujejo občinsko pomoč.

J. P.

BREZPOSELNOST NARAŠČA

ČRNOMELJ — Konec oktobra je bilo v črnomaljski občini na zavodu za zaposlovanje prijavljenih 373 iskalcev zaposlitev, od tega jih prvo zaposlitev išče 144, kar dobrih 58 odst. pa je mlajših od 26 let. 247 ljudi je iz različnih vzrokov težje zaposljivih. Med iskanci zaposlitve prevladujejo tisti s I. stopnjo izobrazbe, zaskrbnjujoče pa je, da je na zavodu prijavljenih tudi 8 iskalcov z višjo šolo. Poleg tega, da se število brezposelnih povečuje iz dneva v dan, pa je v Iskri, rudniku Kanižarica, Beltu in Begradu tudi 247 delavcev na čakanju.

Kdo jim bo na koncu vrtal po ustih?

Politika in zdravstvo

TREBNJE — Apeliram na skupščino oziroma ustrezni resor, naj ukreneta kaj, da se bodo izboljšale razmere v trebanjskem zdravstvenem domu in da bo ta ustanova nudila ustrezne storitve. Storitve nudijo samo zasebniki, medtem ko jih zdravstveni dom ne več, je rekel na nedavnem zasedanju Skupščine občine Trebnje Jože Jerak, delegat zbora združenega dela trebanjskega parlamenta. Za ilustracijo takega pomanjkanja je navedel trebanjsko otroško zobozdravstvo.

Na tak poziv bi bila pozorna vsaka vlada, ki bi rada kaj investirala v trdnost lasnega položaja in dobro počutje državljanov, in verjetno se bo podobno odzval trebanjski izvršni svet. S kakim poročilom, ki bi ga posredoval skupščinskimi zborom, bi najlažje pojasnil delegatom, če je del opreme v zdravstvenem domu res neuporabljeno, ali manjka (zobozdravnikov, koliko strank pobereta zasebna zobozdravnika s svojima ambulantama na dveh koncih občine Trebnje in kaj lahko Trebanjci pričakujejo glede vsega tega v prihodnje.

Nekaj tega se ve že zdaj. Šolski zobozdravnik dela v Trebnjem v ambulanti v osnovni šoli. Iz mladinske ordinacije v Zdravstvenem domu je zdravnica odšla 31. oktobra letos. Zdravstveni dom zdaj že pozna novo ime za to delovno mesto in ne ve, od kod bo vzel denar za plačo tega zdravnika.

Občina Trebnje bi to denarno neznaniko mogoče še kako rešila. Zanesljivo pa bi si naložila pretežno breme, če bi hotela prej kot Slovenija priti na jasno, kako se obnašati do zobozdravnikov-zasebnikov, ki po Jerakovih besedah in tudi sicer mešajo strene trebanjskemu Zdravstvenemu domu. Te zdravnike bi lahko preganjala, a bi si samo škodila. Zgubila bi iskanega ponudnika dobrih storitev in dobila etiketo, da je v tem pregonu bolj papeška od papeža. Tak žig bi prejela že v Sloveniji, kaj šele na Hrvaškem, kjer dovolijo zasebništvu ne le svojim, ampak tudi trebanjskim zobozdravnikom.

M. LUZAR

Socialisti o novi ustavi

Preveč nejasno o socialnih pravicah in lokalni samoupravi — Za plebiscit, a prej temeljito seznaniti volivce — Zakaj ni taborišč za emigrante?

KOČEVJE — Preambula (uvod) v novo ustavo je odveč. Če pa bi le v njej ostala, potem vanjo gotovo bolj sodi omenba NOB kot pa nejasna »svetost življenja«. Tudi mnoge tuje ustave uvoda nimajo. Tako so menili na razpravi socialistične stranke v Kočevju o osnutku nove slovenske ustave. Ta ustavna razprava je bila 21. novembra, in to prva taka v Kočevju. Udeležila sta se je in odgovarjala na vprašanja tudi člana predsedstva republiškega odbora SSS Primož Heinz in Vojko Vovko.

Uvodničar in razpravljavci so med drugim poudarili, da so socialne pravice zelo slabo obdelane, kar je še posebno pomembno v sedanjem obdobju, ko ostajajo mnogi brez dela in se standard niža. Te pravice so v novi ustavi pod standardi razvite Evrope. Druga naj-

šibkejša točka je lokalna samouprava (občine, krajevne skupnosti), kjer je tudi veliko nejasnosti, v načelu pa naj bi bilo občin več, z manj pristojnosti in denarja, kar ni prav. Poudarili so tudi, naj bi bile zagotovljene enake možnosti za delo vsem, ne oziraje se na strankarsko pripadnost, in ob tem omenili gonjo na »rdeče direktorje«.

Socialisti so tudi za dvodomno skupščino. V enodomni bi prevladovala stališča strank, in ne regij, so menili. Govorilo se je tudi o plebiscitu, pri čemer se je izkazalo, da mnogi nimajo pojma, za kaj gre, saj je v začetku nekaj razpravljavcev bilo odločno proti plebiscitu, ko pa so dobili pojasnilo, da gre pri tem pravzaprav za čiste račune v državi, se je mnenje spremenilo. Izkazalo pa se je, da bo potrebnih še veliko pojasnjevanj v sredstvih obveščanja, predvsem na televiziji, da bodo ljudje vedeli, o čem bodo glasovali (saj jih sicer na glasovanje ne bo).

Opozorili so na povečan dotok ljudi iz južnih krajev v Slovenijo. Odgovor je bil, da gre za politične begunce in da imajo v drugih evropskih državah za take primere posebne službe in begunska taborišča, za kar dobivajo denar tudi iz mednarodnih virov. Pri nas pa za ureditev tega vprašanja nova vlada ni nič naredila.

O določilu, da so lastniki slovenske zemlje lahko le Slovenci, so menili, da je trenutno v redu, čeprav je v načelu vseeno, če imajo zemljo v lasti »domači ali tuji razbojniki.« Gotovo pa bo treba nato kmalu to določilo prilagoditi evropskim standardom, ki dovoljujejo tudi tuje lastništvo. Prej pa je treba urediti lastninjenje.

Strinjali so se, naj bo himna Zdravljica, na zastavi pa tudi Triglav. Niso pa se zavzemali, da bi bilo treba ustavo hitro sprejeti, ampak preudarno, saj sedanjim osnutek ni dober. Strinjali so se tudi, da po sprejemu ustave ni nujno hiteti z volitvami.

J. PRIMC

Kaj se skriva za zaprtimi občinskimi vrati?

BREŽICE — O odnosih z javnostjo smo ob občinskih močeh že velikokrat slišali, največkrat se v posebno fini angleški obliki (public relations). Resničnih odnosov z javnostjo kljub vsemu še niso vzpostavili. Prej bi smeli reči, da je med občinskimi možmi ter med novinarji, ki so vmesni člen do javnosti, nastal kratak stik.

Veliko je bilo zaman zapisanih besed o tajnih sejah izvršnega sveta, zaradi katerih so občani prepričani, da jihova vlada ni sposobna delati, pa se zato na ure in ure dolgih sejah skriva pred javnostjo. Ko človek dobro premisli, še nekako sprejme razlago predsednika Kolesnika, da se tako lahko bolj sproščeno in učinkovito pogovarjajo, obenem pa se izognejo nevarnosti, da bi novinarji napadno razumljene ali prehitro izrečene misli prenesli v javnost. A zakaj potem skrivajo dnevni red in gradivo za svoje seje?

Blokada informacij je skoraj neprebogljiva tudi znotraj same občinske stavbe, kjer se vsakdo boji za svoj stolček in službo. Oblast je povsem skoncentrirana v enem samem možu, morda dveh, treh. Vendar je več kot jasno, da en človek ne more obvladati tako razvejane uprave, reševati vse vrste težav, in to kar najbolj strokovno. Navsezadnje niti informacij za vsa področja ne more dati, ker niti časa za to nima.

Včasih so bili ljudje, ki so bili odgovorni za kmetijstvo, za šolstvo, za stanovanja, kulturo, ceste itd., danes morajo o vsem vprašati predsednika. Vsemogočnega vseveda. In če gošpod predsednik slučajno nima časa, ali ga po več dni sploh ni v Brežicah, ostaneš z dolgim nosom. Za stike z javnostjo so na občini namestili gošpoda, ki pa žal daje informacije samo za skupščinske in županove zadeve. Tisto, kar se dogaja v izvršnem svetu in njegovih organih, ostaja še naprej za zaprtimi vrati.

»Poišči si informacije drugod, na cesti, kjerkoli, nam je to še bolj všeč,« pravi. Vidite, dragi gospodje, nam pa ni. Zato, ker nismo vajeni prenašati čenč in nepreverjenih polumišnih govorov. Novinarji jih imamo sicer radi, a samo z njimi nismo zadovoljni. Navsezadnje ne pišemo le zaradi sebe, sploh pa ne zaradi oblasti, ampak za naše bralce, ki bi tudi prav radi vedeli, kaj se jim dogaja pred nosom.

B. DUŠIČ

KDAJ POSODOBITEV CESTE?

KONJSKO — To je zanimalo vaščane Konjskega in okoliških zaselkov, ko so povabili medse predsedniko sevnjske občine Bredo Mijovič in predsednika izvršnega sveta Marjana Kurnika. Vaščani so opozorili na dolgoletna neuspešna prizadevanja, da bi posodobili to cesto, na kateri je dosti nesreč, ki pa je pozimi še zlasti nevarna za promet. Tedaj so vaščani dostikrat odrezani od Sevnice. Vaščani bi bili zadovoljni s postopno, etapno rekonstrukcijo ceste, da bi se posodobitev le premaknila z mrtve točke.

Kako pravično razdeliti pomoč?

Sevničani izdelali svojo metodologijo za izračun solidarnostne pomoči oškodovancem

SEVNICA — Ko so na zadnji seji sevnjske vlade razpravljali o poročilu o aktivnostih v zvezi s sanacijami za odpravo posledic po poplavih, so ocenili, naj bi sevnjska občina dobila 10 do 15 odst. solidarnostne pomoči od skupaj zbrane vsote za prizadete slovenske občine. Prva pomoč je že v rokah prizadetih.

Precejšnje težave sicer pomeni dejstvo, da niti v republiki niti v drugih občinah nimajo izdelane metodologije za izračun solidarnostne pomoči oškodovancem, zato so izdelali izvirno metodologijo. Tako bodo za čimbolj pravično delitev solidarnostne pomoči verificirano škodo »popravili« s pomočjo štirih korekcijskih faktorjev, s tem da bodo upoštevali dohodek na družinskega člana v zadnjih treh mesecih, pri čemer bodo seveda družine z nižjim dohodkom dobile več denarja. Nadalje bodo upoštevali primerjavo višine škode proti vrednosti celotnega premoženja, upoštevali bodo število zaposlenih delavcev v obratovalnicah obrtnikov, naposled pa še posebne okoliščine oškodovancev, kot sta denimo starost in zdravstveno stanje. Vsak oškodovalec po tej formuli prejme tolikšen delež korigirane škode, kot znaša delež celotne pomoči občini Sevnica v primerjavi z njeno celotno verificirano škodo.

Na seji sevnjskega izvršnega sveta so

CERKLJANSKI MOST — Pravijo, da bo spomladi lepši.

Most popravljen do pomladi

CERKLJE OB KRKI — Ker je na oktobrski seji občinske skupščine delegat krajevnih skupnosti Cerklje postavil vprašanje o popravilu lesenega mostu čez Krko, so na občini pripravili odgovor. V njem navajajo, da se popravilo opravlja v skladu s pogodbo Republiške uprave za ceste in Cestnega podjetja Novo mesto, kar pomeni, da je plačnik popravila Republiška uprava za ceste. V času, ko so opravljali dela na mostu, so izvajalci ugotovili, da so nujna dodatna popravila in s tem tudi dodatni stroški za končno popravilo mostu. Skupna vrednost potrebnih del je takoj od prvotnih 596 tisočakov narasla na 1,37 milijona dinarjev. Razliko financirata Republiška uprava za ceste (350 tisočakov) in občina Brežice (426 tisoč dinarjev).

Kot pravijo v odgovoru na delegatsko vprašanje, naj bi bil most popravljen najpozneje spomladi prihodnje leto. Cerkljani so na ta način vsaj malo potolaženi, saj je most trenutno zaprt, najbližja obvoznica pa je dolga kar 8 kilometrov. Verjetno popravljen most tudi ne bo rešitev za daljši čas, saj ga bo treba kmalu spet obnavljati. Zato so se med kraji povsem upravičeno pojavila razmišljanja o betonskem mostu.

B. D.

En dan stavke v senovski Metalni

Potem ko je novi direktor Metalne Janez Gajšek delavcem zagotovil, da bodo dobili plače, so se vrnili na delo — Reorganizacija do konca leta

SENOVO — Poročilo smo že o stavki v senovski Metalni, ki se je pričela minul ponedeljek in se je že naslednji dan tudi končala. Delavci so prenehali stavkati, ko so dobili zagotovila, da bodo dobili plače, medtem ko so morali ostali delavci velike Metalne še čakati na plače. Metalna ima sicer dovolj denarja, a se tako kot ostale gospodarske organizacije ubada z likvidnostnimi težavami.

Vendar delavci niso stavkali samo zaradi plač, ki naj bi se zakasnilo do 22. novembra, namesto da bi bile izplačane tako kot ponavadi, že 18. novembra. K svojim zahtevam so pristavili še zmanjšanje neproizvodne režije v tovarni, ukinitve drsečega delovnega časa itd. Sicer pa je bilo mogoče ugotoviti, da je bila stavka dobro organizirana in tudi vodena in je minila brez incidentov.

S predsednikom 12-članske stavkovnega odbora Andrejem Tržanom smo se pogovarjali že pred prihodom novega direktorja Metalne Janeza Gajška. Tržan nam je povedal, da so se za stavko odločili, ko so izvedli, da bodo plače kasnile. Z direktorjem Vladom Rožmanom so se poskušali dogovoriti glede plač, a brez uspeha. Njihovo ogorčenje je bilo toliko večje, ker jim sicer dela ne manjka. Tovarni za razliko od ostale kovinsko predelovalne industrije v krški občini ne manjka dela, saj morajo delavci delati v treh izmenah,

nekaj dela pa so prepustili celo kooperantom. Delavce seveda čudi, kako da ni denarja.

Direktor Janez Gajšek je delavcem naštel vse težave, s katerimi se ubada Metalna, in jim zagotovil, da jih bo

• Čeprav so stavko končali, pa stavkovnega odbora niso razpustili. Njegovi člani Nenad Lazič, Alojz Dobrave, Jože Gorenc, Tone Gorenc in predsednik Andrej Tržan so povedali, da so bili vedno pripravljene delati, ampak rezultati njihovega dela jim niso vedno pripadali. Zato so se zavzeli, da bi dobili več pristojnosti v svoji tovarni. Hkrati so novi oblasti priporočili, naj se bolj kot z mrtvimi ubada z živimi ljudmi in njihovimi gospodarskimi in življenjskimi stiskami.

skupaj z ekipo poskusil odstraniti. Je pa senovske kovinarje zanimalo, naj sprosti-

odškodnine, ki jo bodo oškodovanci dobili od zavarovalnice, in pa pomoči,

• Sevnjski izvršni svet je na zahtevo odbornikov občinske skupščine pripravil celovit predlog davčnih olajšav za 17 zadetih v katastrofalni poplavi v začetku novembra in tako dopolnil sprejete sklepe izredne seje izvršnega sveta z dne 2. novembra. Tako bodo odpisali eno četrtno odmero davkov in prispevkov od obrtne dejavnosti za leto 1990 in plačilo četrte akontacije. Odpisali bodo davek od premoženja stavb in nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za leto 1990. Odpisali pa bodo tudi davek iz kmetijstva in prispevke zavarovancem iz kmetijstva, če znaša ocenjena škoda več kot 20 odst. katastrskega dohodka v višini odstotka ocenjene škode. Predsednik vlade Marjan Kurnik je povedal, da je na dveh posvetskih predstavnikov v ujmi prizadetih občin sprožil tudi vprašanje odpisa republiških prispevkov in obkrajni ni dobil podpore.

ki jo bodo oškodovanci prejeli v svojem podjetju.

P. P.

Gozdno gospodarstvo blokirano

Nabralo se je že za 20 milijonov neplačanih terjatev, rešilo bi jih 1,5 mio dinarjev — Nezadovoljneže kroti strah pred brezposelnostjo

BREŽICE — »Če po novem prepoved sečnje ne bo več veljala za gozdove, ki so bili nekdanj v cerkveni in veleposestniški lasti, bi mnogo lažje zaključili predvideno proizvodnjo po planih za letošnje leto,« je dejal Vinko Šeško, direktor Gozdnega gospodarstva Brežice, in obenem zagotovil, da v njihovih gozdovih v letošnjem letu še ni bilo neposredne škode.

Najnujnejša gojitvena dela so opravili z denarjem, ki so ga imeli še na razpolago, del sredstev pa jim je primaknila vlada. Težava je v tem, ker nimajo še prav nobenega zagotovila, da bo zakon o gozdovih še letos sprejet. V podjetju so ugotovili, da imajo zaposlenih kar čez sto ljudi preveč. Njihovo delo je bilo planirano po stari zakonodaji, vezano na vlaganje v zasebnih gozdovih, na nego in vzgojo dreves, na pogozdovanje ter na druga dela, ki so zdaj preprečena.

Razen nekaj delavcev, ki so na čakalnju, so vsi ostali še zaposleni, težave pa se večajo, ker se delavci vračajo tudi z opravljenega dela v Švici. Tudi premeščanje delavcev na sevnjsko žago ni bilo uspešno, saj se je izkazalo, da tudi tam

ni dovolj dela. V podjetju vedo samo to, da bodo do novega leta ti delavci še za-

DANES »SEJE« SKUPŠČINA

BREŽICE — Danes ob 11. uri se je začela skupna seja vseh treh zborov brežiške občinske skupščine. Na njej delegati med drugim obravnavajo poročilo o posledicah poplave, osnutek svojega poslovnika, problematiko družbenih dejavnosti po novem letu, ovrednotenje del v krajevnih skupnostih ter še vrsto drugih odlokov. Na dnevnem redu je tudi obravnavanje osnutka ustave, v kateri naj bi oblikovali skupne pripombe in predloge.

DIREKTOR GAJŠEK MED DELAVCI — Potem ko je Janez Gajšek izvedel, da delavci na Senovskem stavkajo, je prihitel k njim in jim zagotovil, da bodo takoj dobili plače. Direktor Gajšek se je moral soočiti s stavkajočimi še drugi dan svojega direktorovanja. (Foto: J. S.)

posleni pri njih, kaj pa bo potem, nihče ne ve. Delavci so nezadovoljni, a tega ne pokažejo tako, kot bi to storili še pred letom dni. Strah pred tem, da bodo izgubili delovno mesto in ostali brez vsakih pravic, je prevelik.

»Veseli bi nas, če bi vsaj katera od naših stranskih dejavnosti lahko širila svojo dejavnost in preživljala vsaj sebe. Podjetje je že nekaj dni blokirano. Trenutno imamo za 20 milijonov dinarjev neplačanih terjatev. V prvih devetih mesecih smo imeli za 5 milijonov terjatev, ki so bile neplačane že nad 60 dni. Naši glavni dolžniki so iz področja lesne industrije, za to pa vemo, v kakšnem stanju je. Če se to ne bo popravilo in

• V postopku za samostojno podjetje je njihova trgovina, na isti poti pa sta tudi sevnjska žaga in brežiška enota Hortikultura, plantaže, gradnje, ki se bosta odločali o združitvi in osamosvojitvi. Nove programe so iskali tudi za enoto Transport in mehanizacija, vendar zdaj, ko ne pokrivajo več zasebnega sektorja, tudi tu ni dovolj dela. Enota ima v lasti 20 kamionov, vendar se je ob razmišljanju, da bi jih dali v najem, postavilo vprašanje lastnine.

nam dolžniki ne bodo mogli poravnati dolgov, bo tudi pri nas kritično. Zdj smo blokirani za 1,5 milijona dinarjev in se trudimo, da bi krizo prebrodili s krediti,« je povedal Šeško.

B. DUŠIČ

DELAVCI PRIHAJAJO PO PRAVNO POMOČ

BREŽICE — Zdj, ko gre podjetjem za nohte in vse svoje težave želijo naprtni prezaupenosti, imajo čedalje več dela tudi na občinskem sindikatu. Nerešene zadeve vodijo kar v poseben zvezek, kjer je na seznamu 58 zadev, 10 med njimi je skupinskih. Delavci iščejo pri njih raznovrstno pomoč, predvsem pa pravne nasvete. Največ se pritožujejo na sklepe o invalidnosti, o premeštitvah, prekvalifikacijah in tudi o odpušcanju iz službe. Nekateri delavci doživljajo tudi različna šikaniranja in vse več je takih, ki brez ustreznih socialnih programov ne bodo mogli več dostojno živeti. Med njimi so na žalost v prvi vrsti invalidi in učenci posebne šole.

USPOSABLJANJE TOČAJEV

SEVNICA — Republiški zavod za zaposlovanje — enota Sevnica oz. njegova strokovna služba je v sodelovanju z Delavsko univerzo iz Krškega pripravila 100-urni program usposabljanja za točaje v gostinskih lokalih. V program je vključila 20 trenutno nezaposlenih oseb iz vseh treh posavskih občin in plačala stroške izvedbe.

J. SIMČIČ

Brez dela vse več Posavcev

Že 1701 nezaposlen in 1351 novih iskalcev zaposlitve

SEVNICA — »Generalno gledano, v Posavju splošni pogoji gospodarjenja ne vlivajo optimizma, da se bo rast nezaposlenosti ustavila, in zavedamo se, da bo vedno težje zagotavljati socialno varnost iskalcev zaposlitve,« je povedal Tone Koren, direktor enote republiškega zavoda za zaposlovanje s sedežem v Sevnici.

Neizprosne številke govorijo, da je v Posavju več kot 900 mladih, ki zapuščajo osemletko, da je letos

1091 mladih iskalo prvo zaposlitev, itd. Irena Pirc iz skupnih strokovnih služb zavoda za zaposlovanje je omenila, da je bil ob koncu oktobra v Posavju 1701 nezaposlen, to je nad 45 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Najbolj (kar za 80 odstotkov) je naraslo število nezaposlenih s 3. in 4. stopnjo strokovne izobrazbe (pretežno s poklicno šolo), precej tudi s 5. stopnjo (47 odst.), nekoliko manj pa je nezaposlenih med tistimi z višjo in visoko izobrazbo.

V prvih letošnjih devetih mesecih je bilo v Posavju na novo prijavljenih 1351 iskalcev zaposlitve, lani pa jih je bilo v tem času kar 367 manj. Prednjačijo prodajalke (63), konfekcionarke, šivilje in krojačice (45), zatem avtomehaniki in celo ključavničarji, ki so bili še do nedavnega med deficitarnimi poklici. Med srednješolci so najštevilnejši iskanci zaposlitve ekonomski tehniki (65), gimnazijski maturanti (60), komercialni tehniki. Tudi predmetni učitelji, ekonomisti (predvsem ženske), pedagogi, sociologi so med iskanci zaposlitve, le da je pri teh čakalna doba precej krajša. Največ (41 odstotkov) jih čaka na zaposlitev več kot eno leto, od 6 do 12 mesecev jih čaka na delo 22 odstotkov, od 3 do 6 mesecev — 14 in do 3 mesece 23 odstotkov nezaposlenih Posavcev.

Pretežno gre za dve starostni kategoriji (od 18 do 26 let ter od 26 do 40 let). Precej več težav pa bo z zaposlitvijo sicer le 8 odstotkov nezaposlenih, starih do 18 let.

P. P.

Tone Koren

Irena Pirc

PREMOČNI — Na ustavni razpravi Posavcev v Brežicah je postalo jasno, kakšne organizatorske sposobnosti imajo Brežičani, morda pa še to, koliko delegatov strankarske ljudi in še koga zanima slovenska ustava. Očitno se vsi ravnanjo dosedanjih izkušnjah, ko zajetnega ku-pirarja z nazivom »Ustava« ni nihče jemal. Organizatorji so razpravo prestavili iz dvorane posvetnega doma v trim kar net dijaškega doma, a se tudi tam za pro-sedeže ni bilo treba posebej boriti. Se ni več zanimanja za razpravo smo pokazali novinarji. Med 18 udeleženci nas je bil kar za tretjino.

MIZERIJA — Tudi na naš časopis pred časom prišlo pismo, v katerem bi žiški krščanski demokrati obtoževali pro-vitelje, da so jim »sunili« mize v nekaj sejni sobi družbenopolitičnih orga-nizacij. Čigave so mize, se seveda še ni dogovorili, čeprav je odgovor preprost: sejo sotoj jih je postavil težko prisluhlj delavčev denar. Že zato naj bi stranke svojo energijo raje trošile za kaj bolj koristnega, ne pa za tako mizerijo.

KAM SMO PRIŠLI! — Ali je polkom zmanjkalo besed? Predsednik bižiske SDP je namreč županu in svojem nekdanjemu partijskemu kolegu očital, mu je vzel besedo naravnost in ust. Ujmo, da jo je pred tem vsaj dobro opom Komunistem je nevarna zadeva.

TROBILO — Kmalu po prvih sejah je brežiška skupščina privoščila no-ovzočenje. Z dobrimi nameni, da bi se bi-je slišali, lažje razumeli in sproti snem-prav vsako besedo. Delo v skupščini naj-se na ta način posodobilo, a občinsko tr-bilo jim ne služi najbolje. Po laičnih o-nah ropota, cvili in šumi. Večine dele-gov to ne moti. Na sejah so že navaje-poslušati vedno enako glasne, vedno en-ko zoprne in vedno enako (ne)prepričlj-glasove.

NASTOP PLESALCEV

CERKLJE OB KRKI — Tukajšituriščno društvo je v nedeljo zveč-priredilo zabavni večer, na kateremgostovala plesna skupina Show baleMoskve. Nastopil je tudi ansambel lix k. z zimzelenimi melodijami. Plesni studio iz Krškega s klasičnimplesi. Prireditve se je odvijala v dvor-cerkljanskega gasilskega doma.

Krške novice

ITTO — En gospod je dejal, da go-svoji pisarni že ne bo smenal. Ena gos-dična je pa dejala, da je tudi nekaj l-njim preživela in ga tudi ne misli snem-Tovariš delavec pa je med stavko zav-da si upajo pljuvati na Edija in Pepija, hče pa ni se upa nič reči živim barabam-pr. Dolancu. Ampak s Titom gre ne-klilčno navzdol. Na tiho je izginil iz ve-krške skupščinske dvorane, ostal pa s-sobi E; verjetno so pozabili nanj. Kako-njim pa se najbolje kaže Titova cest-Brestanici. Včasih na Titovi cesti v asf-ni smelo biti luknja. Zdjaj pa so.

FINOST — Zdjaj že vsak prekliti-ksenofob vpije, da je treba Evropo pr-ljati sem. Tistim, ki so morali včasih-čevati depozite, ki zaradi kvot niso st-brati tujih revij in knjig, se ob tem kar-lo dviguje. V grlu. Eni so pa kar tiho-že kar lepo delajo po evropsko. Tako-j je naš dober znanec in prijatelj pravil-ko imeniten obisk je dobil, ko se m-v«gorci» pokvarila pipa. Prišel je gos-vodovodar in mu pipo v zidnici popr- v belih rokavicah. Na onemelo vpraš-mu je evropski vodovodar odgovoril, d-na tak način čuva nohte. Le za kaj jih r-PRESEDNİK — Kadar se gospo-občinski ministri preveč razvnamejo, r-ra predsednik krškega izvršnega sveta-tolkajti po mizi. Žal za to opravilo m-kladivca, ampak kozarec, in žal se na se-iz teh kozarcev pije samo sadni sok. Ne-se že zgodilo, da bi gospod Cernelič-le remu izmed svojih ministrov zagnal k-rec v glavo. Ga je škoda, kajti znano je-imajo ministri trde buče.

Sevnjski paberki

MOTORKE — Med novodobno-kloro se bodo verjetno lahko umestili-pretepači (pravijo, da gre za bohorske-te), ki so zadnjič pred gostilno oz. disk-ko na sevnjskem gradu ustrahovali me-mlečnozobce kar s prižiganimi motor- v rokah. Ker so ogroženi pravico-spravili svoje okončine na varno, so b-drvarji pustili nekaj sledi na vratih-predno jih je dosegla roka pravice, v-jadno ucvrli v neznanu, da so se jim-kadili maligani in ohladila razplameta-— do prihodnjih dvobojev in poniglav-dokazovanja pač ni treba govoriti.

TOČKE — Direktor občinske ge-ške uprave Roman Novšak pravi, da-17 točk, kolikor so jih vaščani na Sma-naštel, ko so izražali svoje nezadovolj- in nasprotovanje komasaciji na Sma-ko poljskem polju, držijo kvečjemu-točke; med drugim je res, da je to njih-zemlja in da so še nezaceleane r- arondacije iz obdobja 1964—1969. S-pa bo, po Novšakovih besedah, strok-zavrnili preostale točke, prebrane tu-Valu 202, izvajalec sporne zložbe zem-Geodetski zavod iz Ljubljane, ki se ni-more dovoliti, da bi tako počez tolk-stroki.

SVETOST — Sevnjski minister-obraževanje in občinski odbornik-Maurer je ob obravnavi osnutka slo-ške ustave pojasnjeval, zakaj men- preambula zaradi stigmatne »svetost-ljenja« ne more biti spornega, in je pole-ral s tistimi, ki se zavzemajo za čr-preambule, in ji celo pritejajo idej-pomen. Pri teh apologetskih prizv-njih je Maurer ostal bolj osamljen- somišljenkov pa je imel, ko je od-nasprotnoval obveznemu povezovaln-čin v regije: »...»

Večer s pianistom Jarcem

V Domu kulture novo in malo drugačno srečanje z Andrejem Jarcem, ki je po očetu Novomeščan

NOVO MESTO — V dolenjski metropoli že vse od februarja potekajo prireditve v počastitev 70-letnice novomeške pomladi. Zvrstili so se koncerti, razstave, literarni večeri, predavanja in še kaj bi lahko dodali. V glavnem so se predstavili domači ustvarjalci in poustvarjalci, saj je bila ena glavnih misli v jubilejnem letu novomeške pomladi, da bi h kvalitnejši rasti spodbudili domačo tvornost.

Ena zadnjih prireditev, povezanih s praznovanjem 70-letnice novomeške pomladi, je bila v torek, 20. novembra, zvečer v Domu kulture. To je bilo že več mesecev načrtovano srečanje z znanim slovenskim pianistom in profesorjem na Akademiji za glasbo v Ljubljani Andrejem Jarcem.

Andrej Jarc

Da so si Novomeščani želeli srečanja prav z njim, ni naključje. Imajo ga za enega od svojih, čeprav vedo, da mu zibelka ni stekla ob meandru Krke in tudi ne kje drugje na Dolenjskem. Toda Novo mesto je rojstni kraj njegovega očeta in Andrej je v otroških letih rad prihajal na počitnice k očetovim novomeškim sorodnikom. Ta košček očetnjave se mu je priljubil in kasneje mu je že telefonski klic iz Novega mesta pomnil kanček domačnosti. Vedno se je rad odzval povabilom za nastope pred novomeškim občinstvom, in ko so novomeški pesniki pred desetletjem in pol hodili brat svoja dela v druge kraje, je njihove recitale za klavirjem spremljal on.

Jarc o sebi in svojem delu nered govori, beseda pa mu zajoje ob vprašanju, kaj mu pomenita Novo mesto in Dolenjska. Tako je bilo tudi omenjenega večera v Domu kulture, ko mu je med koncertom zastavljala vprašanja muzikologinja Cvetka Hribar.

Za srečanje z novomeškim občinstvom si je Jarc sestavil zanimiv program: preludije Frederica Chopina in Karneval, op. 9, Roberta Schumana, sestavljen iz »ljubkih slik na štirih notah«, ki jo končuje Koračnica Davidove zvezde proti Filistejem. Obiskovalci so se lahko ponovno prepričali, da je Andrej Jarc resnično pravi mojster črno-belih tipk.

I. Z.

Verodostojne priče naše preteklosti

Razstava Bogastvo jugoslovanskih arhivov na ogled tudi v Dolenjski galeriji

NOVO MESTO — V Dolenjski galeriji bo še do nedelje, 9. decembra, na ogled razstava Bogastvo jugoslovanskih arhivov, ki jo je že pred dvema letoma pripravila Zveza arhivskih društev Jugoslavije, od 19. oktobra lani, ko so jo odprli v Ljubljani, in sicer v počastitev dneva arhivov (20. oktobra) in tridnevne zveznega arhivskega posvetovanja v Postojni, pa potuje po Sloveniji. V Novem mestu so jo odprli v sredo, 21. novembra, dopoldne, ko je nekaj deset obiskovalcem spregovorila o sestavi in pomenu te razstave vodja dolenjsko-belokranjske enote Zgodovinskega arhiva Ljubljana Zorka Skrabl.

Skrabiova je dejala, da je v Dolenjski galeriji na ogled kar tretjina manj gradiva oziroma arhivskih dokumentov, kot so jih lahko razstavili drugod po Sloveniji. Sicer je tudi slovenska repriza razstave okrnjena, obsega le 248 dokumentov ali 18 manj, kot so jih lahko videli obiskovalci oktobra 1988 v Arhivu Jugoslavije v Beogradu oziroma na prvi postavitvi. Razlika pa je tudi v tem, da so bili v jugoslovanski prestolnici na ogled izvirni dokumenti, v Sloveniji pa fotografije.

Razstavo, ki so jo oblikovali arhivski delavci iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin (iz Kotora, Skopja, Vranja, Beograda, Prištine, Sarajeva, Subotice, Zagreba in Maribora), sestavljajo dokumenti izjemne zgodovinske pričevalne, umetniško oblikovalske in jezikovne vrednosti, mnogi pa so v izvirniku

že sami po sebi tudi bogato umetniško delo. Nadvse bogata je njihova vsebinska, še posebej pa jezikovna pestrost, saj se izražajo kar v devetih jezikih (latinščini, arabščini, turščini, srbohrvaščini, slovenščini, nemščini, francoščini itd.) in štirih pisavah.

Razstavljeni dokumenti pričajo o bogastvu dokumentarnega gradiva, ki se je ohranilo na območju Jugoslavije, pa tudi o pestrosti zgodovinskih, političnih, kulturnih ali celo geopolitičnih in strateških vplivov. To dokazuje, da so se na tem območju v različnih zgodovinskih obdobjih srečevali in prepletali različni vplivi, ki so prihajali zdaj z vzhoda in zahoda, zdaj s severa in juga. Prepletenost interesov je marsikaj zapustila, od nje niso ostali le vplivi različnih etničnih in filozofskih sistemov, ki se

Pesnik Balantič dobil spomenik

Zgodovina partizanskega vojskovanja pravi, da je Tomšičeva brigada v noči med 23. in 24. novembrom 1943 silovito napadla domobransko postojanko v Grahovem pri Cerknici in da je med tem napadom padel oziroma končal v plemeh na domobranski strani tudi pesnik France Balantič, star še ne polnih dvaindvajset let.

Minuli petek, 23. novembra, natančno sedemindeset let po tem dogodku, so pred osnovno šolo v Grahovem odkrili spomenik, delo arhitekta Marjana Lobode, temu slovenskemu pesniku. Na spominski slovesnosti, ki sta jo pripravila cerkniška občina in Društvo slovenskih pisateljev, je o Balantiču in njegovi poeziji govoril pesnik Dane Zajc. Med drugim je dejal, da je bila Balantičeva pesem dolgo preganjana, kjerkoli se je pojavila, in da so preganjalci in zasmehovalci njegove poezije pozneje »vohali celo naše začetniške verzice, če njihovo brljenje morebiti le ne izdaja duha sežgane pesnika Balantiča«.

Na prireditvi v Cerknici, kjer je s recitalom Balantičeve poezije nastopil igralec Boris Kralj, pa je pesnik in literarni zgodovinar France Pibernik, govorec o Balantiču, poudaril: »Balantičeva poezija je kljub prepovedi živela naprej, živela tako rekoč v ilegalni in imela številne tihe oboževalce«.

Danes je pesnik France Balantič v slovenski kulturi in literaturi uvrščen tja, kamor se je s svojo poezijo uvrstil sam, ne pa po volji njemu naklonjene ali nenaklonjene ideologije. S svojo poezijo pa se je Balantič uvrstil visoko.

I. Z.

Knjige za Miklavžev teden

Na ogled in naprodaj bodo na 10. šentjernejskem knjižnem sejmu — Gostja bo pesnica Svetlana Makarovič

ŠENTJERNEJ, NOVO MESTO — Dolenjski knjižni sejem, ki ga vsako leto v majsko-junjskem času pripravijo v novomeški Rrki, z najnovejšimi knjigami slovenskih založb pa oskrbi novomeška knjigarna Mladinske knjige, ima dve »podružnici« oziroma »spremljevalca«: topliški in šentjernejski knjižni sejem. Medtem ko je prireditev v Dolenjskih Toplicah spomladaj, aprila ali maja, jo pripravijo v Šentjerneju že v

globoki jeseni, na pragu zime.

Šentjernejski knjižni sejem bo letos že deseti, torej jubilejen, izvedli pa ga bodo v Miklavževem tednu. Spet bo potekal v kulturni dvorani Osnovne šole Martina Kotarja, kjer bo knjigarna Mladinske knjige iz Novega mesta pripravila prodajno razstavo novejših knjig, ki so izšle pri različnih založbah, knjige pa bodo takšne vsebine, da jih bodo med njimi lahko izbrali zase bralci vseh starosti in interesov. Na voljo bo več sto naslovov knjig, od leposlovnih, poljudnoznanstvenih, zgodovinskih, družboslovnih in drugih do slovarjev, priročnikov itd. Marsikaj bo tudi za najmlajše, od slikanic in pravilničnih zgodb do kaset z zanimivimi pripovedmi.

10. šentjernejski knjižni sejem bodo odprli v torek, 4. decembra. Gostja prvega dne bo slovenska pesnica in mladinska pisateljica Svetlana Makarovič. Priznana avtorica bo mladim bralcem in poslušalcem, učencem šentjernejske osnovne šole, predstavila nekaj svojih del, in sicer s pripovedovanjem v živo in prek kaset. Makarovičeva, ki zadnja leta svoja dela sama izdaja in zalaga, je znana tudi kot multiavtorica. Med drugim svoje knjige ilustrira in oblikuje, svoje pesmi uglasblja in prepeva, predvsem pa recitira, saj je po poklicu igralka. V Šentjerneju bodo seveda naprodaj tudi njena dela, ki jih izdaja v lastni založbi Vesper v Komendi pri Kamniku.

Zvečer istega dne bo Svetlana Makarovič obiskala tudi knjigarno Mladinske knjige v Novem mestu in na željo bralcev podpisovala svoje knjige.

I. Z.

kultura in izobraževanje

BOGASTVO JUGOSLOVANSKIH ARHIVOV — Tak naslov ima razstava, ki že leto dni potuje po Sloveniji, zdaj pa si jo v Dolenjski galeriji lahko ogledajo Novomeščani. Na otvoritvi minulo sredo je o sestavi in pomenu te razstave govorila Zorka Skrabl, vodja Zgodovinskega arhiva Ljubljana — enote za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu. (Foto: I. Zoran)

Kako je padal socializem

O psiholoških vidikih tega predaval v Novem mestu dr. Vid Pečjak — Več o tem bo v njegovi knjigi Kako se je podrl komunizem, ki bo izšla decembra

NOVO MESTO — Minuli četrtek, 22. novembra, zvečer je znani slovenski psiholog in pisatelj dr. Vid Pečjak, profesor na Univerzi v Ljubljani, predaval v študijski knjižnici Mirana Jarca o psiholoških vidikih padanja socializma. Predavanje je bilo v veliki knjižnični čitalnici, ki so jo poslušalci dobobra napolnili.

Dr. Pečjak je najprej opozoril, da je moč dogodka, ki so se zvrstili zadnji dve leti v deželah realnega socializma, predvsem v vzhodni Evropi, obravnnavati z različnih vidikov. Sam se jih je, razumljivo, odločil raziskati in analizirati z vidika lastne stroke, to je

Predavatelj je še zlasti zbudil pozornost z razlago psihološkega modela upora, ki se mu je izrisal ob proučevanju dogajanj. S tem modelom je prikazal, kako dejavniki, kot so upanje, strah, izkušnje, psihosocialno ozračje, struktura družine, in številni drugi dejavniki vplivajo na upor proti režimu.

psihologije.

Dejal je, da ima padanje socialističnih režimov marsikaj skupnega in da so se kot domine podrl predvsem zaradi metod dela, ki so temeljele na preganjanju in priganjanju. Ob proučevanju pa je prišel še do mnogih drugih zanimivih spoznanj in celo odkril nekatere zakonitosti preprojevanja socialističnih režimov.

I. Z.

VEČER ZA ZVESTE OBISKOVALCE DOMA

KRŠKO — Delavski kulturni dom v Krškem se je svojim zvestim obiskovalcem oddolžil z večerom ljubzenske poezije in glasbe. Nastopila sta igralca Goran Matovič in harfistka Marija Mlinar.

Premalo za republiško soudeležbo

ČRNOMELJ — Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta je pripravil seznam vseh potrebnih posegov v naravno in kulturno dediščino v črnomeljski občini v prihodnjem srednjeročnem obdobju, torej od leta 1991 do 1995. Teh akcij naj bi bilo kar 28, čeprav se je vnaprej ve, da vseh ne bo moč uresničiti. Zato naj bi dali najprej prednost tistim, ki so že v teku, torej cerkvi sv. Duha v Črnomlju ter podružničnim cerkvam na Siražnjem Vrhu in Naklem.

Med novimi akcijami pa naj bi prišle prve na vrsto Staničeva hiša v Črnomlju, krajinski park Lahinja, v katerem je več akcij, od ohranitve Klepčevega mlina in žage do cerkvice Vseh svetnikov in prazgodovinskega naselja Pusti Gradec. Prednost naj bi imeli še krajinski park ob zgornjem toku Kolpe, spomenik na Gričku, črnomeljski kulturni dom ter še nekaj manjših posegov.

V Črnomlju računajo, da bi te akcije uspelo dokončati v naslednjih petih letih, če bi dobili denar za vse akcije in ga preusmerili v teh nekaj. Prav denar je namreč glavni vzrok, da varstvo narave in kulturne dediščine ni v črnomeljski občini takšno, kot bi moralo biti. Res je sicer, da tudi republika zagotovi polovico denarja za te namene, a le pod pogojem, da občina zbere drugo polovico. Prav v slednjem pa je največja težava. V Črnomlju bi morali letos samo za varstvo naravne in kulturne dediščine zbrati 2,40 milijona dinarjev, da bi lahko dobili prav tolikšno vsoto tudi z republike. Vendar je znašal proračun za vso kulturno dejavnost v občini le 1,976 milijona dinarjev.

M. B.-J.

Pester december na brežiškem odru

V prenovljeni dvorani gledališke predstave za odrasle, mladino in otroke, po novem letu pa bodo uvedli tudi abonma — Za najmlajše bo zanimivo v knjižnici

BREŽICE — V brežiškem prosvetnem domu te dni zaključujejo obnovo odrskih elektro napeljav, zaradi katerih je moral Zavod za kulturo svojo gledališko sezono in druge prireditve premakniti v zadnji mesec letošnjega leta. Direktor Miran Kavdek je kljub vsemu prepričan, da Brežičani še niso ničesar zamudili, saj bo na ta račun december bogatejši s prireditvami.

Danes teden, to je 6. decembra, pričakujejo Mestno gledališče ljubljansko z igrano Antona Tomaža Linhartarja »Ta veseli dan ali Maticek se ženi«. Predstava, ki bo še predabonmajška, se bo pričela ob 19.30 in bo uprizorjena s številnejšim igralskim ansamblom kot lankolne predstave. Enako bo tudi v abonmajskem sporedu, ki se bo pričel v januarju in se bo po štirih predstavah zaključil sredi marca. Vsi tisti, ki so lani tako številno obiskovali gledališke predstave v brežiškem prosvetnem domu in seveda tudi vsi, ki so se za tak način uživanja kulture odločili šele letos, bodo več o posameznih predstavah izvedeli

takoj po praznikih, ko bodo na Zavodu za kulturo začeli tudi s prodajo abonmajskih vstopnic.

19. in 20. decembra bodo v prenovljeno dvorano povabili šolsko mladino. Lahko si bodo ogledali kar štiri predstave Slovenske mladinskega gledališča iz Ljubljane. Gledališče bo z igrano »Butalci« Frana Milčinskega prvič gostovalo v Brežicah. 20. decembra zvečer bodo na brežiškem odru za veselo predpraznično vzdušje poskrbeli tudi člani kvarteta Mopped show s Tonom Fornetizem-Tofom na čelu, ki se bodo ob glasbi predstavili kot prvo politično gledališče.

Takoj naslednji dan, v petek, 21. decembra, bodo prišli na svoj račun najmlajši iz otroških vrtec. Ogledali si bodo igrano »Salon« — »expon« jeseniškega gledališča Toneta Čufarja, v kateri se bodo otrokom ob glasbi in plesu

predstavili njim prav dobro poznani pravljinski junaki. V zadnjem tednu tega leta, ko bodo otroci prvič prosti šole, bodo zanje poskrbeli tudi v občinski matični knjižnici. Tisti, ki radi gledajo otroške filme in prisluhnejo pravljicam, bodo našli v prostorih knjižnice prijetno razvedrilo.

B. D.

Mandragola v Novem mestu

Gostovali bodo gledališčniki PDG iz Nove Gorice

Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice bo v ponedeljek, 3. decembra, in v torek, 4. decembra, obkrat ob 19.30, gostovalo v Novem mestu z znamenito Machiavellijevjo komedijo Mandragola. Predstavo je novomeško gledališko občinstvo pričakovalo že v pretekli sezoni, a je bila zaradi neznane bolezni v ansamblu odpovedana. Upajmo, da bodo imeli organizatorji v Domu kulture letos več sreče in da bodo gledališkim abonentom in tistim, ki prihajajo na predstave občasno, lahko ponudili predstavo, ki jo oboji že težko pričakujejo.

Novogoriški gledališčniki so z Mandragolo gostovali že po vsej Sloveniji na tudi v Zagrebu, Trstu in drugod. Igra, ki je vsekakor del železnega repertoarja slehernega gledališča, ima namen gledalce razvedriti, vendar ne z banalnostjo, temveč z izredno tenkočutnim tolmačenjem odličnega teksta renesančnega avtorja Machiavellija. Komedijsko je zrežiral eden najboljših jugoslovanskih režiserjev Georgij Paro, ki je na Dnevih satire v Zagrebu prejel nagrado Zlati smeh za najboljšo režijo na festivalu.

D. B.

Novo ocenjevanje želi še več šol

Do zdaj je bilo šolsko leto na srednjih šolah sestavljeno iz štirih ocenjevalnih obdobji, ki so se končevala z redovalnimi konferencami, učenci pa spričeval niso dobivali samo ob koncu leta, ampak tudi že ob polletju. Tako razdeljeno šolsko leto je imelo nekaj dobrih strani, še več pa slabih. Poznalo je kampanjsko preverjanje znanja in ocenjevanje tik pred redovalnimi konferencami, ob tem pa tudi popravljanje ocen za nazaj, kar je povzročalo stresne situacije pri učencih, in namresto da bi se jim določena snov priljubila, se jim je dostikrat prav zagabala. Da se to ne bi poslej več dogajalo in da bi delo na šolah teklo normalneje, predvsem pa sodobneje in brez stresnih situacij ter drugih kvarnih posledic, so strokovnjaki predlagali, da bi poskusili z manj

ocenjevalnimi obdobji. Dogovorili so se, da na nekaterih izbranih šolah namesto štirih uvedejo samo tri taka obdobja v enem šolskem letu, in če se bo izkazalo, da je to resnično boljše, bodo novo ocenjevanje postopno uvedli še drugje.

Za eksperiment so bile že lani izbrane tri ljubljanske srednje šole, njim pa se je letos priključilo še deset srednjih šol s šestimi različnimi izobraževalnimi programi, in to v različnih krajih Slovenije. Kot smo poročali že septembra, je eksperiment treh ocenjevalnih obdobji uvedla tudi Srednja šola tehniških in zdravstvenih usmeritev v Novem mestu (oz. Šmihelu) kot edina na območju novomeške organizacijske enote Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Seveda se šole za nov način ocenjevanja niso mogle same odločiti, temveč jih je v eksperiment vključil republiški strokovni svet za vzgojo in izobraževanje s posebnim sklepom. Pozneje se je želelo tem

Zelena luč za zasebne šole

Šole bodo javni zavodi, učiteljske plače bodo prihajale iz republike

Šole se bodo poslej ukvarjale samo z vzgojo in izobraževanjem. Da bo le to in nič drugega njihovo temeljno poslanstvo, pravi novi zakon, ki mu je slovenska vlada že prižgala zeleno luč za parlamentarno proceduro. Šolski minister dr. Peter Vencelj je na predstavitvi tega zakona dejal, da bodo šole, kjer bo moč dobiti javno veljavno izobrazbo, postale

KDAJ BO NAŠA ŠOLA DOBRA

»Da je naša šola dobra, bomo lahko rekli šele tedaj, ko bosta učitelj in učenec zahajala vanjo z veseljem, delovni dan pa preživljala v sodelovanju in medsebojnem spoštovanju.« (Veronika Šlander v Prosvetnem delavcu)

ODPRTA RAZSTAVA KNJIŽNIH ILUSTRACIJ

ČRNOMELJ — V črnomeljski ljudski knjižnici bo še do četrta, 6. decembra, na ogled razstava knjižnih ilustracij Hinka Smrekarja in Božidarja Jakca, ki so jo odprli 22. novembra. Pri postavitvi razstave je sodelovala študijska knjižnica Mirana Jarca iz Novega mesta.

• Zasebno šolstvo in zasebne šole niso zadeva zasednikov, ampak vsega naroda. Tudi nad tem drži roko država, v to šolstvo vloga svoj denar in zato postavljati tudi svoje zahteve in varuje interese občanov. Interes pa je tudi obrnjen. Brez spoštovanja (državno) predpisanih vsaj minimalnih gnotnih izobrazbenih standardov in normativov so zasebne šole in zasebno šolstvo izgubljeni, izpadejo iz sistema, ostajajo le od sistema ločene oblike (tečaj) izobraževanja.« (Metod Resman v Prosvetnem delavcu)

le javni zavodi. Vrte in osnovne šole bodo ustanovljale občine, srednje šole in dijaške domove pa republika. Po novem bo denar za vse učiteljske plače in plače v vrstah kot zavodih prihajal iz republiškega proračuna.

Novi zakon uvaja še eno novost: zasebne šole. Te šole, ki bodo tudi delovale kot zavodi, bodo lahko ustanovljali zasebniki, podjetja in družbe. Pod določenimi pogoji, napisanimi v pooblaštilih in koncesijskih pogodbah, bo moč v njih izobraževati tudi po programih za pridobitev javno veljavne izobrazbe.

Omeniti kaže še, da bo uvedeno rangiranje. To bo tako: učitelj, učitelj mentor in učitelj svetnik. Višina plače bo odvisna od ranga. Med enim in drugim naj bi bila razlika petina plače.

I. Z.

pisma in odmevi

List opravičuje

Zakaj neljubi dogodki ob zadnjem pohodu od Liti-je do Čateža

Izvedbo letošnjega množičnega pohoda po Levstikovi poti od Liti-je do Čateža je prevzelo Podjetje za turizem in trgovino List iz Liti-je. Priprave na pohod in izvedba pohoda so potekali tako kot v prejšnjih letih in tako kot na minulih pohodih je po naročilu prevoza s cilja opravljal prevozno podjetje INTEGRAL, poslovna enota Liti-je.

Žal smo v organizacijskem odboru ostali nemočni, ko je ob 13. uri na Čatežu stal le en Integralov avtobus od petih naročenih. Trije so na Čatež pripeljali na Šentilju zaradi blokade mejnega prehoda tisti dan, o čemer so poročali tudi mediji. Namesto petih so torej vozili le štiri avtobusi, ob tem pa ne smemo mimo dejstva, da je zadnji avtobus z udeleženci s Čateža odpeljal nekaj minut po 17. uri, tako da so vsi lahko še isti dan prišli do svojih domov.

Ob tem naj dodamo, da smo šele dva dni po pohodu uradno izvedeli, da so na Čatež pripeljali le štiri avtobusi, petega sploh ni bilo. Od štirih pa je eden vozil brez potnega naloga in nas je šofer zvečer po pohodu prosil za potrdilo o prevozu. Ob tem se zavedamo, da šofer ni kriv. Presojimo, kakšna je notranja organizacija dela v litijski enoti Integra, prepuščamo prizadetim udeležencem.

Integral nam je sicer poslal pismo, v katerem se opravičuje udeležencem in organizatorjem pohoda, vendar to ne more v celoti popraviti vtisov, ki so jih mnogi udeleženci pohoda dobili ob zaključku. Na Čatežu smo ostali nemočni, ker vseh avtobusov od dogovorjenih ur ni bilo, ljudje pa so želeli čimprej priti v dolino. Za premražene udeležence smo skuhal čaj in jim poskušali dopovedati, naj počakajo, ker avtobusi vozijo neprekinjeno, vendar so nekateri posamezniki, ki so bili pod vplivom martinove sobote, na vsak način želeli narediti vsesplošno paniko, čeprav bi se lahko že prej odpeljali s Čateža.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili tudi milicnikom, ki so pomagali ob tem, saj so morali mnoge nedisciplinirane udeležence pohoda miriti, ker so članom organizacijskega odbora grozili s pestmi in celo noži. Tako, denimo, ni smo mogli najprej odpeljati staršev z mlajšimi otroci, ker smo se morali zaradi nenehnih groženj nekaterih posameznikov večkrat umakniti od avtobusov...

Upamo, da zaplet s prevozi niso pokvarili prijetnih spominov na popotovanje od Liti-je do Čateža, in obljubljam, da bomo prihodnje leto zagotovili bolj kulturne in normalen prevoz, tudi na račun ustrezne izbire avtobusnega prevoznika, saj se je Integral izkazal kot neposloven in neresen partner. Zato se javno opravičujemo vsem udeležencem pohoda in vabimo na pohod, ki bo prihodnje leto.

LIST, d.o.o.,
direktor RUDI BREGAR

Izjava borcev NOV dolenske regije

Borci NOV dolenske regije, zbrani na regijskem posvetu vseh borcev NOV občin Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Trebnje dne 20. 11. 1990, izražamo največjo zaskrbljenost za usodo ljudi Slovenije, ki so v teh usodnih dneh z vsemi svojimi problemi postali predmet mahinacij in preštevov prvakov in posameznikov, različnih političnih strank. Zato v celoti podpiramo javno izjavo izvršnega odbora RO ZZB NOV Slovenije z dne 15. 11. 1990, poleg tega pa naj še posebej naštejemo nekaj področij, za katera menimo, da jih ni mogoče reševati s preglasovanjem v skupščini, ker je potreben in nujen konsenz vseh strank pa tudi državljanov Slovenije.

POVODENJ, KAKRŠNE NE POMNIMO

Tudi v občini Sevnica je 1. november zapustil strašne posledice. Kljub napovedi vremenoslovcev ni nihče pričakoval takšnih poplav. Starejši ljudje pripovedujejo, da so tako hudo povodenj doživeli v letu 1933. Takrat so se prebivalci Dolenjske Boštanje vozili s čolni tudi tam, kjer je bila cesta. To se je ponovilo tudi letos. Reka Sava je prestopila bregove in poplavlila hiše, tako da so se morali ljudje izseliti. Zaprta je pot reki Mirni in tako je tudi ta poplavljal. Izseliti se je moral tudi naš soselec. Ostal je brez vsega. V šoli smo se čutili dolžne, da mu nekako pomagamo, kolikor je pač v naših močeh. Osebe šole mu je kupilo štedilnik, učenci pa smo mu nanosili hrane in obleke. Bil nam je zelo hvalen in tudi mi smo bili veseli, da smo mu lahko pomagali.

ANDREJA VRTOVŠEK, 5. a
OŠ Boštanj

Hvala lepa za takšno bančništvo!

KOČEVJE — Tudi v Kočevju kot drugod po Sloveniji — so vsak dan dolge vrste pred deviznimi oddelki bank. Občani devize kupujejo in dvigajo. Z dviganjem pa nimajo posebne sreče, saj mark zmanjka že pri petem do desetem čakajočem, šilingov in lir pa malo kasneje. Ljudje bentijo, ker ne morejo do svojega denarja. V banki je res temeljito spravljen, če do njega ne morejo niti lastniki!

Velika reklama je za devizne čeke, s katerimi naj bi plačevali v tujini, in da je takih čekov dovolj in da lahko neseš ven neomejeno količino deviz. Ko pa zaprosiš v banki v Kočevju za te čeke, zveš, da jih ne moreš dobiti. Lahko jih le naročiš, po čeku pa moraš v Ljubljano, in to šele po tednu dni, ko jih naročiš.

Ob že navedenih in še drugih zapletljajih pa nizkih obrestih na devize itd. lahko varčevalec le z grenkobo ugotovi, da je bil naiven, ko je devize zaupal banki. Upravičeno je zato pridušanje varčevalcev, da v naše banke ne bodo vlagali deviz. Banke bodo morale svoje poslovanje, obrestovanje, zaračunavanje provizij itd. občutno spremeniti v korist varčevalcev, da si bodo spet pridobile zaupanje.

J. PRIMC

Še enkrat: Ukradeni inventar

Brežiški demokratski prenovitelj trdijo, da je odpeljan pohištvo njihovo

Pod tem naslovom je DL v 46. številki 15. 11. 1990 objavilo sporočilo OO SKD Brežice, da jim je iz prostora, ki so ga dobili v uporabo od SO Brežice, ukraden inventar, pa da smo tega dejanja utemeljeno osumljeni člani Stranke demokratične preнове.

Da bi bralci ne dobili napačne predstave o tem dogodku in naši stranki, damo naslednje pojasnilo:

Pohištvo ni nihče ukradel, kar dobro

KOLPA — »Na južnem robu lepe slovenske zeleni spi kot zakletka kraljična sredi zelenih livad in temnih gozdov malo znana kolpska dolina. Vstran od živahnih trgovskih in turističnih poti leži in tako je ostala nedotaknjena, čista, mirna in v svoji prvinski lepoti. Če pa le zanese koga korak v to tiho, obstane očaran, vzemirjen nad naravo, ki je človek še ni oskrnil. Koliko takih predelov ima še Slovenija? Zelo malo.« Tako je v knjigi Jožeta Žagarja »Kostel — ljudje in zemlja ob Kolpi« zapisala kulturna skupnost občine Kočevje in te lepe in resnične besede si je treba za vedno zapomniti.

Kaj pa so Kostelcem na eni in Goranom na drugi strani Kolpe napisali prevzetni in do kolpske doline povsem neobčutljivi načrtovalci naše svetle električne prihodnosti? Kolpo bi začeli skruniti kar na njenem izviru. Očitno jim ni nič sveto, čeprav ljudje in narodi že od nekdaj občudujejo, spoštujejo in čuvajo izvir rek kot simbol čistosti in življenja. Štiri kilometre pred izvirom Kolpe, pred sotočjem s Čabranko pri Osilnici, naj bi se dvigal 36,5 m visok jez in za njim naj bi nastala akumulacija Kupari. Akumulacijsko jezero, kar je gotovo prelepa beseda za to, bi segalo od izvira in ga preplavilo. To »jezero«, široko od 35 do 220 m, bi potopilo gozdove in travnike. Od tu bi 6.200 m dolg tlačni tunnel vodil do akumulacije Kočičin, kjer bi stala prva hidroelektrarna. Pri njenem obratovanju bi prihajalo do

velikega nihanja vodne površine, do 4,2-krat, in volumna vode, do 11,7-krat. Akumulacija Kočičin bi se po teh načrtih začela pri Gašpercih, bila tako

ČEMU TAKO SPOTIKANJE?

Že večkrat je bilo slišati spotikanja glede borčevskih pokojnin. Tako je bilo glede tega tudi 9. novembra po radiu objavljeno pismo iz Grosupljega, ki pa ga ne moreš jemati drugače kot egoistično sporočilo. Pripominjam, da to, kar je bilo omenjeno v pismu, niso pokojnine, pač pa le minimalen dodatek k rednim pokojninam tistih, ki niso z rednim delovnim časom dosegli polne pokojnine. Pred tem pa so morali imeti vsaj 15 let redne zaposlitve s plačanim socialnim zavarovanjem in status borca pred 9. septembrom. To so sedaj že stari in bolehnih ljudje, ki jim ne gre iz nevoščljivosti očitati tistih prejemkov. Želel bi vprašati avtorje omenjenega pisma, kdo od njih bi se hotel za teh nekaj piškavih dinarjev izpostavljati nečloveškim mukam in biti preganjen od vseh vrst sovražnikov kot divja zver v gozdu. S tako nevoščljivostjo nastopajo le tisti, ki so imeli vso ugodnost pod okriljem okupatorja.

ALBIN NOVAK,
Sela pri Semiču 2

poslovne prostore. Vsi ti prostori so, razen sejne sobe, bili že takrat v glavnem izpraznjeni. Ostale so le nekatere malenkosti in vsa oprema v sejni sobi. Kljub temu da nas je izvršni svet (v prejšnjem sestavu) tudi pisno opozorjal, da čimprej in v celoti izpraznimo vse, tega nismo storili, ker nismo imeli primerne prostora.

Sejno sobo je izvršni svet še pred volitvami dodelil v uporabo političnim strankam Demosove koalicije. Toda dodeljena jim je bila le soba, uporabljali pa so seveda tudi pohištvo, ki je bilo v njej. Tudi zaradi tega smo od IS OO Brežice pisno zahtevali odškodnino v višini mesečne najemnine, ki jo plačujemo za svoje poslovne prostore, toda, žal, brez uspeha. Lastništvo tega pohištva tako sploh ni vprašljivo, kar je možno ugotoviti iz predpisanih evidenc, ki jih vodimo ne glede na to, da je pohištvo amortizirano in odpisano.

Z gospodom Cirilom Zupančičem, predsednikom občinskega odbora slovenskih krščanskih demokratov Brežice, sva v zvezi s tem govorila dvakrat. Prvič sem ga vprašal, kdo ima ključke teh prostorov, ker nameravamo pohištvo odpeljati oziroma odprodati. Ponudil sem mu, da ga oni okupijo. Povedal je, da ga po pohištvo v tem smislu ne zanima, ker je staro in delno tudi poškodovano, ter da se ne strinja, da bi ga takoj odpeljali, ker ima njihova organizacija v teh prostorih sklican zbor, zato potrebuje to opremo. Poklical sem ga naslednji dan in mu povedal, da nekaj dni pohištva še ne bomo odpeljali in da lahko nemoteno opravijo načrtovano aktivnost. Tako smo, ne glede na vse, tudi ravnali! Nasmej se je ter mi pikro in arogantno odgovoril, da nam pohištva ne bi dovolil dopeljati tudi, če bi ga hoteli, ker bi mu pred tem morali dokazati, da je pohištvo naše. Presenetilo in prizadelo me je tako reagiranje, pa sem tudi sam odgovoril v isti meri in tonu ter prekinil telefonsko zvezo.

Opravičujem se bralcem in uredništvu, da navajam vse te podrobnosti, ki ne sodijo v javni medij. Toda, ker je zadeva že objavljena in smo člani Stranke demokratične preнове javno osumljeni kraje, sem primoran do podrobnosti opisati zadevo in dogodek. Skratka, pohištvo smo res odpeljali javno in po belem dnevu, med 10. in 12. uro, ker je naše. To je dobro vedeti ali pa bi se lahko prepričali tudi gospod Ciril Zupančič, preden je odbor SKD Brežice objavil to sporočilo. Zato le tega ne morem razumeti drugače kot grobo povziranje resnice in kleveto, s katero se želi škoditi ugledu in dobremu imenu tako stranke (SDP) kakor tudi meni osebno.

MIHA ŠKRLEC
sekretar
OK Stranke demokratične preнове Brežice

ŽUPANOVA MICKA V BOŠTANJU

Dvanajstega novembra praznuje sevnika občina praznik. Že teden dni pred tem so se v občini vrstile zanimive prireditve. Dan pred praznikom so se v Boštanju predstavili igralci gledališča Tone Čufar z Jesenic v veseloigralo Županova Micka. Dvorano smo napolnili tudi sedmo- in osmošolci in se prijetno zabavali. Ves izkupicek so igralci namenili poplavljenjem v občini Sevnica, kar je zelo pohvalno.

POLONA ZUPANC, 7. a
OŠ Boštanj

dolga kot prva, 19,5 m visok jez pa bi stal kilometer pred Kužljem. Akumulacijsko jezero bi bilo široko od 55 do 185 m, nihanje površine vode do 4,4-krat, volumna do 16-krat. Tudi iz te akumulacije je načrtovan tlačni tunnel do akumulacije Dol, kjer naj bi stala druga hidroelektrarna.

Največja in najdaljša naj bi bila tretja akumulacija, imenovana Dol, v bližini te vasi naj bi stal visok jez in hidroelektrarna. Akumulacija naj bi bila dolga 22 km, široka pa od 45 do 350 m, začela naj bi se pri Slavskem Lazu; nihanja površine in volumna vode bi bila zelo izrazita, slednje celo do 16-krat. Voda bi skoraj v celoti zalila kanjanske predel, na ravninskem predelu pa bi na obeh bregovih zgradili dolge in visoke nasipe. Kljub temu bi akumulacija potopila velike gozdne površine.

Akumulacije vode v gornjem delu Kolpe naj bi s pitno vodo oskrbovale hrvaško Primorje in obkopske občine, pri tem naj bi bila najpomembnejša prav akumulacija Dol. Vendar je poleg vsega tudi vprašanje, ali bi, posebno v poletnih sušnih časih, bilo dovolj vode za hidroelektrarno, vodovod in vsaj minimalni pretok Kolpe pod Dolom in za naslednje akumulacije.

Četrta akumulacija naj bi se začela že pod Dolom in se končala z jezom pri Daljnih Njivah, imenovana pa bi se po Severinu, ki leži malo nižje. Dolga bi bila 7,5 km, široka pa od 70 do 140 m. Nasipi v dolžini 3.200 m naj bi zaščitili naselja Dol, Prelesje, Sodovci in Radenci, na drugi strani pa bi 1 km dolg nasip zaščitil Blaževce.

Drugič pa kaj več o ostalih štirih akumulacijah Prilišče, Stankovci, Otok in Božakovo.

IGOR JUGOVIČ

POUČNI IZLET

Člani čebelarstva krožka smo imeli konec oktobra zanimiv in poučen izlet. Z našo mentorico Minko Zupančičevo smo se odpeljali v Ljubljano, kjer smo si ogledali bogato razstavo Narava — zdravje 90. Po ogledu razstave smo na Vrhniki obiskali znanega čebelarja Marka Debevca. Pri njem smo si ogledali napravo za segrevanje voska in inkubator za vzrejo matice, ki jih prodaja tudi v tujino. Ogledali smo se še pri mizarju, ki izdeluje panje.

TATJANA HLAVA, 6. c
OŠ Jurja Dalmatina Krško

Kdor hitro da, dvakrat da

Črnomajska kmečka zveza in Demos sta zbrala veli ko denarja in druge pomoči za poplavljen

Ob nedavnih katastrofalnih povodnjih v naši republiki tudi v Slovenski kmečki zvezi — podružnici Črnomelj in Demosu Črnomelj nismo čakali križem rok, ampak smo se dokaj hitro lotili akcije zbiranja pomoči za prizadete. Akcija je stekla praktično v celotni občini (le v krajevnih skupnostih Tribuč in Talčji Vrh je akcijo vodil Rdeči križ s svojimi aktivisti in mislimo, da je kar dobro realizirana).

Pri nekaterih darovalcih je bil prisoten določen dvom, da bo pomoč prišla v prave roke, ker se je v preteklosti s podobnimi sredstvi marsikaj dogajalo, veliko darovalcev pa je bilo ob izločitvi takih sumov pripravljeno darovati tudi več, kot so lahko v tistem trenutku. Naši aktivisti so darovalcem trdno obljubili pravo namembnost te pomoči, saj mislimo, da so časi velikih podlosti za nami. Verjamemo, da smo sumničnega ovrgli in obljube darovalcem izpolnili, saj smo se v četrtek, 15. novembra, z novinariko Dolenjskega lista Mirjan Bezek-Jakše in Jankom Bukovcem, predsednikom SKZ Podružnice Črnomelj, ter 387.455,00 zbranimi dinarji odpravili na pot v Zgornjesavinsko dolino. V Metliki se nam je pridružil še predstavnik SKZ Metlika gospod Anton Radoš. Pri odcepu za Zgornjesavinsko dolino pa so pot z nami nadaljevali: koordinator zbiranja pomoči za to področje Vinko Drča, podpredsednik Slovenske kmečke zveze Marjan Podobnik, predstavniki SKZ — Podružnice Krško in naknadno še predstavnik domače pospeševalne službe.

Odločili smo se, da vso zbrano pomoč združimo (Krško 20.00 in Metlika 50.000 din) in kot tako vročimo prizadetim. Nato pa smo končno pričeli izvrševati to humano, vendar dejansko težavno nalogo, kajti človek ne more ostati ravnodušen od dejstvih: da ti krotki poteček (ob normalnih razmerah bi ga lahko »popil«), ki ti teče čez dvorišče, pesbesni in iz dvorišča naredi 10 metrov globok in 20 metrov širok kanjon, da je potrebno nanovo postaviti domačijo, da človeka, ki je pred nekaj dnevi še samo urejal okolico svoje nove opremljene, še nevseljene in v desetih letih z odrekanjem in garanjem zgrajene hiše, najdeš v situaciji, da izkopava temelje za novi dom, da pripradiš s solzami v očeh sprejema darove dobrih ljudi in se tolaži, da le ni ostal prav brez vsega. Človek nehotne pomisli na krivičnost narave do tistih, ki ji niso storili nič zalega. Ali pa je to odgovor te iste narave človeku, da le ne more gospodovati nad njo, kakor mu njegova grešna narava narekuje? Pravzaprav je na to težko odgovoriti, vendar so to človeku tragični in alarmantni opomini v poduk. Omenimo, da smo zbrano in »združeno« pomoč (457.455 din) vročili de-

Spominski pomnik na Orlovem vrhu

Spominsko obeležje domobrancem

2. decembra zadušnica na Orlovem vrhu na ljubljanskem gradu

Letos smo dan mrtvih drugače praznovali kot prejšnja leta. Tokrat so bile položene rože in so gorele sveče tudi na množičnih grobiščih, za katere do sedaj nismo vedeli ali nismo smeli vedeti.

Med temi grobišči je bilo domobransko pokopališče na Ljubljanskem gradu, na Orlovem vrhu. Na tem pokopališču počiva približno petsto slovenskih mož in fantov, ki so bili žrtve slovenske državljanske vojne. To pokopališče je bilo po koncu vojne vandalsko opustošeno in zanj 45 let nismo smeli vedeti. Sirojo se tudi govore, da so bile žrtve izkopane in prepeljane na Mokrec.

Poseben odbor za obnovo pokopališča je letos poleti oddal vlogo za obnovo pokopališča in predložil skico spominskega obeležja in pokopališča. Postavil je tudi lesen križ z ograjo kot začasno obeležje. Tukaj se sedaj zbirajo svojci, sorodniki in prijatelji ter prižigajo sveče.

2. decembra ob 11.30 bo maša zadušnica za vse, pokopane na tem pokopališču, v cerkvi sv. Jakoba na Levstikovem trgu v Ljubljani. Svojci, sorodniki in prijatelji imajo po 45 letih priložnost, da se udeležijo maše zadušnice in se spomnijo pokojnih. Zaradi obeležja prosimo tudi za podatke pokopanih.

FRANC PERME

vetim družinam ter posameznikom, sicer so prejeli: Vid Prušnik, Savinjska 30.000 din; Marjan Rakun, Ljubno 50.000; Neža Solar, Ter. 50.000; Ivo Hriberšek, Ljubno, 50.000; Ivan Kovač, Ljubno 50.000; Ivan Robnik, Krnica 14, 65.000; Olga Vršnik, Radulje 72, 65.000; Janez Pečovnik, Podvebuče in Talčji Vrh je akcijo vodil Rdeči križ s svojimi aktivisti in mislimo, da je kar dobro realizirana).

Pri nekaterih darovalcih je bil prisoten določen dvom, da bo pomoč prišla v prave roke, ker se je v preteklosti s podobnimi sredstvi marsikaj dogajalo, veliko darovalcev pa je bilo ob izločitvi takih sumov pripravljeno darovati tudi več, kot so lahko v tistem trenutku. Naši aktivisti so darovalcem trdno obljubili pravo namembnost te pomoči, saj mislimo, da so časi velikih podlosti za nami. Verjamemo, da smo sumničnega ovrgli in obljube darovalcem izpolnili, saj smo se v četrtek, 15. novembra, z novinariko Dolenjskega lista Mirjan Bezek-Jakše in Jankom Bukovcem, predsednikom SKZ Podružnice Črnomelj, ter 387.455,00 zbranimi dinarji odpravili na pot v Zgornjesavinsko dolino. V Metliki se nam je pridružil še predstavnik SKZ Metlika gospod Anton Radoš. Pri odcepu za Zgornjesavinsko dolino pa so pot z nami nadaljevali: koordinator zbiranja pomoči za to področje Vinko Drča, podpredsednik Slovenske kmečke zveze Marjan Podobnik, predstavniki SKZ — Podružnice Krško in naknadno še predstavnik domače pospeševalne službe.

Odločili smo se, da vso zbrano pomoč združimo (Krško 20.00 in Metlika 50.000 din) in kot tako vročimo prizadetim. Nato pa smo končno pričeli izvrševati to humano, vendar dejansko težavno nalogo, kajti človek ne more ostati ravnodušen od dejstvih: da ti krotki poteček (ob normalnih razmerah bi ga lahko »popil«), ki ti teče čez dvorišče, pesbesni in iz dvorišča naredi 10 metrov globok in 20 metrov širok kanjon, da je potrebno nanovo postaviti domačijo, da človeka, ki je pred nekaj dnevi še samo urejal okolico svoje nove opremljene, še nevseljene in v desetih letih z odrekanjem in garanjem zgrajene hiše, najdeš v situaciji, da izkopava temelje za novi dom, da pripradiš s solzami v očeh sprejema darove dobrih ljudi in se tolaži, da le ni ostal prav brez vsega. Človek nehotne pomisli na krivičnost narave do tistih, ki ji niso storili nič zalega. Ali pa je to odgovor te iste narave človeku, da le ne more gospodovati nad njo, kakor mu njegova grešna narava narekuje? Pravzaprav je na to težko odgovoriti, vendar so to človeku tragični in alarmantni opomini v poduk. Omenimo, da smo zbrano in »združeno« pomoč (457.455 din) vročili de-

Naj se podobni dogodki ne ponovijo nikoli več.

Za SKZ Podružnico Črnomelj in Demos Črnomelj
VLADO STAREŠINIČ, tajnik

SLAB TV-SPREJEM

KOČEVJE — V nekaterih območjih občine Kočevje je zelo slab sprejem televizijske slike in tona. To velja predvsem za Struge, Drago in Kolpsko dolino, kjer ponekod (v več vseh) sploh niso sprejemali slovenskega TV programa. Za razgovore o tem s TV Slovenija Ljubljana je zadolžen predsednik občinske skupščine.

ZAHVALA

»Oktobra meseca tega leta so predstavniki mestne organizacije Zveze borcev Črnomelj obiskali DSO Črnomelj in nekateri svoje člane. Ob obisku so ugotovili, da je v domu veliko ostarelih, težko bolnih in da je za njihovo potrebno posebno medicinska oprema, ki si je dom v celoti ne more nabaviti. Zaradi tega so priskočili na pomoč isti mesec darovali napravo za zdravljenje in preprečevanje preležanin. V imenu stanovalcev Doma starejših občanov Črnomelj in njegovih delavcev mestnemu odboru ZB Črnomelj iskreno zahvaljujemo.

Direktor DSO Črnomelj
MILAN KRAJNC, dipl. inž.

Plebiscit, odločitev za zgodovinsko dozorel in odgovoren evropski narod

Na povabilo Kluba svobodna katedra se je minuli teden v Novem mestu mudil Milan Kučan, predsednik predsedstva Republike Slovenije. V okviru teme »Slovenija danes in jutri« je odgovarjal na vprašanja številnega občinstva, ki je napolnilo dvorano hotela Metropol. Z zanimivega političnega večera objavljamo nekaj odlomkov, ki jih je za objavo pripravil novinar Marjan Bauer. Naslov in mednaslovi so redakcijski.

• **Tovariš predsednik, današnja svobodna katedra ima zelo raztegljiv delovni naslov »Slovenija danes in jutri«.** Prvo, kar je mogoče umestiti vanj, je gotovo današnji položaj Slovenije v Jugoslaviji, njen morebitni jutrišnji razpored v jugoslovanski ali kakšni drugi konfederaciji ali zvezi držav, njena osamosvojitve ter njeno mesto oziroma pot v Evropi. Nad vsem tem usodno visi odločitev o plebiscitu, ki naj bi pokazal, takšna je zadnja dogovorjena formula, »ali naj Republika Slovenija postane neodvisna država«, kar je formula, ki pušča precej prostora za obračanje. Kakšno je o tem stališče predsedstva Republike Slovenije in kakšno Vaše osebno, pri čemer bi morda poudaril, da je pobuda za plebiscit prišla v javnost precej neobičajno, recimo, mimo predsedstva slovenske države. Prosim, če bi svoje poglede na načrtovano Slovenijo obdelali tako s stališča preživetja kot mednarodnega priznanja, pomemben element pa je tudi nacionalna varnost.

Kučan: »Priče smo krizi skupnosti jugoslovanskih narodov, katere sestavni del ali članica je tudi Slovenija. Ta kriza je na vrhuncu svoje zaostritve, kar najbrž čutite tudi sami na svojem položaju in po skrbah, ki vas spremljajo vsak dan. Ta zaostritev oziroma vrhunec zahteva

razplet, terja pa tudi kritičen premislek nekaterih naših prejšnjih odločitev za nazaj, odločitev iz naše zgodovine, ki zdaj pač temeljno določajo položaj Slovenije in slovenskega naroda. Možnosti in način rešitve jugoslovanske krize pa določajo tudi možnosti in način uveljavitve prihodnjega položaja Slovenije, tudi tega, ki ga zdaj, vsaj po javnem mnenju, večinsko želijo Slovenci in državljani Slovenije. Pri tem moram takoj povedati, da mi tega prihodnjega položaja, žal, ne bomo uveljavljali v političnem prostoru, ki bi bil nevtralen ali naklonjen našim političnim ambicijam. Moramo pač upoštevati jugoslovansko in evropsko politično realnost, takšno, kot je, ali, bi rekel, politični kontekst, v katerem bomo morali izpeljati ta za prihodnost slovenskega naroda gotovo usodna dejanja. V tem sosledju, menim, bi morali premisliti zlasti štiri stvari, s katerimi smo zdaj soočeni. Prvič, kako mi vidimo možnosti razrešitve jugoslovanske krize, drugič, kakšna naj bo in kakšna je realna možnost uveljavitve konfederalne izbire, ureditve prihodnjih odnosov med narodi Jugoslavije, tretje, kako izpeljati splošno ljudsko izjasnjevanje ali plebiscit glede prihodnjega položaja Jugoslavije, in četrto, kako pripraviti in sprejeti slovensko ustavo.

SAMOSTOJNOST JE POT DO NOVIH POVEZAV

Dilema, ki se zastavlja glede razrešitve jugoslovanske krize, je, najenostavneje, ali jo bomo uspeli razrešiti po mirni, demokratični poti ali se bo rešila stihinja in z nasiljem. Mirna pot predpostavlja nov dogovor jugoslovanskih narodov o tem, kakšna naj bo njihova prihodnost. Skupna ali ne. Ta pot verjetno kot najrealnejšo varianto predpostavlja tudi možnost prenehanja obstoja sedanje Jugoslavije in njen razpad na več samostojnih držav, ena od teh bi bila tudi republika Slovenija. Nastanek slovenske nacionalne države, to moram takoj povedati, zame ne more biti končni cilj, to bi v integrirajoči se Evropi in svetu pomenilo anahronizem, v nacionalni romantizem prejšnjega stoletja obrnjen pogled nazaj, vodil bi nas v izprtje iz teh tokov, v avtarhijo, končno tudi v marginalizacijo, še večjo od te, v kateri živimo sedaj. Slovenska nacionalna država je sprejemljiva le kot cilj in izhodišče za nove povezave, v katere bi stopil slovenski narod. Bodisi s sedanji jugoslovanskimi republikami oziroma narodi bodisi z drugimi državami Evrope. Nekako tako, kot je združen Nemčij utemeljil njen predsednik, ko je dejal, »da tako nastala nemška nacionalna država ni cilj nemškega naroda, ampak je izhodišče za njegovo vstopanje in aktivno vlogo v novi evropski hiši«. Taka slovenska nacionalna država bi bila seveda pogoj za enakopravno vstopanje Slovenije v te povezave, brez vpliva interesov drugih, še pose-

bej pa brez vpliva hegemonije interesov največjega jugoslovanskega naroda, kot se to ob jugoslovanskih odločitvah dostikrat dogaja. Recimo tudi zdaj, na konferenci v Parizu, ko je prav v interesu negovora o tem, kar se dogaja v Srbiji, predsednik Jugoslavije Jović v svojem referatu zamolčal, da se v Jugoslaviji množično kršijo pravice, tudi na Kosovu. To je seveda povsem nerazumljivo, saj nas prav zaradi tega vsa Evropa obsoja in zapira vrata.

Na teh osnovah je, po moji sodbi, na tleh Jugoslavije morda mogoča nova integracija, ki bi temeljila na realnih, objektivno ugotovljenih, zlasti ekonomskih interesih in ne na predpostavljanih, nadnacionalnih in ideoloških političnih interesih, na katerih sta bili zgrajeni tako prva kot druga Jugoslavija, obe, zlasti prva, ob tem še kot sporazum velesil. Ti interesi so lahko ekonomski, takšni, kot se vzpostavljajo na razvitem, svobodnem in enotnem trgu. Približno po vzoru osnov odnosov, na katerih je v zgodovini nastala, se razvijala in se prilagajala Evropska gospodarska skupnost. Na tej predpostavki je nastal slovensko-hrvaški predlog konfederalne preureditve Jugoslavije, ki seveda kot izhodišče predpostavlja predhodno osamosvojitve jugoslovanskih republik, ker konfederalno pogodbo kot mednarodnopravni akti lahko sklepajo samo suverene države.

VSE DLJE OD EVROPE

Morebiti je danes že nekoliko neaktualno govoriti o konfederaciji, v bistvu gre za neke vrste jugoslovansko ekonomsko skupnost, tudi na predpostavki, da so točna deklariranja vseh republik, da želijo čim hitreje, s čim manj pretresa in socialnih naporov preskočiti tisoč letni, rekli bi civilizacijski razkorak, ki danes že vse jugoslovanske narode deli od stopnje razvitosti in načina življenja, dela in načina proizvodnje v evropski dvanajstetici ali zahodni Evropi. Poudarjam, to je po moji sodbi edina realna možnost, da se neka skupnost na tleh sedanje Jugoslavije ohrani. Druge možnosti, ki jo v obliki koncepta federacije ponujata zvezno predsedstvo in republika Srbija, ni, oziroma bi rekel, da prej vodi v razbičje Jugoslavije, ker preprosto ohranja v svoji osnovi vse generatorje sedanje jugoslovanske krize, zlasti generatorje nacionalne neenakopravnosti oziroma hegemonije interesov večinskega naroda. Čelo v primerjavi s sedanjo ustavo ukinja ključne garancije nacionalne enakopravnosti, recimo konsenz o važnih, ne samo političnih, ampak zlasti ekonomskih vprašanjih, ukinja pariteto v sestavi zveznih organov, ukinja soglasje ob sprejetju in še posebej ob spreminjanju ustave. Takšna skupnost bi bila seveda stalen vir konfliktov, zlasti mednacionalnih, in bi posledično povzročila, da bi tukaj na Balkanu, na jugovzhodnem boku Evrope v bistvu nastalo žarišče stalnega konflikta, ki bi ga lahko imenovali, čeprav mi je to neprijetno, evropski Libanon. To bi ogrozilo ne samo mir in stabilnost v tem delu Evrope, ampak bi tako ali drugače potegnilo v ta konflikt tudi celo Evropo, ogrozilo interese po varnosti in sodelovanju evropskih držav, bilo bi v nasprotju z interesi držav, ki so članice Evropske konference o varnosti in sodelovanju. To bi nam še bolj kot zdaj zaprlo vrata v te procese in te institucije.

Slovenija zato mora doseči ta svoj osamosvojeni, suvereni položaj, to pa je mogoče samo po predhodnem, demokratičnem posvetovanju s svojimi državljani. Plebiscit ali referendum, kot smo govorili poprej, je nujna etapa na tej naši poti v doseganje slovenske suverenosti in državnosti. Ali je vrstni red potez, kakršne zdaj pač so objektivno dane, z različnih vidikov najbolj posrečen ali ne, je drugo vprašanje. Vi veste, da je bil predlog, da bi najprej pripravili ustavo, jo sprejeli morda z referendumom, ali po njenem sprejetju v parlamentu z referendumom potrdili tak sklep skupščine. Delo na ustavi je zastalo zaradi različnih pogledov, kaj sploh ustava lahko je, pogledov, ki se razlikujejo od predloga, ki ga je skupščina dala predsedstvu in ga je skupščina sprejela. Da naj bi bila ustava kratek, sodoben akt, ki bi urejal temeljna načela organizacije države in zelo temeljito blok človekovih in državljskih pravic ter meje, do koder lahko država seže v razmerju do svojega državljana, njegovega položaja, dostojanstva, pravic, ustvarjalnosti, aktivnosti in povezovanja. Slovenija bi v takšnem položaju kot samostojna, suverena država in republika lahko objektivno določila svoje dolgoročne zgodovinske interese brez vpliva interesov drugih in se potem odločila, katere so najboljše možnosti za njihovo postopno uveljavitev. Ali v konfederalni povezavi, gospodarski skupnosti z drugimi jugoslovanskimi republikami ali kot samostojna država brez povezav s sedanjo Jugoslavijo. Ni mi najbrž treba govoriti, da so v Jugoslaviji, takšni, kot je, vse bolj ogroženi vitalni interesi slovenskega naroda. Ne bom govoril o ekonomskih pokazateljih, ki to dokazujejo, so pa seveda katastrofalni in jih lahko neposredno čutite po položaju podjetij. Dejstvo je, da nam že vrsto let upadajo industrijska in gospodarska rast, da imamo podkapitalizirano gospodarstvo, da ne zmoremo več zadostiti potreb po svoji lastni nacionalni reprodukciji, po financiranju kulturne, izobraževalne, zdravstvene in drugih področij nastave, da je potreba po kapitalu enormno visoka. Mi smo sredi lastninske reforme, sredi prestrukturiranja gospodarstva ne samo v lastninskem, ampak tudi v velikostnem smislu, smo v fazi rekonstrukcije gospodarstva glede orientacije na nove, sodobne tehnologije in proizvodne programe, kar vse zahteva veliko svežega denarja, ker je povezano z novimi tehnologijami in reševanjem socialnih vprašanj ljudi, ki bodo ob tem ostali brez dela.

ENEMU DOVOLJENO, DRUGEMU NE

Tuji kapital, ki ga je edino mogoče dobiti, ker domačega ni, pa seveda v pogojih tako velike politične nestabilnosti v Slovenijo ne bo prišel. To je zaprt krog, ki ga moramo razre-

šiti na silo. Gospodarski položaj posebej otežuje srbska blokada. To ni več samo blokada Slovenije in Hrvaške, to je blokada Jugoslavije, uveljavljanje posebnega položaja in posebnih interesov Srbije drugič v dveh letih. Zdaj veliko bolj resno, ker gre za finančne instrumente, obremenjuje zemljišča, poslovne prostore, firme in s posebnimi taksami še slovensko blago. Slovenijales je izračunal, da bi to zanj zneslo, če bi to plačali, letno med 8,5 do 9 milijonov dolarjev. Za Fructal v Ajdovščini bi to pomenilo 800 delovnih mest manj. Problem je očitno zelo velik in nobene pripravljenosti ni, da kdorkoli intervenira. Ob tem še podatek, da že od julija naprej Srbija ni plačevala prometa davka, da je to seveda zelo velika številka, dvanajstina polkrat večja od tistega, česar ni plačala Slovenija, sklicujoč se na isti pravni dokument, to je na pravna dejanja obeh republik, sprejeta zaradi zavarovanja ekonomskih interesov oziroma ekonomske suverenosti. Problem se je odkril takrat, ko je Slovenija nehala plačevati ta prispevek. Da Srbija prej tri mesece ni plačevala, se v zvezni administraciji začuda ni ugotovilo. In še zadnji gospodarski argument, napovedana Markovičeva sanacija bančne sistema. Tako, kot je predstavljena in nepojasnjena oziroma zaradi še dodatnih pojasnil, preprosto navaja na razmišljanje, da bo sanacija mogoča samo s prelivanjem denarja, vsi pa dobro vemo, da se denar preliva od tam, kjer je, tja, kjer ga ni, in ne obratno. Zaenkrat ga je nekaj samo še v Sloveniji, na Hrvaškem in deloma v Vojvodini. To so gospodarski razlogi.

Je še en poseben razlog, mednarodna izolacija. Ve se, da so Jugoslaviji zaprta vrata v evropske institucije, da se pod pogoji postavlja jo tri politične in ena gospodarska zahteva: proces politične pluralizacije, volitve in nekršitev človekovih pravic. Ekonomika je vzpostavljajo svobodnega trga. Kosovo je poseben problem, hrvaško-srbska razmerja v Bosni in na Hrvaškem so tudi znana in so svojevrsten fenomen in absurd v tej Evropi. Minuli teden je bila v Jugoslaviji delegacija Helsinške konference, vodja delegacije gospa Christine von Kohl je na tiskovni konferenci v Ljubljani izjavila, da se tudi v Sloveniji kršijo človekove pravice. Svočeni smo z neko neprijetno podobo, ki jo svet ima o Jugoslaviji, očitno tudi v Sloveniji. Nam so vrata zaprta, Madžarska je prejšnji teden postala članica Evropskega sveta, prav takrat, ko je omenjena delegacija bila pri nas. Tista Madžarska, ki je veliko kasneje in z veliko manj ambicijami šla v procese teh demokratičnih reform, ki smo jih mi v Sloveniji začeli z veliko večjimi ambicijami in veliko prej, veliko tudi pomagali Madžarom in zaradi tega uživali podporo in neke vrste ugled v vsem svetu. Gotovo je, da ne za eno ne za drugo, se pravi, ne za ekonomsko ogrožanje našega obstoja ne za izprtje iz teh sodobnih civilizacijskih, političnih in kulturnih tokov v svetu ne more najbrž nobena demokratična oblast prevzeti odgovornosti, da svojim državljanom obljubi tak neprijeten položaj. Treba je torej nekaj narediti.

SLOVENCIMO BILI NA ČELU PRIORITET

Poudaril bi, da je bila Slovenija na čelu strateških prioritete demokratičnega zahodnega sveta, tudi Združenih držav Amerike, ko je bila resnično na čelu, ali ena od tistih držav, ki so bile lokomotive demokratičnih procesov v vzhodni Evropi. Slovenija zdaj ni več na čelu

teh prioritete, skupaj z Jugoslavijo je nekeje na repu teh dogajanj, spada v vrsto tistih »izdelovalcev težav«, ki so jih boji cel planet, ker prinašajo nemir, negotovost in ogrožajo politični in socialni mir sveta, ki želi živeti nemoteno, skladno s svojimi civilizacijskimi vrednotami. Vprašanje ostane, kako priti v tak položaj, da bi lahko odločali o sebi, da bi lahko aktivno, na miren in demokratičen način posegli v razplet jugoslovanske krize in da bi lahko aktivno, kot ambiciozen in ustvarjalen, zgodovinsko zrel in formiran narod, posegli tudi v evropske procese. Da bi nas Evropa razumela, da nas ne bi spravila v politično in gospodarsko izolacijo ali celo bojkot. To vse nam namreč grozi. Mislim, da v tak položaj lahko pridemo samo po demokratični poti, to je naš dolg do te mednarodne skupnosti, ki to od nas pričakuje, to smo dolžni naši demokratični zavezi, na katero smo tako upravičeno ponosni.

Slednje, prvič, narekuje, da bomo to soodločitev utemeljili na pravici do samoodločbe, da se bomo potrudili, da bo ta odločitev dosežena s čim večjim soglasjem Slovencev in državljanov naše republike, da to ne bo odločitev, ki bi jo del Slovencev sprejemal zoper drugi del Slovencev, ker bi bilo to nedemokratično, neprepričljivo in v svetu razumljeno kot kompromitacija. Hkrati moramo hitro priti do sodobne slovenske ustave.

Drugič, jasno moramo povedati, da takšne svoje pravice in takšnega svojega položaja ne želimo uveljavljati na račun enakih pravic drugih jugoslovanskih narodov. Mi to pravico zahtevamo zase in jo priznavamo vsem drugim.

Tretjič, z uveljavitvijo te svoje pravice ne smemo ogroziti miru in varnosti v Evropi, varnosti članic Evropske konference za varnost in sodelovanje.

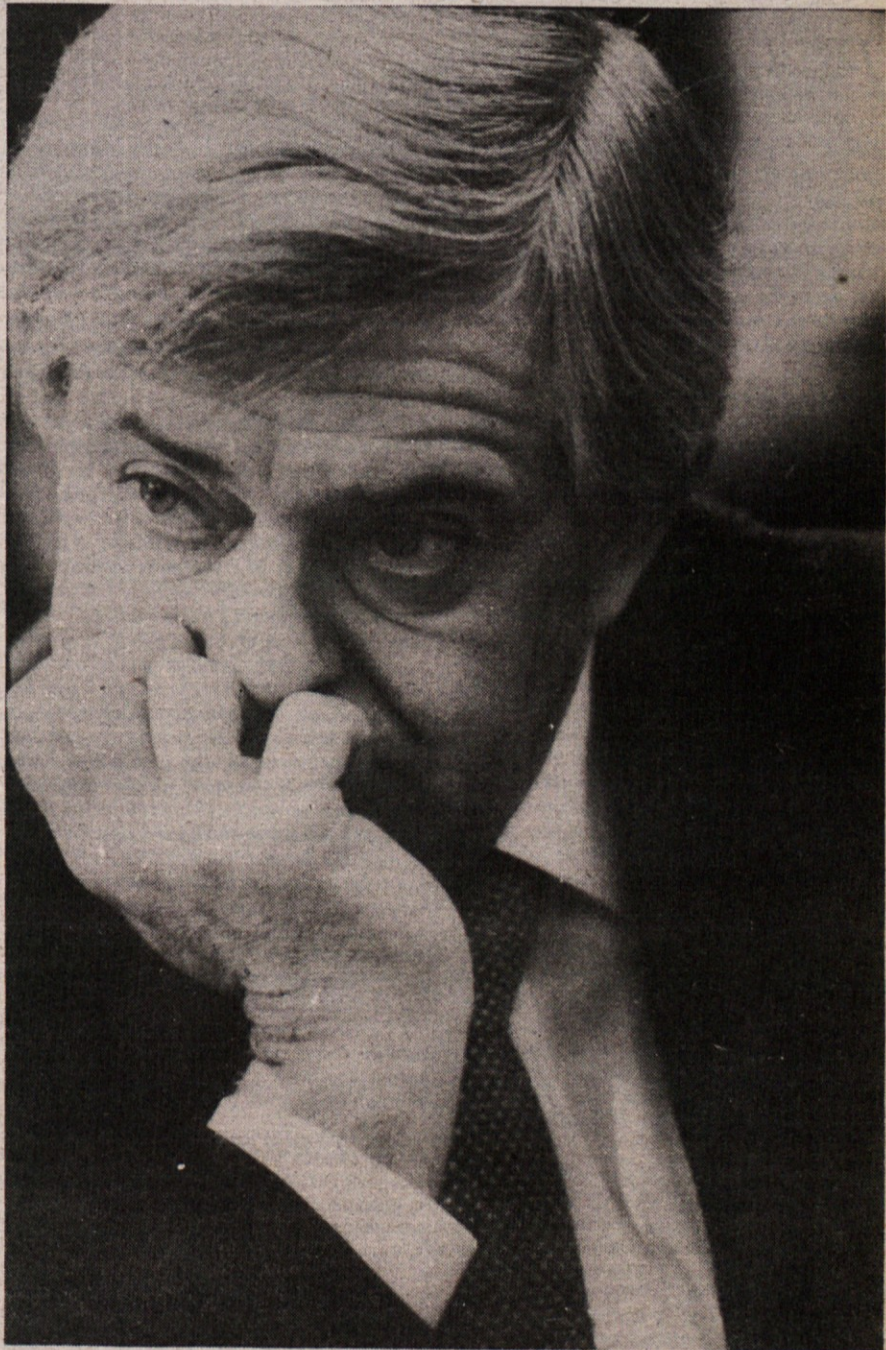
Četrtič, z uveljavitvijo te svoje pravice ne smemo ogroziti demokratičnih procesov, ki tečejo z različno srečo in tempom v drugih republikah, kar predvsem pomeni, da bi s to odločitvijo morali počakati do konca volitev v vseh jugoslovanskih republikah, ki bodo na enakih temeljih, kot je konstituirana oblast pri nas, konstituirale oblast, jo legitimirale tudi v vseh drugih republikah ter s tem znotraj Jugoslavije in svetu dale nove sogovornike. Končno ne smemo pozabiti, da tudi Slovenija po merilih zahodne Evrope pred šestimi meseci še ni bila demokratična republika.

Pri sebi doma bomo morali torej nadaljevati politično demokratizacijo in vzpostavljati svobodnega trga, čaka nas razreševanje ekonomskih in socialnih vprašanj, da bi se izboljšali, vsaj dolgoročno, pogoji življenja in dela naših ljudi. Socialni in politični mir sta pogoj za normalno življenje in razvoj naroda. Če nam dolgoročno tega ne bi uspelo zagotoviti, potem ta naša prizadevanja ne bi imela pravega smisla in tudi ne opravičila. Zato je tudi toliko večja, tako velika odgovornost oblasti, ki takšno zgodovinsko in usodno odločitev predlaga svojim državljanom — na upravičeni predpostavki, da so postali zgodovinsko dozorel in odgovoren evropski narod.

SLOVENCEV NE BI PODCENJEVAL

• **Predvsem v zvezi s plebiscitom, pa tudi sicer, prihaja vedno bolj v ospredje pravica državljana — na srečo se on tega tudi kar dobro zaveda — da je o vsem obveščen.**

(Nadaljevanje na 10. strani)

Kdor seje veter, žanje vihar

Srbija potuje v negotovost. Potem ko so srbske socialistično komunistične oblasti zvišale zavrnilo vseh pet amandmajev opozicije k volilnemu zakonu — tudi tistega, ki naj bi političnim nasprotnikom socialistov omogočal nadzor voliš in preprečil morebitno kupčkanje z volilnimi izidi — je 32 opozicijskih strank napovedalo bojkot volitev, ki so napovedane za 9. december. Mnenje opozicije, da bodo srbske volitve le od boljševikov zrežirana farsa, je Politika (leva roka oblasti, desna je RTV Beograd) posmehljivo označila za strah opozicijskih strank pred ljudsko voljo.

Združena opozicija zahteva odstop predsednika srbske države, vlade, skupščine in vseh njenih zborov, ker meni, »da bo le tako mogoče zaustaviti strmo padanje Srbije v popolno izolacijo tako v Jugoslaviji kot v svetu, padanje, ki Srbijo ob Albaniji spreminja v poslednji boljševiški geto v Evropi«.

Moč in delovanje političnih nasprotnikov pa vsaj navzven ne spravi s tira vodje Slobodana Miloševića, ki je minuli teden v Nišu 250.000 ljudem izjavil, da so svobodne volitve dediščina demokracije. Da je dediščina nekaj, česar se sploh ni bilo, lahko v Evropi res določi samo še Milošević. Sicer pa je opozicija vodji niški nastop precej zabelila. Boljševikom očitajo, da so omenjeno množico z avtobusi navozili od drugod, da so ljudi (kot v najlepših časih čaščenja Josipa Broza) na zborovanje dobesedno naganjali iz pisarn, šol in tovarn, televizijskim gledalcem, ki so z navdušenjem ali strahom sledili niškemu zborovanju, pa je opozicija sporočila, da je bila slika sicer prava, zvok pa ne. Zvok je bilo predvsem vzkljanje »Slobo, slobo«, ki so ga zvesti televiziji posneli v času njegove največje priljubljenosti, zdaj pa za politično rabo nalepili na posnetke, na katerih so ljudje sicer pomalem tudi žvižgali. Tudi če zgodba z montažo ni resnična, je v ušesih zelo učinkovita. Tako zborovanja so precej relativna zadeva, domala isti ljudje, ki so se navduševali nad Vodio, so dan kasneje v istem Nišu padali v trans ob pogledu na Vuka Draškovića, ne glede na bojkot volitev Miloševićevega najhujšega sovraga.

Kam vse to pelje? Decembrski dnevi so za Srbe in Srbijo gotovo važna prelomnica, vendar so to tudi nevarni dnevi. Analitiki opozarjajo, da bi sedanja oblast morebitne neredne, močnejše mitinge ali demonstracije tistih, ki so nezadovoljni z njo, z največjim veseljem uporabila za uvedbo izrednega stanja v republiko. Ustanova izrednih razmer pa, to je jasno kot beli dan, opravičuje katerokoli in kakršnokoli potezo oblasti. Kakšne so lahko te poteze in oblast, ki jih vleče, pa je razvidno iz Miloševićevih besed na že omenjenem mitingu v Nišu. Vodja je rekel, da bodo tisti, ki bodo volili sedanjo oblast, glasovali za mir, glas za opozicijo pa je opredelitev za kaos in vojno.

Kako se bodo razvijale stvari? Kaj bo počela Miloševićeva klika, je jasno. Opoziciji pa ne preostane drugega (če se glede bojkota ne bo premislila ali dala premisliti), kot da svoje pristaše prepriča, oziroma od njih zahteva, naj ne volijo in tako naredijo volitve nelegitimne pred domačo in svetovno javnostjo. Se bodo Srbi odzvali temu klicu k aktivni pasivnosti, klicu, ki je nezdružljiv z njihovim temperamentom? Nič ne bo rešeno tudi v primeru velike ali majhne Miloševićeve zmage, Srbija hlepi po velikih

spremembah na polju demokracije in gospodarstva. Slobo pa je zadnji človek na planetu, ki bi ji to lahko dal. Zaradi volitev lahko Srbija zabrede v državljansko vojno oziroma izredne razmere, kar bi bilo svojevrstno maščevanje usode, požela bi namreč tisto, kar je sejala in še seje drugod po Jugoslaviji. Razsodnim pa je že lep čas jasno, da je to Jugoslavijo v imenu svojega videnja Jugoslavije razstrelila Srbija.

MARJAN BAUER

Suha krajina za ljudi

O b cesti iz Žužemberka proti Dobrniču je na nekem drevesu ne prav daleč od Žužemberka pribita tabla z napisom Pozor, območje medveda! Človek je torej z velikim svarilnim obvestilom priznal, da ga je strah medveda in da torej ve zanj, računa z njegovo prisotnostjo in pristaja na sožitje z njim. Tako je izpovedal spoštovanju podoben odnos do njegovega veličanstva kosmatinca. Koliko spoštovanja in pozornosti je prihranil za lastno vrsto? Vsekakor tudi Suhokranjci, torej ljudje iz Dobrnice, Sel pri Šumberku in preostalega razmeroma širokega območja tam okrog, lahko verjamejo, da so komu mar.

Občina Trebnje se celovito ukvarja z ozemljem, ki je pač njen del Suhe krajine, že dlje časa skozi Faov razvojni projekt, katerega moto bi lahko razumeli kot željo, naj Suha krajina živi, raste in se razvija. Predvsem zadnja leta in tudi zdaj pa se ubada s precej zahtevno nalogo v zvezi s Suho krajino, in sicer pripravlja prostorske ureditvene pogoje (PUP) za suhokranjsko območje. Dokument, ki ga dela Urbanistični inštitut Republike Slovenije, velja v domači javnosti ali za zelo pomembno reč ali za nadvse nepotreben papir. Dejstvo je, da delegati trebanjske občinske skupščine 26. septembra letos niso obravnavali dopolnjenega osnutka prostorskih ureditvenih pogojev za Suho krajino, ampak so razpravo in glasovanje o njem preložili na novembrsko zasedanje trebanjskega parlamenta.

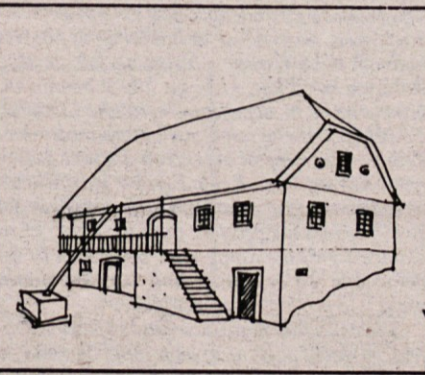
Pomen prostorskim ureditvenim pogojem, tudi suhokranjskim, nemara najbolj določa globina žepa. Človek, ki gradi — drugim je tako ali tako bolj ali manj vseeno — rad najprej izve, kako bi lahko najceneje sezidal hišo, šele potem pa ga zanima, kaj ima nekdo v nekem PUP povedati o naklonu strehe, vrsti kritine, ohranjanju izvirne podobe vasi.

V Urbanističnem inštitutu, kjer pripravljajo PUP za Suho krajino, pa so se veliko ukvarjali tudi s podobo suhokranjskih vasi. Z malce drznosti lahko tem pripravljavcem pripišemo iskreno željo, da bi radi imeli tako Suho krajino,

da bo v njej čim več prostora za ljudi in čim manj za medvede.

V zadnjem času smo v Urbanističnem inštitutu na primer treh območij (vasi pod Stolom v občini Jesenice, Suha krajina v občini Trebnje in Triglavski narodni park v občini Radovljica) skušali izdelati strokovne podlage in prostorske ureditvene pogoje tako, da bi bili več kot le izdelek, ki zadošča minimalnim zahtevam zakona. Prepričani smo namreč, da zgolj predpis ne zadošča in da moramo ponuditi več, »sta zapisala Breda Ogorelec in Saša Dalla Valle iz Urbanističnega inštituta. To »več« očitno pomeni predvsem, da so načrtovalci kljub svoji zaveznanosti široki in poklicni suverenosti želeli narediti tak izdelek, v katerem se bo še dalo razpoznati želje in potrebe prebivalcev z omejenih območij. Interese domačinov so izluščili na kraju samem. »Bili smo na terenu še pred pripravo osnutka in se pogovarjali z domačini. V komuniciranju z lokalnim prebivalstvom nedvomno sodi tudi to, da so otroci v dobrniški osnovni šoli risali najlepšo hišo v vasi. V pogovorih z ljudmi nas je tudi zanimalo, kaj mislijo o hišah, zakaj delajo visoke zgradbe, zakaj take in take. Na tej podlagi smo izdelali dokument in šli z njim spet tja. V Dobrniču in na Selih pri Šumberku so bile tako javne razgrnitve osnutka prostorskih ureditvenih pogojev, »sta dejala v pogovoru Ogoreleca in Dalla Valle.

Tisto »več« zajema tudi vrsto predlogov možnim investitorjem v Suhi krajini, in sicer je predloge Urbanistični inštitut oblikoval in ponudil občini Trebnje med drugim tudi s plakati. Saša Dalla Valle in Andrej Erjavec sta z njimi želela na nevsihljiv način predstaviti tiste značilnosti Suhe krajine, ki so najpomembnejše za urejanje in gradnjo. Mednje gotovo sodi, da so vasi v Suhi krajini gruče in da so vse razen vinogradniškega Lisca in Šmavra strnjeno zidane. Na robu vasi so gospodarska poslopja, obdaja pa jih sadno drevje. Sadovnjaki ustvarjajo mehek prehod naselja v pokrajino, zato se vas staplja z okolico. Trgi sredi vasi so nastali v pomembnejših naseljih, kjer so bile cerkve, gostilne in trgovine. V Suhi krajini sta to Dobrnič in Sela pri Šumberku. Za Suho krajino je tudi značilno, da so posamezne stavbe kmečkega

V bogastvo suhokranjske krajine sodi tudi hiša, kot je na sliki.

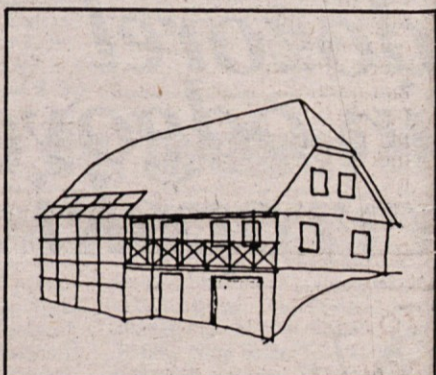
doma razporejene nepravilno, vendar so kljub navidezni razstresenosti postavljene smiselno. Kmečka hiša je prtilična, običajno z izrabljenim podstrešjem, prtiličje je v nivoju terena. Razmerje med dolžino in širino hiše je približno dva proti ena. Okna na hišah so v prtiličju vsa enako velika, pokončne oblike in predeljena, včasih imajo dvokrilna polkna. Vsa gospodarska poslopja so imela velike napušče, podprte z loki. Zidanice so bile zaradi svoje funkcije majhne in prilagojene terenu. To so le nekatere vrednote pretekle suhokranjske arhitekture, na plakatu pa je zbranih več.

Ko so jih nazivali, si v Urbanističnem inštitutu niso delali utvar, da se bodo v prihodnje v Suhi krajini ponovile v natančni kopiji. »Šlo nam je za to, da povežemo staro z novim. Vse dokumente smo delali z namenom, da Suha krajina razvije,« je zatrdil Saša Dalla Valle. Kakšna naj bi potemtakem bila videti Suha krajina v bodoče? Nova zidava naj bo strnjena in naj ne sega na njivski svet. Zato ne bi smeli dopustiti, da bi nove hiše nizali vzdolž cest iz vasi. Tudi gradnje ne osamljenih legah nismo dopustne. Primerno naj bodo urejeni vaški trgi, kjer naj se ohranijo vaška drevesa, znamenja, vodnjaki, korita. Med predlaganim so tudi sadovnjaki na robovih novih vasiških predelov, prečne veže v kmečkih stanovanjskih hišah in dovolj široki ganki, čopi na strehah gospodarskih poslopj, veliki napušči, gladke fasade, manjša pokončna okna s polkni, nizke hiše, in pri njih že omenjeno razmerje med dolžino in širino. Skratka, veljalo naj bi marsikaj od arhitekture, ki so jo izbrusila stoletja.

Toda ali lahko velja? »Zaostlost Suhe krajine je s tega vidika pozitivna stvar. V podobni krajini se je tu ohranilo marsikaj starega in z malo truda bi bilo to možno razvijati naprej,« meni Breda Ogorelec. Toda prej bi verjetno ljudem morala postati vseh tipična podeželska, torej vaška, namestna krajina, če količjak drži, da je gradnja meščanskih hiš na vasi povzročila povojna protikmečka družbena klima, kot je vdor visokih stanovanjskih zgradb na podeželje pojasnil Dalla Valle.

Se nekaj je, kar sta poudarila tudi sogovornika. Če je gotovo, da gradnja po nekem izvirnem modelu veliko več stane, potem jo mora država nekako sofinancirati. Lahko zveni kot izziv za Marka Koščaka, tretjega sogovornika v nekajkrat omenjeni debati o PUP za Suho krajino, ki dela na Zavodu za urbanistično načrtovanje v Trebnjem. Je pa seveda res, da občina Trebnje z različnimi viri že financira nekaj takih gradenj v Suhi krajini.

M. LUZAR

»Prenovljena« stara suhokranjska hiša iz arhitekture skicirke.

Plebiscit...

Oblast je pred veliko odgovornostjo, da ljudi objektivno oboroži z vsemi elementi ali vsaj z večino elementov, ki so potrebni za takšno ali drugačno opredelitev. Plebiscit se ne da ponoviti tolikokrat kot glasovanje o zakonu o RTV. Če bomo jedli travo, je treba okvirno vedeti, koliko časa. Kaj torej v bodoče storiti s pravico državljanov, da je obveščen?

Kučan: »Če je plebiscit usodna in zgodovinska odločitev, in to je, potem je oblast državljanom dolžna omogočiti, da se bodo odločili na podlagi znanih in možnih pozitivnih ter negativnih posledic, ker na žalost v življenju naroda ni odločitev, ki ne bi imela tudi slabih strani. Mi smo demokratična družba, ena redkih, ki ima že v sedanjih ustavi zapisano pravico državljanov, da je obveščen. Ta pravica ne pomeni nič, če z njo ne korespondira obveznost oblasti, da je tej pravici zadoščeno z objektivno informacijo. Ljudje morajo natančno vedeti, za kaj se odločajo in kakšne bodo posledice te odločitve. Če smem ob tem povedati svoje mnenje, moram reči, da svojih sodržavljancev, Slovencev, ne bi prav nič podcenjeval. V teh letih oblikovanja zavesti o najnujnosti koraka v slovensko suverenost in državnost je tako dozorela zavest o tem, da nekatere možne negativne posledice ne morejo vplivati na njihovo odločitev, da želijo živeti v samostojni državi, kjer bodo sami sebi krojili odoje, s katero se bodo pokrivali. Zato jaz nikakor ne bi razmišljal o tem, ali ljudem povedati vse ali ne. Gotovo je, o tem je govoril tudi predsednik izvršnega sveta dr. Mencinger, da nam bo, gledano srednjeročno, šlo težko, vendar nam tudi zdaj ne gre dobro. Na to bosta vplivali predvsem dve dejstvi: delna izguba trga, na jugoslovanskem trgu prodamo doberšen del svojih proizvodov, in to tistih, ki so manj kvalitetni, ki so narejeni z večjo potratnostjo, manjšo produktivnostjo, in ki ne prenesejo konkurence zahodnega trga ter jih ni mogoče čez noč zaradi vsega tega in še slabega oblikovanja ter marketinga poslati v svet. Drug razlog za težave je, ker ne vemo, kakšna bo usoda finančnih virov mednarodnih bančnih institucij. To dvoje napoveduje, da nam ne bo lahko, vendar bi po uporabi naslednje. Tudi če nam bo v začetku težko, si bomo za to kratekoročno in dolgoročno

perspektivo krivi sami, neodvisno od kogarkoli drugega. Ob prvem vstopanju v zgodovino v lastno suverenost in samostojno državo najbrž preštevanje dinarjev ne more biti izključen razlog. Čeprav ga prav nič ne podcenjujem, pa zavesti svojih državljanov ne bi želel zreducirati nanj.«

• Kaj je z usodo koncepta konfederalne pogodbe med Slovenijo in Hrvaško? Danes ste bili na Trški gori z gospodom Franjem Tuđmanom.

Kučan: »Slo je za enega naših pogovorov o operacionalizaciji nekega načelnega pogovora takoj po volitvah v dveh republikah, da zaradi skupnih interesov, precej podobnega položaja v razmerju do jugoslovanskih problemov pač poskušamo skupaj opravljati aktivnosti in formulirati stališča, ki so v skupnem interesu obeh republik. Tako slovenski plebiscit kot sprejetje hrvaške ustave imata v bistvu enak cilj, doseči samostojnost in suverenost republik, ju postaviti v položaj, da lahko sami sprejemata odločitve o svoji prihodnosti. Govor je bil tudi o tem, kaj bo s to konfederalno ponudbo. Razgovor je pokazal, da šele uveljavitev suverena položaja omogoča polno valorizacijo te odločitve. Ali bo do ustanovitve te skupnosti, konfederalne ekonomske jugoslovanske skupnosti prišlo, je odvisno od interesov in možnosti drugih republik, od njihovih opredelitev. Rekel bi torej, da samoosvojitveni akt ali dejanje v ničemer ne preudicira bodočih povezav, tudi ne te konfederalne izbire. Seveda je treba zdaj to konfederalno pogodbo pripraviti, najprej pa v razmerju do takšne skupnosti definirati slovenski interes. Problem bo različna stopnja tudi ekonomske razvitosti posameznih jugoslovanskih republik, vedeti pa je treba tudi, kakšne so njihove možnosti in interes, da vstopijo v bolj tesno ali manj tesno gospodarsko integracijo.

RAZMERJE RAZVITOSTI 7,5 PROTI 1

Eden od omejitvenih faktorjev, ki ga je treba upoštevati, je razlika v stopnji razvitosti. Ta je v razmerju Slovenija — Kosovo 7,5:1, kar je zelo veliko in nakazuje ohlapno skupnost ali pa neki zelo intenziven sistem notranjega izravnovanja razlik. V EGS so te razlike 1:2, 2:3 v

razmerju med Nemčijo pred združitvijo in med Portugalsko in Grčijo, ki sta vstopili zadnji in sta tudi najmanj ekonomsko razviti. Ta skupnost seveda pozna učinkovit sistem notranjega izravnovanja. Problemi so odprti, v ničemer ne bi mogel pritrditi razmišljanjem, da ni več interesa za konfederalno skupnost. Ali bo do nje prišlo in kakšni bodo potem premisleki v Sloveniji, je stvar prihodnosti. Osebnostno mislim, da če bi prišli do praga sklenitve konfederalne pogodbe z drugimi republikami, z vsemi ali nekaterimi, bi vsaka pametna oblast to preverila s svojimi državljanji na referendumu.«

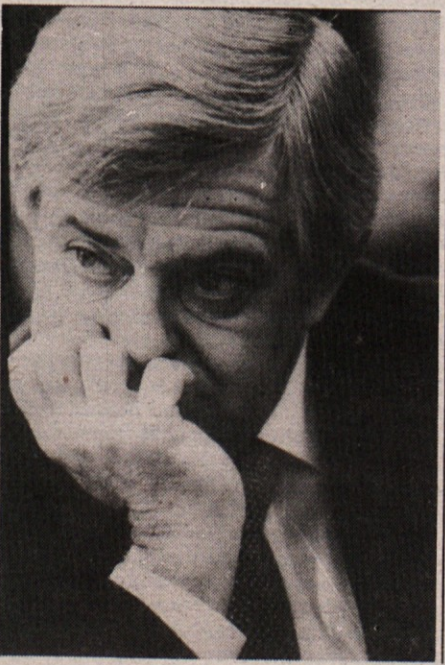
• Zdi se, da se tako imenovani vojaški vrh več ne ozira na stališča zveznega predsedstva, kateremu je podrejen, niti Markovičevega kabineta, v katerem je minister tudi general Veljko Kadijević. Očitno je na pol ali v celoti armadna ustanovitev zveze komunistov-Gibanja za Jugoslavijo znak, da je JLA vkorakala v popolno politizacijo. Upokojeni general Mirković cinično izjavlja, da armada ne more biti apolitična, ker so njeni častniki vdani vladajoči stranki. Nekateri take in podobne izjave ocenjujejo kot blodnje gerentološkega oficirskega kluba, drugi pa opozarjajo, da so v novi stranki tudi še zelo aktivne epotele, recimo admiral Stane Brovet, zvezni policijski minister Peter Gračanin, da ne omenjamo nadobudnega slovenskega kapetana prvega razreda, ki se je nad stranko navduševal v imenu mladinske organizacije v JLA. Sploh ni naključje, da so za kaj takega izbrali Slovence. Kakšne so lahko posledice določene politizacije JLA?

Kučan: »Ključno vprašanje, ki zadeva ta razmerja, zlasti Slovenijo z vodstvom armade in ki sega s svojo zgodovino vrsto let nazaj, tja do zime 1942—1943, je povezano z vprašanjem družbene vloge in položaja armade. Ali je armada v družbi politični dejavnik, ki ima ambicijo in jo tudi realizira, da razsoja o političnih razmerjih v družbi, ali je to strokovna institucija, namenjena obrambi ozemeljske integritete in celovitosti države? Vi veste, kako je Jugoslovanska ljudska armada nastala, nastala je, logika stvari je bila taka, kot politična armada z močnim vplivom Partije, vsaj za Slovenijo je to tako in za druge dele Jugoslavije tudi, in potem je pod Titovim vodstvom v bistvu figurirala kot Titova armada. Po Titovi smrti se s tem dejstvom seveda nikakor ni sprijaznila in tudi v kasnejših jugoslovanskih dogodkih ni opustila

ambicije, da ima v njih ključno vlogo ali da je v njih razsodnik. V tem času je tudi v razmerju do Slovenije prihajalo do vrste zapletov, v zadnjem času dva — okoli teritorialne obrambe in rekrutov. Tipičen je ta okoli teritorialne obrambe. Če bi naša armada ne bila politična, potem bi se stvari reševale normalno, tako, kot se rešujejo v demokratičnih državah, rešil bi jih tisti, ki poveljuje armadi in ne obratno, da armada predlaga in zahteva od poveljujočega, kako naj ukrepa.

ARMADA S STRANKO, EVROPSKI UNIKUM

Lahko bi vam našteval vrsto konkretnih primerov zadnjih štirih, petih let, ki bi lahko služili kot podkrepitev te moje osnovne misli. In da je tako, se je zdaj pokazalo z ustanovitvijo te posebne, rekel bom kar vojaške stranke. Potem ko je komunistična stranka oziroma Zveza komunistov Jugoslavije prenehala obstajati, se je ustanovila neka nova stranka, ki je vključila tudi to armadno, še obstoječo partijsko organizacijo z ambicijo, da ostane še naprej. Ta partija pa je temeljni integracijski, se pravi poentujoči dejavnik znotraj armade, vojska pa še

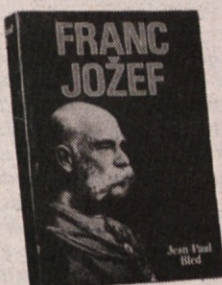

naprej temeljni integracijski dejavnik jugoslovanske skupnosti. Ni naključje, da se to gibanje imenuje Gibanje za Jugoslavijo. In če je armada s svojo politično stranko edini integracijski faktor Jugoslavije, potem takšna skupnost nima svojega opravičila. Jaz mislim, da so integracijski faktor tudi drugi, samo zapostavljeni so bili v primeri s temi ideološkimi faktorji, s katerimi sta armada in Partija imeli ključno vlogo. To je unikum v demokratičnih državah ali sploh v evropskih državah, da armada ustanovi svojo stranko. Da ne bi bilo nesporazuma, mislim, da imajo upokojeni generali, ki so državljani te države, vso pravico, da ustanavljajo stranke pod enakimi pogoji, kot jih lahko ustanavljajo drugi državljani. Problem so aktivni generali. In teh je bilo veliko, general Mirković, ki ga omenjate, je ne tako davno celo govoril v imenu vojaškega vrha. Čeprav je upokojen, ga ta vojaški vrh ni nič demantiral. Mislim, da moramo v naši slovenski perspektivi odgovoriti predvsem na eno vprašanje. Na čem, na kakšnem izhodišču bomo gradili svojo obrambno koncepcijo? Da morajo države v sodobnem svetu zavarovati svojo ozemeljsko celovitost in nedotakljivost, je dejstvo, vendar se da to storiti na različne načine. Ali nam je, in mi bi kot majhen narod morali biti za to zainteresirani, v premislekih o kolektivni varnosti in obrambi Evrope mogoče dobiti garancije velikih držav za našo varnost ali pa bomo morali to varnost zavarovati s svojo lastno armado? To je vprašanje, ki je zdaj med Slovenci zelo živo navzoče, vprašanje o demilitarizaciji Slovenije. O tem se bo treba odločiti, jaz bi se zavzel za to, računam najpokažejo, kako velik prihranek bi bil to za Slovenijo. Mi imamo izpeljano in preizkušeno tako imenovano teritorialno obrambo, ki jo poznajo tudi druge države. Seveda v takšno novo stanje ni mogoče priti čez noč, to je postopen proces. Važno je, da sprejmemo odločitev in da se potem vsa druga konkretna dejanja sprejemajo skladno s postopno realizacijo tega cilja. Mene so zaradi takšnega stališča že napadli podmladkarji ene od naših političnih strank, vendar kljub temu ponavljam: mi ne bomo država, ki je s svojo armado sposobna zavarovati svojo suverenost. To pomeni, da moramo takšno svojo pozicijo zagotoviti s političnimi sredstvi, s politiko dobrososedskih odnosov in z aktivnim postavljanjem v kontekstu evropskega sistema kolektivne varnosti in obrambe. Najponovim, mi čez noč armade, tudi svoje, ne moremo odpraviti. To bo proces, poleg tega pa po drugi strani ne kaže biti nestrpen.«

obzorja

FRANC JOŽEF

Slovenci so vso drugo polovico prejšnjega in prvi dve desetletji tega stoletja imeli za cesarja človeka, ki je danes simbol nekdanjega avstroogrskega cesarstva, človeka, ki je od vseh evropskih vladarjev najdlje, celih 68 let, sedel na prestolu in s čigar smrtno je za vedno zatonil veliki srednjeevropski imperij, iz katerega so kot feniksi vzniknile sedanjene srednjeevropske države. Ta mož je bil Franc Jožef, poslednji cesar stare šole, za kar se je sam proglasil.

A četudi smo Slovenci toliko časa živeli pod njegovim žezlom, bi bralec, ki ga zanimajo biografski romani ali poljudna zgodovinska dela, zaman iskal primerno knjigo, ki bi mu predstavila življenje in pomen tega habsburškega monarha. Po Apihovi knjižnici, ki je izšla še v prejšnjem stoletju ob cesarjevi 50-letnici, v slovenščini ni bilo natisnjene nobene knjige o starem cesarju, čeprav smo se sicer dušili pod kupi knjig o sodobnih »cesarjih«. In ker ni bilo upati, da bo takšno knjigo napisal kateri od naših piscev, saj jih naše tipične razmere niso oblikovale za tako nalogo, so se uredniki pri Mladinski knjigi, ko so se pred leti začeli ozirati za primerno knjigo, morali opreti na tuji knjižni trg. Tam je na voljo precej biografij o Francu

Jožefu, vendar po mnenju recenzentov nobena od njih ni ustrezala zahtevanim kriterijem, predvsem objektivnosti.

Pred tremi leti se je na evropskem trgu pojavilo delo francoskega zgodovinarja Jeana Paula Bleda, ki govori o Francu Jožefu in hkrati o avstroogrskega monarhiji na sodoben in poljuden način, brez romantične zagledanosti v staro monarhijo in tudi neobremenjeno s klišeji, ki so se v zvezi z monarhijo in njenim cesarjem zalezli pod kožo zgodovinarjem. Za to delo, ki ob življenjskega pisca Francu Jožefu izrisuje socialne, gospodarske, kulturne, politične in narodnostne razmere v habsburški monarhiji v času njegovega vladanja, so se zagreli. In tako je Bledova knjiga Franc Jožef pred kratkim zagledala beli dan tudi v slovenskem prevodu. Da je bilo zanimanje za takšno knjigo precejšnje, priča že samo dejstvo, da je prvotna naklada skoraj v celoti pošla ter da se založba pripravlja na ponatis. Knjigo je prevedel Stane Ivanc, za slikovno gradivo, ki mu je dodano več slik, ki povezujejo Francu Jožefa s Slovenci, pa je poskrbel Milček Komelj.

Če že kaj, potem knjigi lahko očitamo le to, da je avtor posvetil Slovincem kaj malo pozornosti. Od naših mož je imensko omenjen le Jernej Kopitar, slovenski narod pa kot ljudstvo brez oblikovane lastne kulture. V tem pogledu se kaže potreba po novi knjigi o Francu Jožefu in njegovi monarhiji s poudarkom na Slovincih v nji.

MILAN MARKELJ

POEZIJA SAMOTE

Samota je človekov poseben bivanjski položaj in vanjo se vsakdo zateka iz različnih razlogov. Čeprav ta položaj običajno ne prinaša prijetnega

ugodja, prej kaj drugega, pa se ljudje dokaj pogosto znajdevajo v njem. Včasih se preprosto morajo in jih kar žene na samo. Da bi se česa razbremenili, da bi jim odleglo.

Pesniki pravijo, da bi si morali samoto izmisliti, če je ne bi bilo. Zato, ker je samota tudi okolje, v katerem lahko ustvarjajo, pesnijo, živijo v svetu višje resnice — poezije. Samo v samoti nastajajo zares velika dela, ustvarjena iz niča. Samota je sinonim za ustvarjalnost.

V samoti se rojevajo verzi, tisti v harmonijo misli in podob oblikovani besedni organizmi, ki jim pravimo pesmi, poezija. Samota sama je motiv za poezijo, če že ni sama poezija, in skoroda ni pesnika, ki bi se tega motiva ne dotaknil. Samota je pesnikom sama dogajanje in doživljanje.

»Ujeti si, tih gost samote...« je zapisal Niko Grafenauer, katerega prenekatere pesem se dotika samote tudi kot bivanjskega položaja stvari, ki jih sama ustvarja. Prisrčnoba skrajne samote je zanj kamen, ki »ni večji od tišine, ki si je poiskala v njem / svoje ležišče«. Samota sama se pri Grafenauerju znajdeva v različnih položajih, od izreka o vsečnosti.

Kako zelo je pesnik Grafenauer sam zapreden v samoto, ki mu pomeni tudi nekaj prijaznega, skoroda zatočišča, kaže zbirka njegovih pesmi, ki je nedavno izšla pri Mladinski knjigi. Že naslov Samota pove, da je vsebinska os te zbirke samota, vendar ne samo kot »lokacija«, kamor se umikata pesnik in njegova poezija.

Pesmi je iz dosedanjih Grafenauerjevih pesniških zbirk izbral in uredil Tine Hribar. Njegov je tudi spremni esej, ki na poseben način govori o vgradnji samote v poezijo, izpisano v jeziku bleščeče stiske.

SREDI STAVKA

Pravijo, da je težko hkrati služiti več gospodarjem in vse zadovoljiti, vendar pa niso tako redki, ki jim je to uspelo. Mednje vsekakor sodi tudi 51-letni Gustav Januš iz Breznice pri Šentjaku v Rožu. Po poklicu je učitelj, po notranjem klicu pa pesnik in slikar. Izdal je že več pesniških zbirk in se predstavlja z več samostojnimi umetniškimi razstavami. Uveljavil se je tako med koroškimi Slovenci kot med njihovimi nemškimi sosedi in ga sploh štejejo za pomembnega ustvarjalca ne le koroške dežele, temveč tudi Avstrije. Njegove pesmi prevaja v nemščino pesnik in pisatelj Peter Handke.

Januš je nedavno izdal pri celovski založbi Drava novo pesniško zbirko, ki ima pomenljiv naslov Sredi stavka. Zakaj tak naslov, odgovori pesem Do roba, kjer pesnik med drugim piše: »Zdaj iščem obliko, / da bi stavke dokončno / pravilno izrekel... / In sredi stavka si posoda, / polna vprašanj, / si ujetnik besede ali / mera načrtovanega naključja / v besedopolnem življenju«. Itd. Pesmi v tej zbirki se torej, vsaj na videz, ukvarjajo s problematiko pesnjenja, z nujnostjo izrekanja občutit ob dotikanju z realnim svetom v ustrezni pesniški govorici.

Pesnik z ostrim očesom slikarja opazuje ta svet, v katerem se kar naprej nekaj dogaja in spreminja, in ga po svoje izreka: »Tista drugačna luč ne senči. / Je to makova rdečica / ob slovesu«. Išče odgovore na vprašanja, ki se mu ob spoznanjih, pretočenih vanj iz stvarnega sveta, kar naprej zastavljajo. Ko se mu zdi, da že ima odgovor, se mu misel »sredi stavka« ustavi in zahteva tehtnejši, globlji premislek. Stavek je sestavljen iz besed in besede so pojmi za stvari, za njihovo poimenovanje. Vsaka stvar je popisana z besedami, na pesniku pa je, da razvozlja pisavo, prebere besedo in jo vgradi v tkivo verz, pesmi. Če tega ne stori, ne more naprej, obstane »sredi stavka«. Gre torej za odkrivanje sveta in življenje vanj.

Januš je sodoben pesnik. Njegove poezije ne zaposluje dejstvo, da je pripadnik manjšine, ki je nekega dne morda ne bo več. Njegova stiska ni zloženka iz slovenskih besed, pač pa občečloveška, širša in osvobodilna tudi za druge, Ne-slovence.

I. ZORAN

LETALSTVO IN SLOVENC

Slovenska samobitnost se je v preteklosti potrjevala na različne načine in na različnih področjih, o vsem tem pa danes vemo le malo ali pa skoraj nič. Med presenetljivimi dejstvi je gotovo tudi vloga Slovencev v letalstvu. Za primer navedimo, da je bila prva letalska enota, razvojno jedro kasnejšega vojnega in civilnega letalstva novonastale države Jugoslavije, ustanovljena v Ljubljani kot del takrat

nastale slovenske vojske. In bila je — podobno kot se je s slovenskimi vojaškimi enotami potem še ponovilo — razpuščena, ustvarjeno pa presejano na jug.

O letalstvu in Slovincih v obdobju od prve do začetka druge svetovne vojne govori obsežno in podprto z mnogimi podatki knjiga Gustava Ajdiča in Zorana Jerina, ki je te dni izšla pri Mladiki, kot se zdaj imenuje nekdanja Založba Borec. Delo je nadaljevanje prve knjige o letalstvu in Slovincih, dobilo pa je opremo in zunanjo obliko, ki omogoča, da knjigo uvrstimo h knjigam znane serije Ilustrirana zgodovina letalstva kot slovenski dostavek.

Avtorja sta predstavila stanek prvih letalskih enot, ustanavljanje aeroklubov in letalskih šol ter njihovo de-

javnost, gradnjo jadrlnih in motornih letal pri nas, razvoj letališč in letalskega prometa, vlogo Slovencev v vojaškem in pomorskem letalstvu Jugoslavije ter dosežke naših letalskih tekmovalcev. Opisala sta tudi temnejšo plat dogajanja, letalske nesreče. Na koncu knjige je v Dodatku zbranih veliko biografskih in drugih podatkov o letalcih in aeroklubih. Ob bogatem slikovnem gradivu in izčrpnem besedilu je to vsekakor knjiga, ki bo pritegnila še koga drugega, ne samo ljubitelje letalstva.

M. MARKELJ

KNJIŽNI TELEGRAMI

— Zmago Pezdirc in Matjaž Anžur sta pri založbi Valuk izdala zanimivo knjižico VLADARJI IN PREDSEDNIKI EVROPSKIH DRŽAV, v kateri so zapisani vsi znani vladarji na tem prostoru.

— Novoustanovljena založba DSM Izdelki se je predstavila z izdajo prevoda knjige JEZUSOVA MLADOST pri nas nepoznanega preroka Jakoba Lorberja, sicer Slovenca po rodu.

— ZPS je izdalo razpravo Boža Repeta OBRACUN ŠPERSPEKTIVAMI, ki razgrinja obracun Partije z liberalizmom v šestdesetih letih, kot se je pokazal v dogajanju z revijo Perspektive.

— Pri Krtu je izšel prevod eseev o civilni družbi DESPOTIZEM IN DEMOKRACIJA, ki jih je napisal John Kean.

— Krt je založil tudi prevod knjige sira Edmunda Burka RAZMISLJANJA O REVOLUCIJI V FRANCII, ki jo založba pošilja na trg z obsežno spremno besedo Tomaža Mastnaka.

— Mariborska Založba za alternativno teorijo je izdala knjigo angleške avtorice Nore Beloff ZAPRAVLJENA DEDIŠČINA J.B. TITA. Še ena od spornih knjig, ki razkriva skrite plati naše zgodovine.

— Strokovnjak za prehrano dr. Dražigost Pokorn je pri založbi DTS Forma7 izdal knjigo ZDRAVJE GRE SKOZI ŽELODEC, »biblijo za prehrano v vseh življenjskih obdobjih«.

Tone Jakše Milan Markelj

KJE SO TISTE STEZICE?

(29)
DOLNJSKI

ZLETEL JE V ZRAK

Pot mimo pokopališča naju je pripeljala na prav lepo in široko asfaltno cesto. Čuđudila sva se, od kod in zakaj tako lepa cesta, ko pa je na zemljevidu, ko sva načrtovala najino pot, nisva videla. Ko sva prebrala še napis, da je to gozdna cesta, po kateri se vozi na lastno odgovornost, je bilo najino začudenje še večje. Kakaj gre, nama je hitro razložil najin drugi sogovornik, na katerega sva nalehala na dvorišču ob hiši skoraj že čisto pod železniškim viaduktom. Povedal je, da se cesta kaj hitro konča z rampo in ograjo. Namenjena je le vozilu, ki vozi, kar pač vozijo, v podzemna skladišča. Možakar o tej stvari ni hotel kaj dosti govoriti, bolj pa se je razživel, ko sva ga povprašala, če se še spominja, kako je bilo, ko so partizani porušili viadukt.

Stanko Suhorepec, oblečen v zeleno uniformo, kar ga je na daleč izdajalo za vojaka, je bil takrat star kakih osemnajst let. Spominja se, da je bilo okoli mostu teč bitk, 3. oktobra 1943 leta pa so ga partizani pred prodirajočimi Nemci vrli v zrak.

Narodnoosvobodilna vojska je že od tega začetka posvečala veliko pozornost gibanju transportov po naših železnicah in z oboroženimi napadi in miniranjem tirov, nasipov, mostov, signalnih naprav in kresnih ovirala promet in povzročala zastoje transportov. Kljub temu da je okupator na vseh važnejših postojankah postavil bunkerje in bloke, ni mogel zagotoviti varnega prometa. Partizanski napadi so se vrstili noč za

nočjo in komaj obnovljeni objekti so bili ponovno minirani. Na Dolenskem so partizani že kmalu po začetku oboroženega odpora demontirali del novo-meške in kočevske proge in onemogočili Italijanom, da bi izsekavali širne dolenske gozdove, po katerih so se jim gotovo cedile sline, saj so svojih imeli bore malo.

BETON ZAMENJAL ŽELEZO

Viadukt pri Otovcu je zaradi svoje pomebnosti ves čas mikal partizane, zato so se ga večkrat lotili. Črnomajska bojna skupina, ki je bila ena od štirih belokranskih skupin, katerih naloga so bile sabotaže na telekomunikacijah in manjših vojaških objektih, je 23. in 25. julija 1942 prvič napadla italijansko stražo pri tem železniškem mostu in smrtno ranila enega od vojakov. V avgustu istega leta so vse belokranske skupine na pobudo okrožnega komiteja KPS za Belo krajino pripravile načrt napadov na vojaške vlake. V noči na 12. avgust so skupine krenile v akcijo, vendar je bila uspešna le akcija črnomajske skupine, ki je napadla vlak in italijansko patroljo pri Otovcu.

Usoda mostu je bila zapečatenata po kapitulaciji Italije. Nemci so hitro zasedali slovensko železniško omrežje ter skušali prodreti na Dolensko in v Belo krajino. Vodstvo slovenske vojske je zato odredilo, da se dolenske proge razrede in okupatorju otežkoči nadaljnje prodiranje. Takrat so padli veliki mostovi in viadukti, med njimi tudi otovski. 250 metrov dolgega viadukta, ki je na najglobljem delu visok 32 metrov, so se lotili na njegovem najbolj občutljivem delu, to je na 51 metrov dolgi železni konstrukciji, ki je povezovala iz rezanega kamna zidane loke. Konstrukcija je zgrmela v globino. In čeprav je bila še vedno uporabna, je Nemci kljub vsem naporom med vojno mostu niso mogli več dvigniti.

»Kako je most vrglo v zrak, nisem videl, spominjam pa se eksplozije, ki nas je tisto noč vrgla pokonci. Podnevi nas je mlade radovednost prignala do mosta in videli smo, da je železna konstrukcija na sredini padla v globino. Po osvoboditvi smo bili nekaj časa še brez mostu. Vlak je na našem koncu ustavil, dolino pa so morali potniki prepešati in se zapet popzpeti na vlak na drugi strani

mostu. Šestinsitiridesetega leta pa so ga obnovili.«

Zanimivo je, da povojni obnovitelji pri rekonstrukciji otovskega viadukta niso upoštevali njegovega prejšnjega videza. Železno konstrukcijo so razstavili, prepeljali na Gorenjsko in jo uporabili pri obnovi žirovniškega železniškega mo-

Stanko Suhorepec se spominja miniranja mostu pri Otovcu.

stu. V Otovcu pa so manjkajoči del premostili z betonskimi loki. Tako je danes viadukt videti od daleč siče enovit, ob blizu pa mešanica betona in rezanega kamna moti. Mladinske delovne brigade, ki so most takoj po osvoboditvi obnavljale, verjetno niso imele časa ne znanja, da bi most obnovile po starih načrtih.

O BELOKRANJSKI ŽELEZNI CESTI

Morda bi nama Stanko Suhorepec povedal še kakšen svoj doživljaj v zvezi z viaduktom, vendar naju je pot klicala naprej. Krenila sva, pred naju pa je zakoral prijazen lovski pes, ki se je prej med pogovorom kar naprej dobrikajoče motal med nogami. Očitno naju je uvrstil med svoje prijatelje. Sedaj je z visoko dvignjenim repom okoli dokazoval, da je on prevzel skrb za nevsakdanja gosta v vasi. Z nama je ostal kar dober kos poti, skoraj do Naklega, ko se je ločilo, da da slovo popotnikoma, pa naj se znajdetata po svoje.

Pod viaduktom sva nadaljevala pot in prejel asfaltna cesta se je končala pri zapornici. Za naju in za vse neposvečene pa je ostal makadam. Počasi sva se vzpenjala v hrib proti Talčevemu Vrh. Še predno sva prišla do vasi, sva se še

Dolino pri Otovcu so stari graditelji gim 250 in visokim 32 metrov.

enkrat ozrla nazaj na viadukt in dolino, ki jo prečka. Od tamsva ga šla zagledala v celoti, obsijanega od dopoldanskega sonca. Res veličastna gradnja za naše razmere; na vsej dolenski progi mu ni enakega.

Misli so se ob tem pogledu kar same zasukale okoli slovenskih železnic in graditeljev, ki so z železno cesto povezali naše kraje že v času stare Avstrije. Slovinci imamo od stare habsburške monarhije praktično vse železniško omrežje. V Jugoslaviji, stari in novi, se je na Slovenskem zgradilo bore malo tirov. Celotno obratno, več prog je bilo ukinitih, kot pa zgrajenih. To seveda pomeni, da so naše železnice zastarele, saj se je Evropa v tem pogledu že zelo odmaknila od nas. Če hočemo postati del Evrope, nas čaka tudi na tem polju velik delo.

Takrat, ko se je belokranska železna cesta gradila, je bilo naše omrežje prav tako sodobno kot železnice v Nemčiji, Franciji in drugod po Evropi. Delo pri gradnji železnice je bilo zahtevno, so pa ga takratni inženirji dobro obvladali. Na trasah naših prog so bili Avstrijci, Čehi, Italijani pa tudi marsikateri domačin se je priučil temu delu in zaslužil lepe denarje.

Se predno se je gradnja belokranske proge pričela, je šla skozi mnoge miline in težke preizkušnje. Njen porod je bil zares težak. Načrtovanje podaljška dolenske proge skozi Belo krajino se je razvilo v zelo važno politično zadevo, ki so jo obravnavali na meddržavnih pogajanjih med Avstrijo in Ogrsko. Proti povezavi Bele krajine z reško progo je bil zlasti Trst, ki je imel monopol na ves izvoz z Dolenskega. Belokranska proga bi Dolencem približala reško pristanišče, zato razumljiv odpor Trsta. Tudi po-

elegantno premostili z viaduktom, dolino pri Otovcu so stari graditelji gim 250 in visokim 32 metrov.

tem, ko so se v vrhovih države že dogovorili, je bitka za progo še trajala, vendar na lokalni ravni, kar vse je gradnjo zavleklo za celih dvajset let. Šele 18. maja 1899 je poslanec Ivan Murnik poročal, da so za Belo krajino izdelali načrt za normalnotirno in tudi ozkotirno železnico, štiri leta kasneje so sestavili konzorcij za belokransko železnico, ki je zaprosil deželni zbor za podporo za začetna dela. Ponovno je minilo nekaj let in 30. decembra 1907 je bilo vprašanje belokranske železnice končno urejeno z zakonom, ki je določil graditve proge od Novega mesta prek Metlika do deželne meje v smeri Karlovca, z odcepom na Črnomelj na državne stroške. Vendar so dela na trasi, ki so jo določili z veliko muko in prekanj, stekla šele leta 1912. Belokranska železnica je bila končno dograjena in odprta 27. maja 1914, torej le dva meseca pred začetkom prve svetovne vojne. Operativna se je izkazala veliko bolje kot politiki in ostali besedneži, saj so za tiste čase zelo zahtevno delo opravili v dobrih dveh letih.

Kljub temu je železnica prišla v Belo krajino prepozno. Nepotrebno zavlačevanje je imelo hude, da ne rečemo usodne posledice za Belokranjce. Praznjenje belokranskih vasi se je nadaljevalo, gospodarskega napredka vlak ni pripeljal pravi čas. Ko bi morala Bela krajina od svoje proge žeti blagostanje, je vojna preprečila pričakovan napredok. Zamujanju pa so bili delno krivi Belokranjci sami, saj je gradnjo precej zavleklo nasprotstvo med Črnomljem in Metliko, ki je v mnogočem živo še danes. Vse to v marsičem spominja na današnje razprtje okoli gradnje avtocest na Slovenskem. Časi se v tem pogledu res niso dosti spremenili.

Pionirju se že nasmiha naslov

Za Novomeščane nadvse ugoden razplet v 7. in 8. kolu A 2 lige — Krepko na čelu lestvice — V soboto v Skopju v Vardarjem

Boljšega razpleta, kot sta ga novomeški odbojkarji prinesli 7. in 8. kolo prvenstva v I. zvezni A 2 ligi, si tudi v sanjah ni bilo moč misliti. Ne le, da so Novomeščani vknjižili štiri nove točke, pač pa so jim na roke šli tudi ostali izidi, tako je med drugim Strumica že med tednom ostala praznih rok v Bihaču, Salonit pa je v soboto presenetljivo ugnal Spartak v Subotici.

Novomeški Pionir je s sedmo zaporedno zmago prevzel prvo mesto na lestvici in upati je, da ga ne bo izpustil do konca prvenstva. Že med tednom so pionirjevci v zadnjem kolu prvega dela doma brez večjih težav v slabši uri opravili z ekipo Salonita, gostom so pri tem prepustili vsega 15 točk v treh nizih. Največje presenečenje tega kola se je pravzaprav pripetilo v Bihaču, kjer so gostitelji s 3:0 premagali dotlej neporaženo Strumico, slednjo je pot iz Bihača vodila v Novo mesto. Derbi prvo in drugouvrščene ekipe prvenstva je v športno dvorano pod Marofom privabil kakih 500 gledalcev, ti so bili priče eni najbolj negotovih in dramatičnih tekem, kar so jih kdajkoli odigrali pionirjevci. Ne le, da je zmagovalca odločil šele peti niz, ekipi sta ga odigrali celo na razliko, jasno je potemtakem, da je ob takšnem razpletu v veliki meri odločala tudi športna sreča, še posebej, ker se peti niz igra po tie break pravilu. In čeprav izid kaže na veliko izenačenost nasprotnikov, so odbojkarji Pionirja nekajkrat dokazali, da so precej boljši tekmeč, tekmo bi lahko odločili tudi prej. Prvi in četrti niz so dobili brez težav, gostje so se morali za svoja dva krepko potruditi. Točki sta tako ostali doma, veselje v novomeškem taboru je bilo nepopisno, kasneje sta ga dopolnili še dve novice: Salonit je nenadejano v Subotici premagal Spartak, Bihač pa je doma premagal ekipo Vardarja Tutuna. Pot Novomeščanov h končnemu cilju, urstvi v A 1 ligo, med osem najboljših jugoslovanskih prvoligšev, je tako odprta. Tudi morebiten sobotni poraz v Skopju z ekipo Vardar Tutuna sedaj za Novomeščane ne bi bil tragičen, pod pogojem seveda, da dobijo vsa preostala srečanja. Tega pa so pionirjevci ob ugodnem razporedju tekem, kot ga imajo, vsekakor sposobni. Šampanjec se torej že lahko hladi.

VSE BLIŽE NASLOVU — Novomeški odbojkarji nadaljujejo s serijo zmag, že med tednom so v zadnjem srečanju prvega dela prvenstva gladko s 3:0 ugnali Salonit, v petek zvečer pa pod Marofom zabeležili doslej najpomembnejšo zmago.

Mlada vrsta odbojkaric novomeškega Pionirja, ki nastopa v prvi republiški ligi, nadaljuje z imenitnimi dosežki. Pionirjevke so dodobra spremenile podobo na vrhu lestvice, kjer so se z nekaj zaporednimi zmagami sedaj znašle tudi same. V obratnih vodilnih ekip ne poznajo poraza, prizadejale so edini poraz Kopru Cimosu, premagale Ljubno in v soboto še Topolšico Kajuha, ekipe, ki so po vseh napovedih najresnejši kandidati za naslov prvakov. V soboto so Novomeščanke v Mirni Peči popolnoma nadigrale Topolšico, v tretjem nizu so celo vodile s 13:0, resda nato popustile, toda točki sta vendarle ostali doma. Če torej ne bi bilo dveh nekoliko nepričakovanih porazov v prvem delu, bi

Z zmagami pa nadaljujejo tudi Kočevke v II. zvezni ligi. Po uspehu proti ekipi Narodnega doma v Ljubljani so tokrat

Gimnastični pokal Kolmanu

Izredno uspela prireditel v Trebnjem — 500 gledalcev — Zmagi Kolmana ter Deželakove in Novakove

TREBNJE — Kakih 500 gledalcev je minulo soboto spremljalo zaključek letošnje telovadne sezone, tradicionalni Pokal gimnastike, ki je bil tokrat v dvorani trebanjske osnovne šole. Nastopili so domala vsi, ki v jugoslovanski gimnastiki karkoli pomenijo, omenimo le Kolmana in Ho-

džica pri moških pa Deželakovo, Novakovo, Lužarjevo, Železnikovo pri dekletih, da mladih upov niti ne omenjamo.

Lojze Kolman, po Cerarju naš najboljši telovadec, ni dovolil presenečenja, svoje ga večnega tekmeča Enisa Hodžiča je ugnal s prednostjo devetih desetink točke. Bržkone je zmagovalca odločila slabša vaja Hodžiča na konju z ročaji in v parterju. Ob Kolmanu in Hodžiču velja v moški konkurenci omeniti še mladega Aljaža Pegana, ki je na drogu dobil celo najvišjo oceno, na koncu pa je zasedel v skupnem seštevku tretje mesto. Presenečenja ni bilo tudi pri dekletih, prvo mesto sta si razdelili ljubljanki Saša Deželak in Renata Novak; zavoljo nekaj spodrslijavev sta se morali Lužarjeva in Železnikova zadovoljiti s tretjim oziroma četrtem mestom.

Dodajmo, da sta organizatorja Gimnastična zveza Slovenije in ZTKO Trebnje tekmovalje res vzorno pripravila, še posebno poslastica za gledalce je bil nastop v parih.

REZULTATI — 17. pionirski pokal, **pionirke**: 1. Brejce 36,60, 2. Vrečič (obe Ljubljana) 36,10, 3. Rušid (Trbovlje) 35,35; **pionirji**: 1. Samsa (Ljubljana) 55,90, 2. Baš (Trbovlje) 54,40, 3. Šajn (Maribor) 53,30; **tekmovalje v parih**: 1. Rušid — Samsa 18,80, 2. Mavrič — Šajn 18,55, 3. Brejce — Eržen 18,45.

22. pokal gimnastike — članice: 1. Deželak in Novak 36,20, 3. Lužar (vse Ljubljana) 36,10; **člani**: 1. Kolman 56,25, 2. Hodžič 55,35, 3. Pegan (vsi Ljubljana) 54,35; **pari**: 1. Železnik — Kolman (oba Ljubljana) 37,40, 2. Turk — Pegan (oba Ljubljana) 36,75, 3. Deželak (Ljubljana) — Glavač (Trbovlje) 36,15 itd.

Na trebanjski prireditvi je predsednik tamkajšnje občinske skupščine Ciril Pungartnik izročil najboljšemu jugoslovanskemu telovadcu Lojzetu Kolmanu v znak priznanja za letošnje mednarodne uspehe spominsko grafiko, Gimnastična zveza Slovenije pa se je z darili spomnila tudi Vesne Stare in Tine Matoh, ki ta prenehali z aktivnim nastopanjem.

KOLESARJI IMAJO NOVO VODSTVO — Marjan Zupanc (v sredini), kateremu se imajo novomeški kolesarji zahvaliti za veliko tega, ni več na čelu KD Krka. Po letih garanja in odrekovanja je svoje mesto prepustil Adolfu Zupanu, na nedavnem občnem zboru novomeških kolesarjev je nastal »spominski« posnetek že bivšega predsednika s kolesarskimi delavci, brez katerih klub ne bi bil to, kar je danes. (Foto: B. B.)

VELIKO ROBE ZA MALO OBISKOVALCEV — Čeprav so se organizatorji dobro potrudili, lahko tudi letošnji smučarski sejem šteje med neuspešne. Na sliki: med zasebnimi trgovci je največjo ponudbo pripravil Novomeščan Rudi Kušer. (Foto: J. Pavlin)

Kaj bo sejem brez snega?

Sejem uspel brez ljudi — Namesto smučji prodajali AMC posodo — Nekateri že imajo karte za Gače

NOVO MESTO — Kot kaže, so Dolenjci popolnoma izgubili upanje, da bo njihova pokrajina sploh še kdaj bela. Očitno v to verjamejo le še člani smučarskega društva Rog, ki so z največjo vnemo pripravili 12. sejem nove in rabljene smučarske opreme v novomeški športni dvorani.

Lahko zapišemo, da so bili skupaj s prodajalci osamljeni. V dobrih starih časih se je v dvorani zvrstilo prek 6000 obiskovalcev, to pot so jih v nedeljo zvečer natešili le 600 za oba dneva sejma. Obisk je bil tako slab, da je bilo mogoče zasebne prodajalce rabljene smučarske opreme prešteti na prste ene roke.

Pravzaprav sejma ne bi bilo, če letos nanj ne bi povabili raznih proizvajalcev tovrstne opreme in trgovcev. Tako je bila na stojnicah tudi posoda za kozmetika in drugo, kar prejšnja leta zagotovo ne bi našlo prostora. Odzvala se so tudi nekatere

trgovine v družbeni lasti — Zmaga, Alpina, Standard-konfekcija, še vedno pa za takšno prodajo ni mogoče privabiti trgovcev Dolenjke in Mercatorja. Pa še nekaj je bilo opaziti, za stojnico družbene trgovine je bilo pet trgovcev in en kupec, na privatnih pa ravno obratno.

Kljub temu so smučarski zanesenjaki Roga naredili vse tako kot prejšnja leta: srečelov, komisijso prodajo, sprejemali so nove člane, prodajali vozovnice za Gače, vrteli video filme, delili strokovne navete. V soboto popoldan so imeli v gosteh državno reprezentanco v akrobatskem smučanju, katere člani so nekaj vrlin tega športa pokazali na elastični ponjavi. »Vedeli smo, da bo manj obiskovalcev, zato smo se še bolj potrudili in še več pripravili. Toda bila je katastrofa. Manjši finančni učinek se bo zagotovo poznal na naši dejavnosti. Spet bodo morali globlje v žep seči starši, kajti na več družbene pomoči ne gre računati.« je sejem ocenil podpredsednik kluba Matjaž Verbič. Še dobro, da so člani delali zastonj in da je pokroviteljstvo prevzela tovarna zdravil Krka.

J. PAVLIN

NOVA ZMAGA PODBOČJA

PODBOČJE — V 8. kolu II. republiške košarkarske lige — center so igralci Podbočja vknjižili novo zmago. Z 82:59 (38:31) so ugnali ekipo laškega Zlatoroga, ki se je gostiteljem dostojno upirala le v prvem polčasu. V nadaljevanju so igralci Podbočja ob burni pomoči številnih gledalcev derbi prepričljivo odločili v svojo korist in ostali na prvem mestu z vsega enim porazom. Koše za Podbočje so dosegli: Lapornik 20, Šoštaric 16, Medved 9, Blatnik 6, Zdošek 4, Blagotinsk 4. V 9. kolu gostuje Podbočje 8. decembra v Borovnici.

Predrag Lazič je zmagovalac rednega mesečnega hitropotenega šahovskega turnirja SK Milan Majcen iz Sevnice za mesec november. Na letošnjem predzadnjem turnirju je nastopilo 11 igralcev, vrstni red pa je bil: 1. Lazič 6 točk, 2. Kranjec 5, 3. Kolman 3 itd. V skupnem seštevku letošnjih enajstih turnirjev vodi Martin Povše s 75 točkami, sledijo pa: Lazič 69, Kranjec 65, Kolman 56, Levčar 54 itd. Zadnji letošnji hitropoten turnir sevnških šahistov bo v nedeljo, 16. decembra, ob 9. uri v prostorih kluba.

• SK Milan Majcen iz Sevnice razpisuje letošnje občinsko posamično prvenstvo za člane in članice. Tekmovanja bodo vsak petek, soboto in nedeljo v prostorih SK Milan Majcen, pravico do igranja pa imajo občani Sevnice. Igralni čas bo omejen na 30 minut na igralca.

J. BLAS

Sreča Opremi znova obrnila hrbet

Kočevke izgubile še eno že dobljeno tekmo v II. zvezni ligi — Poraza Dobove in Krškega, zmaga Inlesa — IMV razred zase

Neverjetna smola se drži rokometiške kočevske Opreme. V letošnjem prvenstvu II. zvezne lige so nesrečno izgubile že nekaj točk, vrhunec pa je bil nedvomno dvo boj v Borovem z istoimensko ekipo. Kočevke so imele točki že v žepu, vendar so na koncu ostale praznih rok.

Predvsem po zaslugi Guštinove, Petkove, Bejtovičeve in seveda Jeričeve so

USPEŠEN START KRANJCA

SARAJEVO — V prvem kolu tekmovalja za jugoslovanski pokal v streljanju s standardnim zračnim orožjem, ki je bilo v soboto, 24. novembra, v Sarajevu, se imenitno odrezal Robert Kranjc, član SD IMV Brežice. Osvojil je namreč 4. mesto s 662,3 (563) krogi, kar je njegova doslej najboljša uvrstitev na tem tekmovalju.

E. SEČEN

Včeraj namizni tenis, danes nogomet

Andrej Struna o sebi in kočevskem nogometu

KOČEVJE — Nogometaši Kočevja igrajo letošnje prvenstvo v ljubljanski medobčinski ligi kot prerogjeni, nedeljski uspeh jim je prinesel tudi zasluženi naslov jesenskih prvakov. Med najzaslužnejšimi zanj je zagotovo vsega 18-letni srednji napadalec in najboljši strellec ekipe Andrej Struna. Zanimivo je ob tem, da je Struna začel športno pot kot igralec namiznega tenisa, z mladinsko vrsto Kočevja je na državnem prvenstvu osvojil celo 7. mesto.

»Nisem se zadovoljil le z namiznim tenisom, občutil sem, da mi ležijo tudi ostali športi. Namiznoteniški lopar sem kasneje zamenjal s teniskim, postal sem prvak na odprtem prvenstvu Kočevja. Tenis igram še naprej z veseljem in uspehom,« pravi danes Struna, ki pa je na prvo mesto vendarle postavil nogomet. Pred leti je kot mladinec nastopal v ljubljanski Olimpiji, zatem pa se je vrnil v Kočevje in s 16 leti postal nepogrešljiv član prve ekipe. Od kola do kola igra vse bolje, skoraj ni tekme, kjer se ne bi vpisal na listo strelcev.

»Vloga srednjega napadalca mi us-

treza, imam nos za zadetke, vem pa, da mi marsikaj še manjka, predvsem moč in kondicija,« kritično razmišlja Struna, ki pa ima še eno željo: z nogometom se želi ukvarjati profesionalno. Resda bo nekaj časa še brcal za Kočevje, v prihodnosti pa želi zaigrati za kak italijanski ali avstrijski klub, čeprav si še zmeraj najbolj želi v Olimpijo. Zanimivo ob tem je nemara, da je bilo pred časom nekaj govora tudi o njegovem odhodu k vinkovskemu Dinamu.

»Vsi moji načrti so zaenkrat vezani na kočevski nogomet. Postali smo jesenski prvaki, in če bomo tako tudi nadaljevali, potem bomo naslednjo sezono zaigrali v II. republiški ligi. Tako kvalitetna ekipa, kot je kočevska danes, te priložnosti ne bi smela izpustiti iz rok.«

M. G.-č.

Andrej Struna: »Če bo šlo vse po sreči, bomo prihodnjo sezono igrali v II. slovenski ligi.«

mlada ekipa, ki jo vodi Andrej Prah, kaj lahko postala jesenski prvak prve republiške lige.

B. B.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

I. ZVEZNA A LIGA, moški, 8. KOLO: PIONIR—STRUMICA 3:2 (6.—12.—13. 4. 14)

Pionir: Jovič, Brulec, Petkovič, Marič, Gavrilovič, Povšič, Smrke, Goleš, Berger, Mestnik, Travižan.

7. KOLO: PIONIR—SALONIT 3:0 (4. 8. 3)

Ostali izidi 8. kola: Spartak—Salonit 3:2, Bihač—Vardar Tutun 3:1, Jedinstvo Interpet—Prva petoletka 2:3.

LESTVICA PO 8. KOLU: 1. Pionir 14, 2. Strumica 12, 3. Vardar Tutun 10, 4. Spartak 8, 5. Bihač 8, 6. Prva petoletka 6, 7. Salonit 4, 8. Jedinstvo Interpet 2.

Pari prihodnjega kola: Vardar Tutun—Pionir, Strumica—Salonit, Jedinstvo Interpet—Spartak, Prva petoletka—Bihač.

II. ZVEZNA LIGA, zahtod, ženske, 8. KOLO: LIK KOČEVJE—NOVA GORICA 3:1 (5. 7.—12. 4)

LIK Kočevje: Levstik, Letnar, Ogrinc, Turk, Ibrahimović, Klun, M. Briški, Hočevar, Drobnič, N. Briški.

LESTVICA: 1. Pula 16, ... 5. LIK Kočevje 8. itd.

V prihodnjem kolu igrajo Kočevske na Bledu.

I. SOL, ženske, 8. KOLO: PIONIR—TOPOLŠICA KAJUH 3:1 (9.—10. 14. 7)

Pionir: Brulec, Končija, Ostroverški, Podolski, Hočevar, Poreber, Šteblaj, Kučera, V. in J. Vernig, Stevanović, Blatnik.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 14, 2. Ljubno 12, 3. Krim 12, 4. Pionir 12, itd.

Novomeščanke igrajo v prihodnjem kolu, 8. decembra, v gosteh z drugo ekipo Partizana Tabor.

rokomet

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 9. KOLO: BOROVO—OPREMA 28:24 (22:22, 13:13)

Oprema: Štefanišin, Klarič, Lindič, Guštin 7, Vuk, Križman, Bejtović 4, Dragičević 2, Kersnič, Petek 4, Jerič 7.

LESTVICA: 1. Modea Štara 18, ... 10. Oprema Kočevje 6, 11. VIS 6, 12. Kranj 4, 13. Burja Centrocoop 4, 14. Lokomotiva 0.

V prihodnjem kolu igrajo Kočevke doma z ekipo Velenja.

I. SRL, moški, 8. KOLO: INLES RIKO—VELIKA NEDELJA 29:20 (15:4)

Inles Riko: Lapajne, Djokić 1, Mohar 2, Šilc, Marolt 2, Mihelič 8, Lesar 6, Tomšič 4, Fajdiga 5, Abram 1, Jurič 2, Škaper.

STT RUDAR—KRŠKO 29:22 (15:11)

Krško: Imperl, Kekić 3, Keše 5, Vrtovšek, Iskra 7, Voglar 5, Martinčič, Žagar, Kovač, Urbanc, Rakar 2, Božič.

FERROTEHNA — DOBOVA 36:30 (17:14)

Dobova: Jurkas, Levček 8, S. Deržič 11, I. Deržič 5, Kranjc 5, Večerič, Radanović 4, Braturič, Šepetavc.

LESTVICA: 1. STT Rudar 16, 2. Pomurka Bakovci 13, ... 5. Inles Riko 11, 12. Dobova 4, 13. Krško 1, 14. Dol 0.

Pari prihodnjega kola: Krško—Inles Riko, Dobova—Grosuplje, Jadran—STT Rudar, itd.

nogomet

SNL, 15. KOLO: ELAN—INGRAD KLADIVAR 3:2 (1:1)

Strela za Elan: Plevnik v 8. in 54. minuti ter Kostrevec v 89. minuti. Elan: Horvat, Markovič, Kobe, Hadžić, Kramar (Mesojedec), V. Primc, Milanović, Juršič, Plevnik, A. Primc, Kostrevec.

KONČNA JESENSKA LESTVICA: 1. Slovan 23, 2. Rudar (V) 22, 3. Ljubljana 20, 4. Svoboda 19, 5. Živila Naklo 16, 6. Rudar (T) 15, 7. Jadran Lama 15, 8. Elan 15, 9. Ingrad Kladi-var 14, 10. Domžale 14, 11. Steklar 12, 12. Nafta 12, 13. Mura 12, 14. Vozila 11, 15. Partizan Hmezd 10, 16. Medvode 7.

Pari prvega spomladanskega kola: Elan—Rudar (T), Nafta—Medvode, Slovan—Naklo, Vozila—Steklar, itd.

kegljanje

I. republiška liga, moški, 8. KOLO: HIDRO—KOČEVJE 51015:4960, KOČEVJE—SLOVAN 5122:4926

I. republiška liga, ženske, 8. KOLO: KOČEVJE—FUŽINAR 2366:2294, KOČEVJE—KOROTAN 2259:2289

Med moškimi je Kočevje sedmo z 8 točkami, pri ženskah pa so Kočevke devete s šestimi točkami.

Jesen zaključili z zmago

Nogometaši Elana zaključili prvi del na osmem mestu — Šesti par točk »prispeval« Ingrad Kladi-var

Jesenskih bojev za točke v slovenski nogometni ligi je konec. Šestnajst republiških prvoligšev je v petnajstih kolih doseglo 345 zadetkov, 23 od teh so jih prispevali nogometaši novomeškega Elana. Slednji morajo biti z jesensko bero še kako zadovoljni.

Z nedeljsko zmago nad celjskim Igradom Kladi-varjem s 3:2 so Novomeščani prvi del prvenstva končali na osmem mestu s 15 točkami, kar je vsekakor lep dosežek. Še posebej, če se spomnimo črne serije v nekaj uvodnih kolih, ki je resno zama-jala vrste Elana. Na srečo ni prišlo do najhujšega, ekipa je ob pomoči izkušenih igralcev, še posebej Pavlina, kmalu prebolela krizo, pričele so se vrstiti zmage in temu primeren je bil tudi položaj na lestvici.

Elanovci so prišli celo do petega mesta, toda prepričljiv poraz doma s Svobodo jim je preprečil, da bi na tem mestu tudi prezimili. Najsi bo že kakorkoli, ekipa je dokazala, da ji ni mesta v boju za obstanek, dolenjski nogomet dobiva stalnega člana v najboljši slovenski ligi, to pa si s

ODLOČIL SREČANJE — Nogometaši novomeškega Elana so se od svojih privržencev v jesenskem delu prvenstva SNL poslovili z zmago. Resda so jo dosegli šele po ogorčenem boju, zmagovalci zadetek v srečanju s celjskim Igradom Kladi-varjem pa je vsega minuto pred koncem dosegel Kostrevec (na posnetku desno), ki je bil ob Plevniku tudi najnevarnejši novomeški napadalec.

DERBI ROKOMETAŠEM ČRNOMLJA

ČRNOMLJ — 8. kolo v II. republiški rokometni ligi je prineslo tudi najzanimivejša srečanja doslej: v Črnomlju sta se pomerili prvo- in drugouvrščena ekipa Črnomlja ter Akropolis Trebnje. Gostitelji so zmagali brez težav, dodati pa velja, da je bilo srečanje nervozno in igra dokaj poprečna. Najboljša strelca pri Črnomljcih sta bila M. Papež z 8 in J. Papež s 6 zadetki, pri Trebanjcih pa jih je največ, 7, prispeval Strajnar. Najbolji mož na igrišču je bil črnomljski vratar Plut. S to zmago so Črnomljalci ostali na čelu lestvice s 16 točkami, Trebnje na drugem mestu pa jih ima 12.

ŠAHISTI PIONIRJA ŠESTI

LJUBLJANA — Od minulega četrtka do nedelje se je na polfinalnem turnirju zahodne regije šest moštev pomerilo na šahovskem turnirju, s katerega sta na finalni turnir vodili le prvi dve mesti. Novomeški šahisti so tokrat ostali praznih rok, v močni konkurenci so zasedli zadnje šesto mesto. Vrstni red: 1. Murka Lesce 7 (29.5), 2. Iskra (Ljubljana) 7 (29), 3. Vrh-nika 7 (26.5), 4. Domžale 5 (24), 5. Jesenice 4 (23.5), 6. Pionir (Novo mesto) 0 (17.5).

tradicijo in številom privržencev te igre tudi zasluži. Škoda le, da ni temu primerna tudi podpora.

PORAZ STRELCEV ISKRE

SEMIČ — V 4. kolu II. republiške strelske lige so strelci semiške Iskre gostili ekipi leskovskega Sopa. Zmagali so gostje z rezultatom 1451:1430.

PETEK, 30. XI.
SLOVENIJA 1

8.35 — 1.25 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
PISANA FRNIKULA, slovaški film
ZBIS: MURO V ŽIVALSKEM VRTU
10.35 MOZAIK
10.35 POGUM ZA TVEGANJE: PIONIRJI SODOBNE KIRURGIJE, 5/5
11.25 PODMORNICA, nemška nadalj., 6/6
12.15 FESTIVAL KAJKAVSKE POPEVKE KRAPINA 90
13.00 SEDMA VZIGALICA, avstralski film
14.00 VIDEO STRANI
14.10 RADOŠT EVROPE
15.30 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
TEDNIK, ponovitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.10 GRADOVI: ZATON GRADOV, ponovitev
18.40 HOVI, angl. naniz., 10/11
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 NEBU NAPROTI, amer. dok. serija, 10/12
21.20 ZAKON V LOS ANGELESU, amer. naniz., 29/42
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.30 NAMESTO KOGA ROŽA CVELI, koncert Vlada Kreslina za Amnesty International, 1. del
23.15 SOVA:
DRUŽINSKE VEZI, amer. naniz., 13/22
PRSTI, amer. film
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Domači ansambli: Fantje treh dolin (ponovitev) — 16.30 Beseda na strehi sveta (dok. oddaja) — 17.50 Morilci med nami (2. del filma) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ob svetovnem dnevu boja proti aidsu — 21.40 Oči kritike — 22.20 Koncert z dirigentom S. Celibidachejem — 23.20 Vprašajte ZIS — 0.20 Satelitski programi

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Kapetan Grom in vojak prihodnosti (amer. naniz.) — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 16.25 Poročila — 16.30 TV koledar — 16.40 Kapetan Grom in vojak prihodnosti — 17.10 Šolski program — 17.40 Hrvatska danes — 18.25 Stevilke in črke — 18.45 Taksi (amer. humor. naniz.) — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Otroka hočem obdržati (amer. film) — 21.30 Zagrebški sejem jazz — 22.20 Dnevnik — 22.40 Poročila v angleščini — 22.45 Oddaja o kulturi — 23.45 Poročila

SOBOTA, 1. XII.
SLOVENIJA 1

8.05 — 1.40 TELETEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.30 IZBOR TEDENSKE PROGRAM-SKE TVORNOSTI
8.30 NEMŠČINA — ALLES GUTE, 23. lekcija
9.00 MUZZY, angleščina za najmlajše (10/20)
9.15 RADOVEDNI TAČEK
9.35 LONČEK, KUHAJ
9.45 ČEBELICA MAJA
10.05 KRIZEM KRAZEM
10.35 ALF, amer. naniz., 5/24
11.00 EX LIBRIS: O JULIJU BETTETU IN O VZGOJI PEVCEV
11.55 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
12.25 VEČERNI GOST
13.10 OČI KRITIKE
13.50 LEPA NAŠA DOMOVINA: TRGOVINA, ponovitev zabavnoglasbene oddaje, 3/5, ČB
14.25 CIKLUS FILMOV WALTA DISNEYA:
NA MESEČINI, amer. film
16.20 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 DP V KOŠARKI (Ž) — JEŽICA: PARTIZAN
18.30 DIVJI SVET ŽIVALI, angl. poljudnoznan. serija, 4/14
19.00 ALI ŽE VESTE?
19.12 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 x 3
20.35 KRIZKRAJ
22.10 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.30 SOVA:
ZLATA DEKLETA, amer. naniz., 13/25
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 3/13
DUHOVI GDČ. MORRISON, angl. film
1.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

9.55 Valzoldana: svetovni pokal v alpskem smučanju — veleslalom (ž), prenos 1. teka — 10.45 Satelitski programi — 12.55 Veleslalom (ž), 2. tek — 16.00

Satelitski program — 17.00 Leningrad: gala koncert Čajkovski — 19.00 Mati in sin (avstralska humor. serija, 1/4) — 19.30 Dnevnik — 20.15 Filmske uspešnice: Prostovoljci (amer. film) — 22.00 Veleslalom (ž), posnetek — 22.40 Satelitski programi

HTV 1

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30 Spored za otroke — 10.00 Izbor iz šolskega programa — 11.30 Izbrali smo za vas — 14.00 Učna leta izumitelja Polža (slovenski mladinski film) — 15.30 TV teden — 15.45 Narodna glasba — 16.15 En avtor, en film — 16.40 Poročila — 16.45 Sedmi čut — 16.55 Spletka (angl. nadalj., 4/6) — 17.25 TV dražba — 18.55 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Pogovor tedna — 20.15 Super policaj (amer. film) — 21.45 Dnevnik — 22.05 Poročila v angleščini — 22.10 Silnice (oddaja o kulturi) — 22.55 Fluid (zabavnoglasbena oddaja) — 23.40 Športna sobota — 0.00 Poročila

NEDELJA, 2. XII.
SLOVENIJA 1

7.55 — 0.25 TELETEKST
8.10 VIDEO STRANI
8.20 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ZAV
HOVI, angl. naniz., 10/11
9.40 GRADOVI: ZATON GRADOV, 12/13
10.10 ZGODBA O HOLLYWOODU, angl. dok. serija, 9/10
11.00 MATI IN SIN, humor. oddaja, 1. del
11.30 VIDEO MEH
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.10 ONA + ON, ponovitev
14.40 ALTERNATIVE 4, poljska nadalj., 5/9
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 POBEG, amer. film
18.50 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 D. Jančar: PRIMOŽ TRUBAR, TV nadalj., 2/4
21.20 ZDRAVO
22.40 DNEVNIK 3, VREME
23.00 SOVA:
SPET TI?, amer. humor. naniz., 1/13
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 4/13
0.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: Valzoldana: slalom (ž) — 1. tek ob 9.55, 2. tek ob 13.00
10.00 Oddaja za JLA in igri film — 14.00 Športno popoldne — 19.00 Da ne bi bolelo — 19.30 Glasgow: Podelitev evropske nagrade za film — 21.30 Vulkan (franc. poljudnoznan. serija, 2/6) — 22.00 Reportaže z nogometnih tekem: Posnetek svet. pokala v smučanju; Športni pregled

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.05 Doktor (amer. naniz.) 13.55 TV družinski magazin — 14.25 Sestanek brez dnevnega reda; Kulinarčni kotiček; igri film — 18.45 Risanka serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Boljše življenje (humor. serija) — 20.50 Midasov dotik (znanstvenopopularna serija) — 21.40 Dnevnik 3 — 22.00 Poročila v angleščini — 22.05 Glasba za lahko noč — 23.05 Športni pregled — 23.50 Poročila

PONEDELJEK, 3. XII.
SLOVENIJA 1

8.35 — 11.25 in 15.05 — 0.10 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
MITI IN LEGENDE ISLAMSkih LJUDSTEV
DA NE BI BOLELO
TAMBURASKA SKUPINA BISERNICA IZ RETEČ
UTRIP, ZRCALO TEDNA, MERNIK
11.15 VIDEO STRANI
12.50 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
ZDRAVO
18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.30 RADOVEDNI TAČEK
18.45 ČEBELICA MAJA
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 PLOVALNI TEČAJ, film HTV
20.50 OSMI DAN
21.35 OD OBZORJA DO OBZORJA
21.50 DNEVNIK 3, VREME
22.10 KRST PRI SAVICI, balet
22.45 SOVA:
ALFRED HITCHCOCK PREDSTAVLJA, amer. naniz., 14/16
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 5/13
0.00 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ža-

rišče — 20.30 Po sledih napredka — 20.55 Sedma steza — 20.55 Lepa naša domovina: Turizem (zabavnoglasbena oddaja, 4/5) — 21.45 Circom (1. del) — 22.25 Yutel

TOREK, 4. XII.
SLOVENIJA 1

8.35 — 12.15 in 14.10 — 0.25 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
9.30 ŠOLSKA TV
10.00 V HRIBIH SE DELA DAN... 2/8
10.30 NEMŠČINA — ALLES GUTE, 25. lekcija
11.00 SEDMA STEZA
11.20 OSMI DAN
12.05 VIDEO STRANI
14.25 VIDEO STRANI
14.35 MOZAIK, ponovitev
NEMŠČINA — ALLES GUTE, 25. lekcija
15.05 ŽARIŠČE, ponovitev
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
ŠOLSKA TV
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.15 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 ŽIVLJENJE V BARVAH, franc. nadalj., 1/4
21.00 MEDNARODNA OBZORJA: BOLGARIJA
21.30 MESTNE ZGODBE: TUZLA, 4/5
22.30 DNEVNIK 3, VREME
22.50 SOVA:
DEKAMERON, slovenska naniz., 14/14
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 6/13
0.15 VIDEO STRANI

SREDA, 5. XII.
SLOVENIJA 1

8.35 — 11.35 in 14.35 — 1.25 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ŽIV ZAV
9.55 PLOVALNI TEČAJ, film HTV
10.35 ŽIVLJENJE V BARVAH, franc. nadalj., 1/4
11.25 VIDEO STRANI
14.50 VIDEO STRANI
15.00 ŽARIŠČE, ponovitev
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
17.05 VULKANI, franc. poljudnoznan. serija, 2/6
17.35 PO SLEDIH NAPREDKA
18.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.10 DOBRO JE VEDETI
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
UMETNI RAJ, slovenski film
21.55 DNEVNIK 3, VREME
22.15 OKNO
23.10 SOVA:
ALF, amer. naniz., 14/24
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 7/13
ZGODBA O HOLLYWOODU, amer. dok. serija, 10/10
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 18.30 Mostovi — 19.00 Studio Maribor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Danes v skupščini — 20.45 Košarka Jug.Španija; športni pregled — 23.00 Svet poroča — 0.00 Yutel

ČETRTEK, 6. XII.
SLOVENIJA 1

8.35 — 11.50 in 14.50 — 24.00 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
10.55 ZAKON V LOS ANGELESU, 27. del
11.40 VIDEO STRANI
15.05 VIDEO STRANI
15.15 MOZAIK, ponovitev
16.00 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK — ŠOLSKA TV, ponovitev
18.00 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
TELESKI 90: PRIPRAVIMO SE NA SMUČANJE
ALF, amer. naniz., 6/24
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.20 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 VOJNE USODE, angl. nadalj., 3/7
21.10 TEDNIK
22.15 DNEVNIK 3, VREME
22.35 SOVA:
VSE RAZEN LJUBEZNI, 14/19
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 8/13
23.50 VIDEO STRANI

Telefonski začarani krog

Krajevne skupnosti, ki morajo same graditi telefonsko omrežje, imajo vrsto težav

NOVO MESTO — Pred tednom je bil s strani občine sklican razgovor predsednikov tistih izvenmestnih krajevnih skupnosti, ki gradijo ali se pripravljajo na gradnjo telefonskega omrežja, s predstavniki Podjetja za ptt promet Novo mesto. Četudi odmislimo dejstvo, da si morajo vasi same zgraditi omrežje in dlje ko so od mesta, večji so stroški in plačujejo silne vsote, je težav na tem področju več kot preveč.

Začne se že pri dokumentaciji. Poprečno traja kar dve leti, da je vsa nared. Tudi s samo gradnjo omrežja ni dosti bolje. V Bučni vasi imajo na primer že vse pripravljeno za gradnjo, nakupljen tudi ves material, rok izgradnje pa je kar 14 mesecev, čeprav bi se dalo vse narediti v štirih. Tovrstne težave gredo na rovaš tega, da se poštarji poslužujejo le enega projektanta in graditelja omrežja v celi Sloveniji. Ta dva imata preveč dela in zavlačujeta na vseh koncih in krajih, kar tudi draži gradnjo. Kot monopolista pa se še arogantno obnašata do terena in ljudi, ki morajo denar zbrati pred začetkom gradnje in ga nakazati kot stoodstotni avans. Da bi krajevne skupnosti same poiskale kakega cenejšega in manj zaposlenega gradbenika, poštarji nočejo slišati, češ da drugi nimajo izkušenj.

Drug problem je denar. Kjer pristopi kak omembe vreden vir, na primer kak industrijski obrat, se gre. Če tega ni, so stvari bolj zapletene, posebno se, če hočejo poštarji na račun 50 interesentov za telefon zgraditi omrežje za naslednjih nekaj desetletij s 100 rezervacijskimi številkami! Čeprav gre za precejšnje vsote — po ocenah stane telefonsko

omrežje v Mirni Peči, kjer je zdaj v gradnji, že okrog 5 tisoč mark na priključek — ljudje sicer zberejo za omrežje, problem pa so potem medkrajevne zveze in visokofrekvenčne naprave (VFN). Mirna Peč na primer bo rabila dve, Brusnice eno, vsaka pa stane 700 tisoč din. Problem je v Gabrju, kjer ni medkrajevnih zvez, najavlja se tudi problem s stopiško telefonijo, kjer bo samo strošek za kabel in VFN 3 milijone din, kje pa je še centrala in omrežje. Pošta tega denarja nima, večinoma ga s poslovanjem in razvojnimi prispevki spravi skupaj le za magistralne povezave. Za ljudi je to seveda tudi prevelik zalogaj. Poštarji za povrh napovedujejo še en problem. Novomeška centrala postaja pretresna in že Otočec bo imel težave, ko bo treba njihovo krajevno centralo priključiti na novomeško.

Predstavniki ptt na čelu z novim direktorjem Antonom Bajcem, ki ga v nobeni krajevni skupnosti, ki gradi telefonijo, nimajo ravno v čišlih, so seveda nanizali prav vse svoje težave, ki jim jih je uspelo najti. Gotovo drži, da so, kar se tiče razvojnih financ, precej na psu, saj je cene zmeraj določala država in nikoli niso bile tolikšne, da bi bil v njih omembe vrednejši del za razširjeno reprodukcijo. Našlo bi se še kakšno opravičilo, dejstvo pa je, da se bodo morali poštarji vendarle začeti obnašati drugače in narediti celovite načrte razvoja za vso občino. V prihodnjem letu, ko bo gotovo prišlo do spremembe položaja ptt, pa bo treba tudi stehtati, kako pravilno ovrednotiti in upoštevati velika neposredna vlaganja ljudi v telefonijo. Z vso telefonijsko problematiko se bo v kratkem spopadel tudi novomeški izvršni svet.

Z. L.-D.

NIČ URADNEGA
IZ SRBIJE

Ribnica — Ribniško podjetje Inles ima na območju Srbije 5 prodajnih skladišč s skupno površino blizu 20.000 kvadratnih metrov. Pozanimali smo se, kaj novi srbski predpisi pomenijo za Inles. Marjan Hočevar, član KPO Inlesa, ki ima na skrbi trženje, je odgovoril: »Uradnega obvestila ali računa iz Srbije za naša prodajna skladišča nismo dobili. Izračunali pa smo, da bi samo dajatve za površino skladišč in za firme znašale kar 40 milijonov dinarjev, kar je tretjina celotnega našega prometa, ki smo ga imeli na tem tržišču v letošnjih prvih desetih mesecih. V teh stroških pa ni vračunan še kakšen obljubljen dodatni davek na naše blago (na vse blago iz Slovenije) pa tudi ne 50-odstotni polog za kupce, ki bi kupovali pri slovenskih firmah in bi ga zadrževali kar 6 mesecev. Če bomo račun za vse to dobili, se bomo pritožili. Če pa bodo hoteli to izterjati na silo, bomo prodajna skladišča zaprli.«

POSVET O
USPOSABLJANJU

ČRNOMELJ — Ob 22. obletnici ustanovitve TO je občinski štab sklical posvet o usposabljanju v letošnjem letu. V letošnjem letu se je več kot polovica pripadnikov TO udeležila različnih oblik usposabljanja. Ugotovljeno je bilo, da je usposobljenost starejših prav dobro, kar velja tudi za enote TO, ki so bile letos na bojnem urjenju in vzgoji. Ker v občini nimajo urejenega strelišča, so rezultati streljanja nekoliko slabši. Črnomajski teritorialci se udeležujejo tudi strelskih tekmovanj, na njih dosegajo dobre uspehe. Na tekmovanju obkoljskih občin so bili prvi. Po sklepu sveta bo potrebno tudi v prihodnjem letu usposabljanju posvetiti posebno pozornost.

Upokojeanci naj bodo bolj glasni

Regionalni posvet o aktualnih dogajanjih in delu dolenjskih upokojskih društev — Priznanja štirim štiridesetletnikom

NOVO MESTO — Na doslenjskem regijskem posvetovanju Zveze društev upokojscev Slovenije, ki je bilo prejšnjo sredo v novomeškem sindikalnem domu, je bilo vzdušje praznično, saj je podpredsednik slovenske zveze Janez Erjavec štirim društvom podelil priznanja ob štiridesetletnem jubileju, hkrati pa tudi delovno, kajti spregovorili so o nekaterih aktualnih dogajanjih v družbi ter o delu društev.

V uvodu je Dragica Rome, ki v izvršnem odboru ZDUS predstavlja dolenjsko regijo, poudarila, da se vsa pomembnejša družbena dogajanja, ki smo jim v zadnjih mesecih in dnevih priča, posredno ali neposredno tičejo tudi upokojscev in da ti nikakor ne bi smeli zamuditi nobene priložnosti, da s svojo življenjsko izkušnjo ne bi vplivali na strpnost in humanost pri obravnavanju občutljivih tem. Res je, da je zveza nadstrankarska organizacija, vendar pa to upokojscev ne omejuje, da ne bi politično delovali in vodili dialoga v vseh strankah ter se tam zavzemali za svoja

stališča, zlasti takrat, ko gre za vprašanje pravne in socialne države; to pomeni, da bi se moral njihov glas bolj slišati tudi v javni razpravi o ustavi in plebiscitu. Štiristo tisoč upokojscev, kolikor jih bo kmalu v Sloveniji, je velika moč, tega so se stranke v predvolilnem boju zavedale in veliko obljubljale. Sedaj je čas njihove obljube preverjati.

Podpredsednik republiške zveze Janez Erjavec je dejal, da se slišijo očitki, da je zveza premalo glasna, vendar to po njegovem ne velja, res pa je, da je z delom javnost premalo seznanjena.

STANOVANJE ZA ROME

KOČEVJE — V kočevski občini so dobili Romi že več stanovanj. Zdjaj bodo na območju Zeljin postavili temeljne plošče za še tri hiše. Kaže, da bo šlo za montažne. Pravzaprav bodo sem prepeljali montažno hišo (večjo), ki je ostala po delovni akciji »Suha Krajina«, jo razdelili na tri dele, dokupili še nekatere dodatne elemente in tako postavili za Rome še tri hiše. Seveda pričakujejo, da bodo nekatera pripravljala in zidarska dela opravili tudi Romi.

NOVINA ZA
POPLAVLJENE

BREZOVICA — Družinski kvartet Novina je v nedeljo dobrodelno nastopil v dvorani gasilskega doma v Brezovici pri Ljubljani. Bilo je precej več obiska kot teden dni prej v Leskovcu pri Krškem. Za poplavljenost so Nedeljskemu za »Iskrico v očeh« poslali 11.800 din. Novinovi so pripravljene nastopiti še kje, če jih bodo seveda povabili.

BORCI O OSNUTKU
NOVE USTAVE

KOČEVJE — Na sestanku mestne organizacije ZZZB NOV Kočevje, ki v 10 krajevnih organizacijah združuje nad 1200 članov, so sredi novembra razpravljali o novi ustavi. Na splošno so jo ocenili pozitivno, saj ima krajše in jasnejše besedilo kot vse dosedanje. Izrazili pa so bojazn, da bi številne pobude iz javne razprave vnesle vanjo nejasnost. Borci so menili, da bi veljalo upoštevati pravilo, da je pod določenimi pogoji dovoljeno vse, kar ni nepovedano. Sestanka se je udeležil tudi kočevski župan dr. Mihael Petrovič, ki je navzočce seznanil z osnutkom deklaracije o Kočevskem. V živahni razpravi so se borci zavzeli, da se neposeljeni prostor čimprej poseli in to na podlagi javnega razpisa. Dosedanje upravljanje teh družbenih zemljišč namreč ni bilo uspešno.

ŠTIRIDESET LET DRUŠTVA — Ob štiridesetletnici novomeškega društva upokojscev je dobil iz rok podpredsednika republiške zveze društev upokojscev Janeza Erjavca priznanje predsednik društva Viktor Bartolj. Podobna priznanja so dobila še črnomajsko, mokronoško in šentrupeško društvo upokojscev.

LEP USPEH DOLENJCEV — Na ljubljanskem pohoštenem sejmu na Gospodarskem razstavišču so se od 20. do 24. novembra številnim tujim in domačim poslovnim partnerjem ter obiskovalcem predstavili tudi dolenjski in posavski izdelovalci in oblikovalci pohištva. Dolenjci so od sedmih enakovrednih priznanj »Kristal 90« dobili dvoje, in sicer je prijetno presenetilo Mizarstvo Božić iz Novega mesta (oblikovalec dipl. inž. arh. Bojan Košmerl) za nekonvencionalno oblikovani sistem pisarniškega pohištva Diagonala (na sliki). Enako priznanje sta dobila ribniški Inles in njegova razvojna služba za biostavno pohištvo — zimski vrt z zgibnimi vrati. Društvo oblikovalcev Slovenije pa je arhitektski kočevskega Lika Matej Dekleva podelilo priznanje za najbolj oblikovan eksponat — DOS stol iz programa Iza. (Foto: P. Perc)

Vrtec najdražji za občino

Išja ekonomska cena metliškega vrtca — Najvišjo ceno bo plačevalo le 9 staršev — Sedanja cena velja le do konca leta

METLIKA — Zaradi naraščajočih stroškov je metliški izvršni svet na zadnji metliškemu vrtcu odobril višjo ekonomsko ceno. Večino bremen te podra-
tve bo nosila občina sama, saj starši plačajo največ polovico ekonomske cene.

V splošnem pa so v letošnjih devetih esecih starši z oskrbnino krili manj t 30 odstotkov vseh stroškov vrtca, alo pa je seveda moralo priti iz bčinske blagajne, pa naj bo to z ra- na prejšnje interesne skupnosti za roško varstvo ali iz sedanjega oddelka družbene dejavnosti. Izvršni svet je o ceno odobril le do konca leta, kšna bo cena v prihodnjem letu, pa se do še dogovorili.

Po novem znaša ekonomska cena v slih 3.525 dinarjev na mesec, v drugih delkih pa 2.726 dinarjev na mesec. arši, kot rečeno, plačajo največ polo- te ekonomske cene, se pravi za jasli 762 din na mesec (do sedaj 1.175) in ostale oddelke 1.363 din (do sedaj 8). Doslej je najvišjo ceno — višina odvisna od dohodka na družinskega ana — plačevalo 21 staršev, po novem bo takih za jasli in vrtec le še 9; med mi devetimi pa so le štirje taki, ki bo- plačevali najvišjo ceno zaradi ugo- vljenega dohodka na družinskega

Na sejem, da mine dopoldan

eto dni sejma kmetijske mehanizacije v Žabji vasi
Nova trgovina na Mirni
Spomladi trgovina (za vinogradnike)

NOVO MESTO — Agroservis že le- dni vsako zadnjo ponedeljo v mesecu na njem dvorišču v Žabji vasi pripravlja je bil že trinajsti po vrsti in je privabil precej obiskovalcev, ki sem prihaja- tudi iz sosednje Hrvaške. Zadnje čase tudi na teh sejmihi opaziti več tistih, ki idejo zato, da mine nedeljsko do- ldne, pravih prodajalcev, še manj pa pceev, ni videti. Morda bo drugače omiladi, ko se prično dela na poljih.

»Naš sejem je za te ljudi dogodek in reditev. Nekateri tukaj izmenjajo iz- šnje, popijejo kozarček za stojnico, rda kupijo kako manjšo stvar. Sejem le enkrat na mesec, pa se zgodi, da se nekateri tudi zmotijo, pa pridejo ka- o nedeljo zamen,« pripoveduje vodja groservisa Tomaž Smolčič.

Pred dnevi so odprli oddelek in trgo- no tudi na Mirni. Uvedli so še eno abljivo novost za svoje kupce. Vsak, ki njihovi trgovini kupi rezervni del za traktor. Zato njihovi strokovnjaki tudi stonj vgradijo in traktor. Zato imajo v groservisu vsak ponedeljek na voljo za mehanika in avtoelektrikarja. Spo- ladi nameravajo odpreti prvo specia- izirano trgovino za vinogradništvo. V ej bo mogoče dobiti prav vse, kar po- bujejo dolenjski vinogradniki, pripravi- pa bodo tudi stalno razstavo in po- šnjo vin dolenjskih vinogradnikov.

J. PAVLIN

SKLAD ZA PRESTRUKTURIRANJE

ČRNOMELJ — Ob sprejemanju predloga odloka o ustanovitvi sklada za prestrukturiranje gospodarstva in zapo- slovnanja v občini Črnomelj so delegati nemosa na seji občinske skupščine predlagali, naj bi odloka ne sprejeli v redni obliki, ker ima kratko živ- vensko dobo. V pripravi je namreč za- bodnaja, ki bo sklade v klasičnem gni mislu odpravila. Vendar je predsednik vršnega sveta pojasnil, da je interes občinske vlade, da kljub temu ustano- vi sklad, saj bi tako lahko še letos zbra- li nekaj denarja za odpiranje novih de- javnih mest. Zato je predlagal, naj dele- žni sprejmejo odlok, pa četudi bo veljal dva meseca. Ko bo v veljavi nova za- bodnaja, pa bodo v občini pripravili novo obliko zbiranja denarja za pre- strukturiranje gospodarstva in zaposlo- vanja. S tem se je strinjal tudi Demos in predlog odloka je bil sprejet.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 1. decembra, bodo od- pre v Novem mestu do 18. ure, drugod do 17. ure naslednje proda- jalne živili:

- v Novem mestu: Potrošniški center Mercator na Zagrebški
- v Šentjernej: Samopostrežba Mercator
- v Dolenjskih Toplicah: prodajna Vrelec
- v Žužemberku: Market Dolenj- ka
- v Straži: Samopostrežba KZ.
- V nedeljo bo v Novem mestu od 8. do 11. ure odprta prodajalna Samopostrežba Dolenjka na Glav- nem trgu 23.

elektrika in hrana in za zmanjšanje teh lahko sami zelo malo vplivajo. »Nare- dimo pa vse, da bi bila ekonomska cena vrtca čim nižja,« trdi Hauptmanova. »Povsod gledamo, da bi kaj privarčeva- li, a ne na račun otrok. Gledamo, da hrano kupujemo tam, kjer je cenejša, veliko oblačil sešijemo sami, sami izde- lujemo nekatere igrače, zaposlenih nas je 33, kar je tudi manj kot zahtevajo minimalni kadrovske normativ.«

A. B.

GLAVNA NAGRADA OSTALA V RIBNICI

RIBNICA — Desetdnevne priredit- ve ob 10-letnici blagovnice Mercatorja v Ribnici so bile zaključene 22. novem- bra z bogatim kulturnim programom, modno revijo in nagradnim žrebanjem. Glavno nagrado, barvni televizor, je žrebal predsednik poslovnega siste- ma Mercator Miran Goslar, ki je prinel- sel srečo Kristini Anič iz Ribnice. Skupno je bilo na žrebanju kupcev (ki so kupili v teh 10 dneh za nad 1.000 din) razdeljenih 18 nagrad.

SREČANJE OBRTNIKOV

BREŽICE — Čeprav letos ni bilo športnih tekmovalcev med posavskimi obrtniki, obrtniško družabno življenje ni povsem zamrlo. V Petrolovem mote- lu na Čatežu bo 8. decembra srečanje obrtnikov občine Brežice. Goste bo po- zdravil predsednik obrtnega združenja Andrej Pavlin. Ob tej priložnosti bodo podelili priznanja 23 članom za 20 let uspešnega dela in 41 članom za 10 let obrtništva. Obrtno združenje uspešno deluje že več let. Članom nudi nasvete, različne tečaje, denarno pomoč, po- slovne stike idr. Na obrtnem združenju deluje tudi knjižnovodski servis. Ob vsem tem ne smemo prezreti marljive tajnice Ide Križanič.

B. HORVATIČ

Iz Novega mesta v Piran in nazaj

Piranski dnevi arhitekture odpirali nova obzorja, pri nas pa ...

PIRAN — Ko se leto prevesi v svoj svečani zaključek, ali tik pred tem, se na spremenljivo vreme slovenske obale odpravita vsaj dve stotnji tistih, ki misli- mo, da ne smemo manjkati na piranskih dnevih arhitekture.

Letošnji mednarodni seminar, ki je bil že osmi po vrsti, je skušal razrešiti spopad z efemerim (kratkotrajnim, minljivim, nepomembnim, bežnim) v arhitekturi. Kar pretežka tema za ustvarjalce, ki v svojem delu skušajo skoraj vedno trajno zabeležiti svoje bi- vanje. Pristati na minjivost je bilo torej za večino vabljenih predavateljev težak napor in le redki so ga zmogli. Vajeni so pač svoje misli ujeti v granit, beton, les, opeko, steklo ... Skušali so se opraviče- vati, a odprta vrata in okna tega enkrat- nega seminarja so omogočila pljuskanje evropskega duha po vsem Piranu, od- mevi pa še segajo mnogo dlje.

Razstave v Kopru («kapitole» Bog- dana Bogdanoviča v galerijah Loža in Meduza), v galeriji Piran (arhitektura zadnjih let v srednji Evropi) in v galeriji Sveti Donat v Piranu (risbe Borisa Pod- recce) so sijajno uokvirile dogajanje. Žal pa je poslana (in ekološko vulgar- na) razstavna scena Skupine iz Ljublja- ne (v kavarni) pokazala, da je v »doga- janju« arhitekture, celo pri mladih, očitna tudi cenena spekulacija.

V »utrujenem« Teatru Tartini so se vrstila srečanja, predstavitve, diapro- jekcije, predavanja, med njimi večja ali manjša presenečenja. Bogdan Bogda- novič, polivalentna osebnost iz Beogra- da, arhitekt in pisec, dobitnik lanske nagrade Piranec, je najavil štiri knjige o arhitekturi, poetiziral pa je mitsko zgodbo stotih kapitelov, ki jih je v spom- ni na svoje pojmovanje arhitektonike pokazal tudi na razstavah. Vangel Bo- žinski, arhitekt iz Skopja, je v svojem besednem popotovanju skozi skrivnost ustvarjanja hrepenel predvsem po se- danosti, ki se bo, po njem, »vsak čas začela«. Želel si je radosti spontanega ustvarjanja, ki tako ali tako vedno zbeži iz dosega razumske razlage. Luciano Semerani, arhitekt iz Benetk, reden gost Pirana, je z letošnjim prikazom dela na- daljeval svoj izrazito intelektualni pri- stop. Rasquale Culotta iz Palermo je si- cer bistveno odstopal od teme srečanja.

Merx Blagovni center Celje

sporoča, da je njihova nova trgovina GA- LA V METLIKI 29. in 30. novembra zaprta, sobota, 1. 12., odprta od 7. — 17. ure nedelja, 2. 12., odprta od 7. do 12. ure.

AURORA AUTO

Ljubljana, Slovenčeva 24
FIAT UNO CS
Cena: 136.900,00 din z vsemi dajatvami, doplačilo za metalno bar- vo: 6.000,00 din.
Avtomobili so bogato opremljeni: 5. prestava, gume 165/70, temna stekla, pasovi zadaj, servo zavore, elektronski vžig.
Dobava takoj!
Tel. (061) 317-166 int. 245 — ob delavnikih od 9—18, ob sobotah 9—13.

Posebna ponudba!

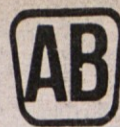
in tako neverjetno povezani z zgodovi- no, da smo se vsi spraševali, kako je mogoče, da en sam človek lahko toliko ustvari. Podrecca je priznal servilnost arhitekta, a obenem premagal nejeve- ne z utemeljitvijo svojega posega v spomeniško zavarovano vilo Račić v Cavtatu. Zatrđno je pristal na definicijo, da je »tisto spredaj (časovno) pomemb- nejše od tistega zadaj«. Njegova razlaga natečajnega predloga za hotel (in svoje- vrsten center) Južni trg v Ljubljani nas je večino prepričala in sodimo, da je čas za realizacijo (sicer prvo nagrajene) zamislil.

Vrhunec letošnjih dnevo v Piranu je bila (ponovno, izvirna je bila pred do- brim mesecem) otvoritev galerije Sve- tega Donata na Prvomajskem trgu v Pi- ranu. Nedostojno bi bilo na kratko opraviti z oceno tega bisera arhitektur- ne poezije. Vsekakor je to tisto, kar vodi nas v svet, svet pa brez zadržkov k nam. Seveda, če je Piran pri nas, saj se mi bolj in bolj dozdeva, da smo si zelo, zelo daleč.

Obe nedeljski predstavi, Suzane in Dimitrisa Antonakakisa iz Aten ter Pa- tricka Bergerja iz Pariza, sta se manj uspešno dotaknili teme, realizacija arhi- tekture tud avtorjev pa je vsekakor na nivoju današnje skušnje perfekcionir- ne Evrope.

Ciril Zlobec je kot zastopnik pred- sedstva Republike Slovenije podelil na- gradu Piraneci arhitektu Vojtehu Rav- nikarju za realizacijo stavbe na Resljev- cesti v Ljubljani.

JOVO GROBOVŠEK

PROIZVODNJA IN TRGOVINA

Agraria Export — Import
BREŽICE
N. SOL. O.

KMEČKA ZADRUGA AGRARIA BREŽICE

razpisuje
prosto delovno mesto

DIREKTORJA

Kandidati za ta dela in naloge morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- visoko ali višjo izobrazbo agronomske ali ekonomske smeri,
- 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delovnih opravilih v podjetju ali na kmetiji,
- da predložijo program razvoja zadruga.

Kandidati naj vložijo pisne prijave v 15 dneh po dnevu objave na razpisno komisijo Kmečke zadruga Agraria Brežice, Pod obzidjem 39.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

Ste dinamični, komunikativni, imate izkušnje oz. jih želite pridobiti?

Nudimo vam možnost ekskluzivnega zastopanja v marketingu s tržnimi prijemi, ki zagotavljajo uspeh in omogočajo odlične zaslužke.

Zagotavljamo vam strokovno pomoč pri uvajanju v delo.

**Kličite nas po telefonu:
(061) 371-534, po 16. uri!**

OBVESTILO

Podjetja in druge organizacije, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da so po sklepu predsedstva Skupščine občine Novo mesto, sprejetem na seji dne 5. 11. 1990, in sklepih Izvršnega sveta Skupščine občine Novo mesto, sprejetih na seji dne 6. 11. 1990 (sklepi, objavljeni v SDL, št. 13/90 z dne 16. 11. 1990), v

JAVNI RAZGRNITVI

- I. OSNUTKI URBANISTIČNIH ZASNOV NASELJ ŽUŽEMBERK, STRAŽA Z VAVTO VASJO, OTOČEC, ŠMARJEŠKE TOPLICE S ŠMARJETO IN MIRNA PEČ;
- II. OSNUTEK PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJEV POMEMBNEJŠIH LOKALNIH SREDIŠČ OBČINE NOVO MESTO IN
- III. OSNUTEK PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJEV ZA IZVENMESTNI PROSTOR OBČINE NOVO MESTO

- v času od 23. novembra 1990 do 15. januarja 1991,
- v prostorih Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2 (I. nadstropje), ter v krajevnih skupnostih, ki jih navedeni dokumenti tangirajo.

V času javne razgrnitve bodo v krajevnih skupnostih potekale

JAVNE OBRAVNAVE

posameznih osnutkov urbanističnih zasnov oziroma prostor- skih ureditvenih pogojev po naslednjem razporedu:

- v KS Hinje, v ponedeljek, 3. decembra 1990, ob 18. uri, v osnovni šoli v Prevolah,
- v KS Žužemberk, v torek, 4. decembra 1990, ob 18. uri, v prostorih krajevne skupnosti v Žužemberku,
- v KS Prečna, v ponedeljek, 10. decembra 1990, ob 18. uri, v prostorih kulturnega doma v Prečni,
- v KS Bučna vas, v torek, 11. decembra 1990, ob 18. uri v gasilskem domu v Dol. Kamencah,
- v KS Otočec, v sredo, 12. decembra 1990, ob 18. uri v kul- turnem domu na Otočcu,
- v KS Šmarjeta, v četrtek, 13. decembra 1990, ob 18. uri v osnovni šoli v Šmarjeti,
- v KS Škocjan, v petek, 14. decembra 1990, ob 18. uri v pro- storih krajevne skupnosti v Škocjanu.

Razpored javnih obravn av v ostalih krajevnih skupnostih bo ob- javljen v Dolenjskem listu naknadno.

Do poteka javne razgrnitve osnutka lahko podate pisne pripo- mbe, mnenja in predloge na krajih razgrnitve, na samih javnih obravn avah ali pa jih pošljete Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto, Ljubljanska ce- sta št. 2.

Udeležite se tudi javnih obravn av, kjer vam bomo podali pod- robnejše obrazložitve in pojasnila.

Vljudno vabljeni!

**IZVRŠNI SVET
SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO
IN
ZAVOD ZA DRUŽBENO PLANIRANJE
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
OBČINE NOVO MESTO**

Sreda, 28. novembra — Jakob
Četrek, 29. novembra — dan republike
Petek, 30. novembra — Andrej
Sobota, 1. decembra — Natalija
Nedelja, 2. decembra — Blanka
Ponedeljek, 3. decembra — Franc
Torek, 4. decembra — Barbara
Sreda, 5. decembra — Stojan

LUNINE MENE
2. decembra ob 8.50 — ščip

kino

BREŽICE: 30. 11. in 1. 12. (ob 20. uri) ameriški triler Človek za rešetkami. 2. (ob 18. in 20. uri) in 3. 12. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Robokop II 4. in 5. 12. (ob 20. uri) ameriški film Guverner in striptizeta.

ČRNOMELJ: 30. 11. (ob 19. uri) ameriška komedija Glej, kdo govori. KRŠKO: 29. (ob 20. uri) in 30. 11.

čestitke

DR. FRANCU ŠKOFU za uspešno opravljeno specializacijo iskreno čestitata mama in sestra Sonja z družino. 3649

kmetijski stroji

PRIKOLICO in gumi voz za traktor, oboje novo, ugodno prodam. ☎ (068)44-051. 3640

TRAKTORSKO PRIKOLICO (4 t) in 15 — colski gumi voz prodam. ☎ 52-787. 3647

MANJŠI TRAKTOR Porsche s plugom in kadet C prodam. ☎ (0608)62-672. 3660

MAJHNO KOSILNICO in enosono navadno prikolico za traktor prodam. ☎ (0601)82-020. 3663

TRAKTOR Štore 504, pogon na vsa štiri kolesa, ugodno prodam. ☎ 85-131. 3670

NOVO TRAKTORSKO prikolico prodam po ugodni ceni. Anton Gorenc, Trg 21, Mirna peč. 3680

TRAKTOR Štore 404 super, letnik 1985, 1200 delovnih ur, prodam. Janko Račovič, Preloka 9, Vinica. 3694

TRAKTOR ZETOR 5245, malo rabljen, prodam. Alojz Junc, Gorenja vas 17, Smarješke Toplice. 3709

TRAKTOR IMT 577 in čelni nakladač ugodno prodam. ☎ 49-699. 3712

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO za seno SIP-19 m3, staro 6 let, prodam. Alojz Retelj, Gazice 10, Cerklje ob Krki. ☎ (0608)69-257. 3715

TRAKTOR URUSU 335, 950 delovnih ur, star 5 let, prodam. Franc Smolič, Pluska 3, Trebnje. ☎ 45-136. 3728

TRAKTOR ZETOR 5011, letnik 1982, original kabina, prodam. Berus, Srednji Globodol 6, 68216 Mirna peč. 3738

motorna vozila

AVTOBUS TAM 2001, 15 sedežni, prodam. ☎ (0608)81-471, popoldne. 3646

Z 750 L, obnovljeno, letnik 1977, prodam. ☎ 40-148. 3650

Z 750 prodam. Franc Junc, Gorenja vas 44, Smarješke Toplice. 3665

126 P, letnik 1980, registriran do septembra 1991, prodam. Mile Ostič, Sevnica na Trški gori 14, Otočec. 3667

JUGO 45, letnik 1989, prodam. ☎ (068)46-613. 3671

(ob 19. uri) ameriški shriljivi film Muha II. 30. 11. (ob 21. uri) ameriški erotični film Vonj golega telesa. 1. (ob 18. uri) in 2. 12. (ob 20. uri) ameriški avanturistični film Dnevi grmenja. 2. 12. (ob 18. uri) zgodovinski spektakel Henrik V. 4. 12. (ob 20. uri) ameriški vojni film Lov na Rdeči oktober.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 28. in 29. 11. (ob 18. in 20. uri) ameriški grozljivi film Fantom iz Midwood Malla. 30. 11. (ob 18. in 20. uri) ter 1. in 2. 12. (ob 16. in 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Hiša ob cesti. 3. in 4. 12. (ob 19.30) Primorsko dramsko gledališče: Mandragola. 5. 12. (ob 16. in 18. in 20. uri) ameriška najstniška komedija Kakor očka reče.

NOVO MESTO — DOM JLA: 30. 11. (ob 17. uri) ameriški film Indiana Jones. 3. del, ter (ob 19. uri) ameriški film Draga, pomajšal sem otroke.

SEVNICA: 29. 11. ameriški avanturistični film Dovoljenje za ubijanje.

Z 101 GTL 55, letnik 1986, prodam. Milan Vrščaj, V Brezov log 64, Novo mesto. ☎ 25-617. 3727

JUGO 45, star 13 mesecev, prodam ali zamenjam za fiat 126, letnik 1982-1985 z doplačilom. ☎ 25-685. 3732

TOVORNO ZASTAVO 645 AD, letnik 1980, prodam. ☎ 41-116. 3737

obvestila

NARODNOZABAVNI DUO sprejema ponudbe za igranje na silvestrovanjih, zabavah, porokah... ☎ 85-981. 3639

GRADITELJI in instalaterji, pozor! Po konkurenčnih cenah izdelujem peči in bojlerje za centralno ogrevanje. Garancija za peči 5 let. ☎ (063)39-878. 3644

OBVEŠČAM cenjene stranke, da sem v Krškem odprl optiko za izdelavo in popravilo dioptrijskih očal. Boštjan Poljšak, CKŽ 25, Krško. 3669

Prodajalna

KAVKA
Glavni trg 14,
Novo mesto

Ugodna prodaja kvalitetnih motorkin, ženskih in otroških trenerk iz padalske svile (uvoz z Nizozemske). Možnost nakupa na dva čeka. Se priporočamo!

KLJUČAVNIČARSTVO IN IZDELOVANJE ŠTEDILNIKOV

Dane Hočevar, Puščava 25, Mokronog, tel. (068) 49-259. Izdelava štedilnikov po naročilu in želji kupca.

PODJETNIKI, obrtniki, vsi, ki potrebujete zaščitni znak, celostno podobo firme in podobno, pokličite na ☎ 27-668 od 16. do 20. ure. 3710

posest

V KOSTANJEVICI na Krki prodam veliko nedokončano hišo. ☎ (041)267-133. 3507

NA LEPI, SONČNI strani, z lepim razgledom na Lisco, Kum in druge štajerske hribe prodam hišo. Zemlje je en hektar in 13 arov. Hiša je takoj vseljiva, primerna za domove. V njej so kuhinja, stranišče, prha, klet, dvoravnica, ki je polna drv za približno dve leti, in nova garaža. Voda in elektrika sta povsod. Poleg stavbe so travniki in gozd. To je 4 km oddaljeno od postaje v Sevnici in občine Boštanj, in sicer en km v hrib. Cesta je lepa in prevoz je možen vse do hiše Log 131, pošta Boštanj. Interesenti se lahko ogledajo po ☎ 07171/84284 do 20. ure zvečerali na naslov: Vida Perc, Am Schapfenbach 71, 7070 Schwab Gmund, ZR Nemčija.

GRADBENO PARCELO v centru Ribnice, nasproti milice, prodam. Marija Dejak, Marčenkova 13, Ljubljana. ☎ (061)448-301. 3645

MANJŠI VIKEND in izmeri 530 m2, z vinogradom, v Semiču, prodam ali zamenjam za osebni avto. ☎ (061)268-760. 3714

VIKEND ZIDANICO z vinogradom v bližini Sevnice, voda, elektrika, prodam za 50.000 DEM. ☎ (063)742-102. 3699

DOMACIO v Gornjem Vrhpolju prodam. ☎ (068)41-022. 3699

HIŠO v gradnji in 3 ha gozda na relaciji Mokronog - Smarjeta, v vasi Trščina, prodam. ☎ (061)441-310. 3714

MANJŠE POSESTVO, 7 km od Sevnice (Jelovec), prodam. ☎ (041)155-205. 3721

ZIDANICO z majhnim vinogradom v Semiču - Stara gora, prodam za 25.000 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (068) 25-900. 3731

NJIVO na Brodu (42 arov) prodam. ☎ 65-063. 3733

prodam

STABILNI MOTOR Aran (12 KS), generalno obnovljen, prodam. Informacije na ☎ (068)65-494, po 20. uri. 3636

KRAVO za zakol ugodno prodam. Biška vas 15, Mirna Peč. 3637

DVE KRAVI in telico, breje, in opel kadet, v celoti ali po delih, prodam. Klančar, Rodine 15, Trebnje. 3638

VEČ KOZ zelo poceni prodam. Janez Kastrun, Vrhrebnje 20, Trebnje. ☎ 44-544. 3641

GRAMOFON TOSCA 10 zelo ugodno prodam. ☎ 24-368. 3642

PRODAM mrežo casenett, raster (18 x 18 mm), 3 krat cinkano, primerno za zanjčke in kokošnjake. ☎ (0608)70-202, zvečer. 3651

ZAMRZOVALNO skrinjo (300 l), znamke LTH, še v garanciji, prodam. ☎ (0608)81-764. 3652

PRAŠIČA za zakol prodam. ☎ 42-411. 3698

DVA OLJNA GORILCA Weishaupt prodam. ☎ (0608)75-724. 3703

BREJO telico, 8 mesecev, prodam. Darko Dular, Jurka vas 11, Straža. 3704

JUNCA, starega dve leti, za zakol prodam. Kren, Loke 16, Straža. ☎ 84-774. 3707

PRALNI STROJ in klubsko mizico prodam. ☎ 23-898. 3713

GLASBENI CENTER SHARP, štedilnik - dva plin, 2 elektrika, zaboj za drva, omario za radio in televizijo in peč na drva prodam po nizki ceni. Marija Kaučič, Družinska vas 56, Smarješke Toplice. 3717

PRODAM rabljeno oljno peč EMO 5, pralni stroj 663 bio, poni kolo, štedilnik na trda goriva (ozek). ☎ (068)44-052. 3718

KRZNENO jakno (sivo belo polarno lisico), št. 42, prodam za 1.500 DEM. ☎ 84-881. 3719

NOV pletilni stroj domače izdelave ugodno prodam. ☎ 22-852. 3720

REGAL, otroško sobo in predsonno omaro nujno prodam. Ogled na stanovanju Marinkovič, Ragovska 8, Novo mesto, ali ☎ 20-253. 3722

BREJO KRAVO prodam. Praproče 14, Straža. 3723

KOBILO staro 8 let, brejo 5 mesecev, prodam. ☎ 25-846. 3729

ZREBICO staro 9 mesecev, zna voziti, prodam. Jože Mišmaš, Budganja vas 14, Žužemberk. ☎ (068)86-255. 3730

KROŽNE BRANE, nove, prodam za 12.000 din, Grundig barvni TV s teletextom in antenami, še v garanciji ter Derby štedilnik, nov, na drva, prodam. ☎ 41-116. 3736

GARAŽO v Novem mestu na Kristanovi (bivši stadion) prodam. ☎ 23-311 int. 341. 3656

ČISTOKRVSNEGA NEMŠKEGA OVČARJA, starega 4 mesece, motokultivator (freza Honda F 400) ter rotacijsko kosilnico Gorenje za travo prodam, vse za 50 % ceneje. ☎ (068)51-943, po 19. uri. 3657

OTROŠKO posteljico z jogijem prodam. ☎ 27-714. 3658

KOVINSKA ŽELEZNA vhodna vrata od trgovine prodam. Trgovina Planika. 3659

TELEVIZOR Iskra, star eno leto, ekran 44 cm, črno beli, prodam. ☎ 23-977, Sabina Držaj, Adamičeva 6, Novo mesto. 3661

STRUŽNICO za les, stružne dolžine 1 m, trofazni tok, malo rabljeno, prodam. Ljudmila Držaj, Bršljan 4, Novo mesto. 3662

PRAŠIČA, težkega 200 kg, hranjenega z domačo krmo, prodam. ☎ (068)87-167. 3668

PRAŠIČA, težkega 180 kg, in kravo, staro 6 let, prodam. ☎ 27-807. 3675

BARVNI TV sprejemnik Iskra prodam. ☎ 23-772. 3679

CENTRALNO PEČ Feroterm, rabljeno tri zime, potrebno manjšega popravila, prodam. ☎ (0608)33-130. 3685

OPAŽNE plošče (bosanke), 2 m3, prodam. ☎ 24-329. 3695

razno

POMAGAMO pri zdravljenju 26 vrst boleznih sodobnega človeka po naravnih metodah. Ordinacija v Ljubljani, zdravljenje možno tudi doma. Ža težje bolezni pa v zasebnem sanatoriju na Jadranu. ☎ (061) 321-936, od 8. do 16.30. 3601

STREŠNIK grafitno sive barve, s popisom, s krajinki in slemenjakji, prodam ter oddam v najem garažo v Žabji vasi. 3695

Zemlja je kot mati, hrani nas, skriva, varuje in vzame v zadnji objem, kjer se odpočiješ. (Svetina)

ZAHVALA

Po težki, nepremagljivi bolezni nas je mnogo prezgodaj, v 59. letu starosti, zapustil naš dragi mož, tata, tati, brat, svak in stric

PETER VIPAVEC

iz Velikih Sel 7 pri Adlešičih

Ob boleči izgubi se toplo zahvaljujemo osebju intenzivnega oddelka UKC Ljubljana-torakalna kirurgija, še posebej profesorju Orlu za človečnost, skrb in vložene napore v boju z neukrotljivo boleznijo. Iskreno se zahvaljujemo našim dobrim sosedom, sorodnikom, prijateljem in znanecem za pomoč, izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in sveče ter spremstvo na poti k večnemu počitku. Posebna zahvala velja kolektivom SS Edvarda Kardelja iz Črnomlja, Iskri Novo mesto in Iskri Semič, gospodinu Ivanu Požeku in župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Njegovi: žena Zdenka, hčerki Stanka z družino in Zdenka, sin Peter z družino, sestre Marija in Katarina z družino ter ostalo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragas, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič in Ivan Zoran.

ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).

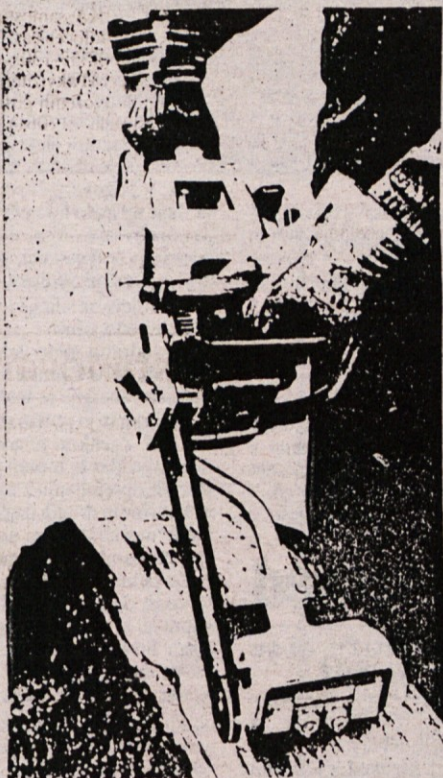
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 13 din, naročnina za 4. trimesečje 140 din; za delovne in družbene organizacije 280 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 150 din, na prvi ali zadnji strani 300 din; za razpise, licitacije ipd. 170 din. Mali oglasi do deset besed 120 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din.

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; telefaks: 24-898. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje Republike Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, toz Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

LUPILNIK (priključek za motorno žago)

Je priprava, ki skupaj z motorno žago omogoča strojno lupljenje drevesne skorje. Z lupilnikom se lahko dela na mestu poseka ali kjerkoli na terenu. Pripravo je možno hitro in enostavno montirati na motorno žago po priloženem navodilu. Zaradi majhne teže (2,5 kg) in pripravnosti priključka je lupljenje drevesnih debel zelo olajšano.

IZDELUJE IN SERVISIRA:
Tel.: (061) 59-506, (062) 657-853

ZAHVALA

V 75. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama

MARIJA STARIHA
roj. Konda
iz Brstovca 4 pri Semiču

Vsi njeni

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
v najinih srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V 62. letu starosti je tragično preminil najin brat

IVAN DOBERDRUG

iz Prečne 30

Hvala vsem, ki ste se pogreba tako številno udeležili.

Žalujoci: sestre Alojzija in Marija z družino

ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče in stari oče

VIKTOR PETKOVŠEK

iz Zloganja

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se Šrajevem za vsestransko pomoč, Krki — tozdu Biokemija, obrtniku Mirtu, Splošni bolnišnici Novo mesto — intenzivnemu oddelku in Kliničnemu centru Ljubljana. Posebna zahvala GD Škocjan za lepo organiziran pogreb, Lojzetu Trametu za poslovlilne besede, g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

GASILSKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK

Grajski trg 35

po sklepu odbora razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za odprodajo naslednjega osnovnega sredstva

AVTOCISTERNA TAM 110/L. 76, izklicna cena 100.000 din

Licitacija bo v nedeljo, 9. 12. 1990, ob 10. uri pred Domom gasilcev v Žužemberku. Ogled možen istega dne od 9. do 10. ure. Dodatne informacije lahko dobite po telefonu (068) 87-230 od 7. do 15.30 in 87-385 od 16. dalje. Slavko Struna in Franc Škufca.

ZDRAVSTVENI DOM KRŠKO, p.o. 68270 KRŠKO CKZ 56

objavlja

javno licitacijo

poškodovanega sanitetnega vozila

CIMOS CX 20, letnik 1987 v nevoznem stanju

Izklicna cena je 70.000 din.

POGOJI LICITACIJE:

1. Javna licitacija bo v sredo, dne 5. 11. 1990, ob 12. uri pri avtoličarju Leu Hriberšku na Senovem.
2. Vozilo si lahko ogledate 2 uri pred pričetkom na kraju licitacije.
3. Interesenti morajo pred pričetkom licitacije plačati varščino v višini 7.000 din.
4. Varščina se plača pri blagajni na kraju licitacije.
5. Pravico licitiranja imajo le morebitni kupci s potrdilom o plačani varščini.
6. Blago bo prodano po načelu videno-kupljeno.
7. Kupec plača celotno kupnino takoj.
8. Kupec je obvezan plačati prometni davek.

*Kaj iščem naj zdaj še
v življenju, o mati,
v zameno za Tvoje srce?*

ZAHVALA

V komaj dopolnjenem 79. letu starosti je prenehalo biti utrujeno, zlato srce naše drage mame, stare mame, prababice, tete in sestre

ANE PERŠE
roj. BOJANC
iz Gorenje vasi pri Šmarjeti

Ob boleči izgubi mame se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili k večnemu počitku, ji darovali toliko lepega cvetja in nam ustno ali pisno izrekli sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni prim. dr. Petru Kapšu za dolgoletno zdravljenje, sosedu Ilovarjevi in Barboričevi za vsestransko pomoč, gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem, ki ste se naše mame in nas kakorkoli spomnili, še enkrat prisrčna zahvala.

Žalujoci: otroci in sestra z družinami

ZAHVALA

Po težki boleznini nas je zapustil naš dragi mož, ata in stari ata

ALOJZ ZUPANČIČ

roj. 1914, iz Dobrnja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sosedom za nesebično pomoč, ZD Trebnje, osebju bolnice Novo mesto, gospodu župniku, pevcem ter vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustila draga mama, babica, sestra in teta

MARIJA PENCA

Prisrčna hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Hvala gospodu župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, dedek, brat in stric

MARTIN HAJŠEN

iz Črešnjevca pri Kostanjevici

Prisrčna hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste bili z nami v teh težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojnemu podarili cvetje in našega ata pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala kolektivom Traig Ivančna Gorica in Revož Brežice ter gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena Marija, sinova Martin in Jožko z družino in ostalo sorodstvo

V SPOMIN

26. novembra je minilo žalostno leto, ko nas je zapustil naš dragi mož, ati, stari ati, brat in stric

ALOJZ KORAČIN

Hudo 6

Še vedno ne moremo dojeti krute resnice, da si nas zapustil. V mislih si in boš ostal vedno z nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Njegovi

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
v srcih naših boš ostal ...*

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, stric in svak

NIKOLAJ ROŽMAN

— starejši

iz Jankovičev 11 pri Adlešičih

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter vsem tistim, ki so ga pospremili k zadnjemu počitku. Še posebej hvala LD Adlešiči, ženskemu pevskemu zboru iz Adlešičev, govornikom Nikolaju Cvitkoviču in Slavku Petehu ter g. župniku za opravljeni obred. Iskrena hvala tudi sodelavkam Iskre iz Črnomlja.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
v srcih naših boš ostal.*

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, dedek, brat in stric

MARTIN HAJŠEN

iz Črešnjevca pri Kostanjevici

Prisrčna hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste bili z nami v teh težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojnemu podarili cvetje in našega ata pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala kolektivom Traig Ivančna Gorica in Revož Brežice ter gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena Marija, sinova Martin in Jožko z družino in ostalo sorodstvo

ANA PEZDIREC

Morda je v metliški občini še kakšen ubog, star ali nemočen človek, potreben pomoči, da zanj Ana Pezdirec, predsednica občinskega odbora Rdečega križa, ne ve, gotovo pa je takih ljudi malo. Veliko pa je tistih, ki jih Pezdircova dobro pozna in oni njo, saj jim na tak ali drugačen način pomaga, jih obiskuje, napiše prošnjo, se zanje zavzame, jim svetuje. Kako so Anice, pod tem imenom jo vsi poznajo, taki ljudje veseli, kako jo imajo radi in kako jo cenijo, sem pred časom doživel sam, ko me je peljala s seboj, da bi videl, kako sredi Metlike sama živi skoraj stoletna ženska. Razveselila se je, kot da bi v njeno uborno, od saj in vsega hudega črno čumnato posijalo zlato sonce. In ko sva odhajala, ji je starka prostodušno in od srca rekla: »Anica, ja vas mam rada.«

Pezdircova vseskozi živi v Metliki. Tudi na učiteljske v Novo mesto se je vseh pet let vozila vsak dan z vlakom. Četrto leto je že učiteljica, najprej je dve leti učiteljvala na Božakovem, vsa ostala leta pa uči na metliški šoli. Toliko časa, kot se učiteljica, dela tudi pri Rdečem križu. »Za delo v Rdečem križu, se pravi za pomoč človeku v stiski, me je že na učiteljsku navdušil izvrsten pedagog in humanist inž. Zobec. Ko sem se vključila v delo Rdečega križa tu, pa mi je veliko pomagala in me usmerjala takratna predsednica Anica Molek,« se obeh s hvaležnostjo spominja Pezdircova. »Dela v Rdečem križu nikoli ne zmanjka, kajti ljudi v stiski je vse več. Res pa je, da sta beda in revščina odrinjeni na rob, odmaknjeni in bolj skriti, v senci, tako da ne motita mirnega

življenja in da preveč ne vznemirjata vesti družbe. Na srečo je v naši organizaciji Rdečega križa veliko ljudi, ki so pripravljeni prostovoljno delati za stvar, ki ne prinaša ne denarja ne družbenega ugleda, tudi ne priznanj in hvale ne, za kar pa nam tudi ni. Boli pa nas, če nas gledajo postrani, vzvišeno ali se celo zmrdujejo nad našim delom. Vse to pa je pozabljeno in naše zadoščenje je lepo, ko pri ljudeh naletimo na solidarnost, razumevanje, čuti za sočloveka. To se je lepo pokazalo tudi ob zbiranju pomoči ob zadnjih poplavih. V naši majhni in revni občini je Rdeči križ zbral več kot 200.000 dinarjev pomoči. Prispevali so tudi taki, ki so sami nadvse potrebni pomoči. Oskrbovanci iz metliškega doma počitka so nas sami poklicali, češ da bi radi prispevali.«

Anici o teh stvarih, o delu pri Rdečem križu, o požrtovalnih ljudeh na terenu in v predsedstvu občinske organizacije ne zmanjka besed. Živo in prizadeto govori tudi o številnih ljudeh, s katerimi se ves čas srečuje in jim skuša rešiti ali vsaj omiliti njihovo stisko, o krivicah, ki jih spoznava in doživlja, o brezbriznosti na eni in požrtovalnosti na drugi strani. O vsem, le o sebi čim manj. Kako bežno anekdoto iz svojega doživetij in dogodkov bogatega življenja. Kako njena dobra, poštena, delovna in globoko verna mama še danes ne more pozabiti, da je morala podpisati, da Anica ne bo več hodila k maši, da je lahko šla na učiteljsko. Pa kako se je morala zagovarjati, ker je starejša učiteljica, bodi pa spet vse gospo. »Pa to pove, da ima tri fačke, kot se po metliško reče otrokom, sin študira v Ljubljani, dvojčici pa hodita v srednjo šolo v Ljubljani in Kranju. Ko prideta domov, gresta z njo ali namesto nje po terenu.

V ponedeljek, na praznik metliške občine, je Ana Pezdirec dobila najvišje občinsko priznanje, plaketo občine Metlika. Včasih je mislila, da se da svet spremeniti, pa jo je življenje naučilo, da se ga ne da. Se ga pa da spreminjati. In Pezdircova Anica ga spreminja. Na bolje.

A. BARTEJ

Prav je prišlo tudi leseno kolo

SNEČJI VRH PRI ČRNOMLJU — Ko se Anton Pavšič s Snečjega Vrha elegantno zavijati na kolo, bi mu malokdo prisodil dobrih 88 let. Zagotovo prav pešačenje in kolesarjenje pa tudi različna kmečka opravila, od košnje do dela v vinogradu in hlevu, pomagajo Antonu, da ima še vedno izredno kondicijo. Najraje pa Pavšič govori prav o kolesih in kolesarjenju, ki ga je spremljalo vse življenje.

Pavšičevi so leta 1917 prišli iz Lokovca pri Novi Gorici kot begunci na Belčji Vrh v Beli krajini. Spominja se, da je sosed po prvi svetovni vojni naredil leseno kolo, kajti takrat so o pravem lahko le sanjali. Šlo je sicer bolj počasi, vozili pa so le. Pavšič je kmalu po vojni odšel na delo v Italijo, kjer pa so ga zaradi začasnega dovoljenja za bivanje preganjali. Zato je leta 1930 prišel k sestri v Belo krajino in se zaposlil v kanizarskem rudniku, kjer je vztrajal 8 let, potem pa je bil do upokojitve pred 26 leti sprevidnik in poštár. Kot poštár je veliko prepešalil in prekolosalil.

Leta 1940 sem imel jekleno nemško kolo, v primerjavi s katerim so današnja kolesa navadna pločevina,« je kritičen Anton, ki kolesa ne bi nikoli zamenjal za kolo z motorjem, ker zanj preveč ropota. »Seveda v življenju brez nesreč ni šlo: razbil sem tri nova kolesa, starih pa sploh ne štejem,« pravi, a četudi zelo graja današnje proizvajalce koles, ima najraje tisto, ki so mu ga za 80. rojstni dan kupili vnuki. Obljubili so mu, da mu bodo, ko bo zavijtel na ramena deveti križ, podarili novo, morda bolj moderno, na primer gorsko kolo. A Pavšič le zamahne z roko, češ kar je bolj moderno, je bolj zanič. Raje ima takšno, ki mu lahko zaupa, da ga bo varno pripeljalo k vnučini v 15 kilometrov oddaljeni Semic in nazaj domov. »Takšno na eno samo prestavo,« se zasmije.

M. B.-J.

Anton Pavšič

INOVATOR IN TRGOVEC — Srečo Kumer v svoji delavnici, ki je že mesec dni tudi trgovina raznih delov za elektroniko in elektronske naprave. (Foto: J. P.)

Zanj dela elektronika

Energetsko neodvisna Kumrova hiša v Prečni

PREČNA — Srečka Kumer pozna jo skorajda vsi ljubitelji elektronike v Novem mestu in okolici, saj mu je z znanjem in vztrajnostjo mnogokrat uspelo odpraviti še tako napako na zapleteni elektronski napravi. S transistorji in upori je delal že kot kratkohačnik, čeprav so njegovi sošolci imeli čisto druge konjičke.

Že kot petošolec je sestavil robota, od tedaj pa do danes je napravil na stotine raznih elektronskih sklopov in naprav. Mnoge med njimi so sprejete kot inovacije, lani pa je tudi postal inovator leta v Sloveniji. Srečko je od nog do glave zapisan temu svojemu poklicu, ki pa mu pomeni še nekaj več. Včasih ga le za hipec srečamo na Glavnem trgu, kako stika za materialom po trgovinah, sicer pa ga je zagotovo dobiti kar doma v njegovi delavnici, ki je pred mesecem postala tudi trgovina z imenom Red.

Kdor pride prvič v njegovo hišo v

Prečni, je začuden, ko ga Srečko priže pri vratih. V svoji delavnici in mreč interno televizijo, s katero pome vsa dogajanja pred hišo. Tudi razlo se zapele, ne da bi sam odprl Zanj dela elektronika. Ko preprag, te »začuti« elektronski zvošporoči, da je nekdo v hiši. To je šečetek. V pogovoru človek lahko uvi, da je njegova hiša energetsko sda neodvisna. Vso elektriko, uporablja v delavnici, pridobiva močjo sončnih kolektorjev na sSonce, ujetu na silicijeve celice, mje tudi vodo v hiši.

»Kvadrantni meter teh celic že stuje, da se vrtni palni stroj. Takdobljena energija se lahko hrani mulatorjih in jo potem smotno trčez dan. Zaenkrat je taka investicdraga, vendar bi morali doseči, dahiše pri opremljanju z napravami stile carine in drugih dajatev. Celojila bi morali dati, saj nam energivrst primanjkuje,« razmišlja Sreč.

Že petnajst let ima v svoji hišservisno dejavnost. Rad vzame vnaprave, ki so jih drugi serviserji pisali. Srečko se vsede, tuhta, menvstane vse dotlej, dokler ne ugotojje naprava res za odpad, in če n obudi k življenju. Čestokrat se zgovaredi povsem nove sklope, zavedno potrebuje polno raznih drdelčkov, ki jih v naših trgovinah nbiti. Vedno je treba imeti zalogo, zje v času, ko je moderno odpreti nno, tudi Srečko domislil, da bi tutej poti pomagal drugim in sebi. Nva delavnica je tako postala tudi trna. V njej je videti tisoče predalčkaterih je polno uporov in uporotransistorjev, senzorjev, čipov in dga. »Delčkov je prav toliko, da bimi lahko sestavil še tako zapletenotransko napravo,« za konec vSrečko.

J. PAV

Namesto psa prišel medved

Če lovec Anton Plantan ne bi pravi čas sprožil, bi se zanj slabo končalo — Skupil jo je pes Aris

VAVTA VAS — Anton Plantan, upokojeni zidar, je strasten lovec že od mladih nog. Njegova lovska soba v kleti je polna trofej. Vsaka ima svojo zgodbo, vendar v zadnjem času Anton govori le o medvedu, s katerim sta se iz oči v oči gledala pred dobrim tednom dni v gozdu nekje med Drganjo in Rumanjo vasjo. Še danes si ni dobro opomogel, tri dni pa pravzaprav ni natanko vedel, kaj se je dogajalo in zakaj njegov pes Aris šepa.

Tisto soboto, 17. novembra, je imela lovska družina iz Dolenjskih Toplic tradicionalni pogon. Dvakrat smo prečesali hosto in padla je košuta. V tretjem pogonu sem ostal zadaj, saj se je moj jazbečar Aris nekje zadrževal. Klical sem ga, toda on me ni ubogal. Stal je na mestu in lajal. Rekel sem si: »Grem pogledat, kaj je.« Trideset metrov pred menoj sta se dajala precej krepak medved in Aris. Nekaj časa ga je podil on, nekaj časa je bilo obratno. Klical sem psa, saj sem vedel, da bo sicer po njem. Ko sem tako že nekajkrat poklical, se je proti meni obrnil medved in mi z vso

naglico šel naproti. Skril sem se za smreko in ko je bil le nekaj metrov pred menoj, sem sprožil. Medved se je obrnil in odšel nazaj v dolino. Za lajanje psa ni več maral. Padel je pred njim in obležal. Ko smo se kasneje mrcini približali, smo videli, da je bil zadetek prav v srce in to me je rešilo,« je teden dni po lovu še ves iz sebe povedal Anton.

Lova je bilo seveda konec, medveda pa so s traktorjem pripeljali v Vavto vas. Ves dan je bil pravi cirkus na njihovem dvorišču. Na tehtnici je medved »potegnil« kar 112 kilogramov. Lovcu Antonu bodo za spomin kožo in glavo medveda ustrojili v Ljubljani in se bo v njegovi lovski sobi pridružila drugim trofejam.

J. PAVLIN

PLANTAN Z ARISOM — Rešil ju je strel iz češke bokarice.

SRAKIN CD CENTER

NOVO MESTO — V studiu Sraka je te dni živo. Nanj se, iščoč ansamble za silvestrsko noč, obračajo najrazličnejši prireditelji, znani ansambel Nagelj je pognal delo v snemalnem studiu, ki zaradi adaptacij nekaj časa ni obratoval, založniška dejavnost Srake bo leto 1990 zaključila z izdajami kaset ansamblov Vikend, Bianco Blue, Peter Pan in Tomaža Pengova, največjo pozornost pa Sraka v najnovšem času priteguje kot CD center oz. vir nabave laserskih plošč iz tujine. Ekskluzivni dogovori vežejo Srako z vrsto znanih britanskih diskografskih hiš. Prve laserske plošče so že v nekaterih trgovinah, zaživela je prodaja po pošti — za katalog je potrebno poslati znamko in naslov — ob sobotah pa bodo ljubitelji glasbe na CD ploščah lahko tudi sami obiskali Srako (Valantičeva 17, N. mesto — nad osn. šolo Grm), si podrobno ogledali kataloge plošč, ki so na voljo, in jih tudi slišali. Srakin CD center bo ob sobotah odprt od 9. ure dalje, podrobnejše informacije pa prejmete po tel. 068/23-174.

V SREDO MIKLAVŽ

NOVO MESTO — V sredo, 5. decembra, ob 16. uri bo novomeški Glavni trg obiskal Miklavž, z Luciferjem in ostalim spremstvom. Pripravili bodo enourni program, potem pa se bodo sprehodili po trgu. Ta dan se bo trg prvič pokazal novoletno okrašen s tisočimi žarnicami. Organizatorji pričakujejo velik obisk, zato bo ta dan trg od jutranjih ur zaprt za promet in parkiranje.

Halo, tukaj bralec »Dolenjca«!

Niko iz prejšnjega tedna je bil lažen — Iz kakšnih namenov? — Pri Pionirju se ravno pri rentah računi zmedejo — Zvestoba je lepa stvar

Tudi ta teden naš dežurni telefon ni imel počitka. Že pri prvem klicu pa bi bilo dela kar za pravega detektiva, kajti klical je, kot sam pravi, zaresni Niko iz Paunovičev v Beli krajini in povedal, da si je za klic pod to rubriko prejšnji teden nekdo izposodil njegovo ime, verjetno z namenom, da bi skalil odnose med Slovenci in avtohtonimi Srbi v Beli krajini, poleg tega pa še očrnil njegovo ime. Prizadeti Niko je namreč edini s tem imenom v Paunovičih, torej ne more biti nobene pomote.

Niku v tolažbo lahko povemo, da ni edina žrtev takih podlih podvigov. Tudi nam novinarjem se dogaja, da v našem imenu pišejo grozila pisma tistim, ki so bili tako odkriti, da so povedali, kar jih je težilo. Pisce je k sreči lažje spregledati in zaslediti kot pa klice po telefonu, in če kaj pomaga, povejmo še, da ima laž pač kratke noge in se prej ko slej spotakne.

Bralka F. K. iz Novega mesta je ugrabila, kakšni računari so v finančni službi novomeškega Pionirja, da pri izplačilu plač tak pogosto zmanjka denarja ravno za rento njenega moža, ki je delovni invalid. Vseh sedem let, kar rento prejema, se kaj zapleta in skoraj nemogoče je, da bi bilo to naključje, saj je tudi do statusa delovnega invalida mož prišel šele po dolgotrajnem tožarjenju za svoje pravice. Pa da tako pogosto

zmanjka ravno in samo za tisto ubogo rento?

Za pojasnilo smo poklicali finančno službo v Pionirju in tam so nam povedali, da je izključeno, da bi bili zapleti z izplačilom rente namerni. Res pa se je zalomilo pri zadnjem izplačilu, to pa zaradi blokiranega Pionirjevega žiro računa, kar je prizadelo več Pionirjevih delavcev.

Iz Bršljina je poklical bralec K. J. in opozoril, naj si ogledamo vozno pot proti železnici v bližini Interevrope. S svojimi vozili jo je zasedel zasebni lastnik avtobusov, ki v bližini stanuje, avtobuse pa parkira kar na cesti in jih tam tudi popravlja. S tem zapira prevoz drugim, saj je cesta javna. Meni, da bi se morala zganiti tudi krajevna skupnost Bršljin, pa kaže, da se tega človeka vsi bojijo.

Zakonca iz Dolenjskih Toplic sta izrazila ogorčenje nad nekaterimi reakcijami bralec in globoko strinjanje s pisanjem tovariša Somraka v predzadnji številki. Nikakor ne mislita, da je prav, da nekateri poskušajo danes enačiti partizane in okupatorjeve sodelavce ter preimenovati osvobodilni boj v državljansko vojno. Menita, da so borci preveč tihi in da bi morali bolj pogumno odgovarjati na nekatere izzive. Zanimaju tudi, kako bi sicer tisti pri Demosu dobili toliko doktoratov, če jim drugi ne

bi omogočili šolanja.

Jože iz Novega mesta je ugibal, od kod novomeški občini denar, da se sedaj občinarji prevažajo v novi alfi, delavce pa odpuščajó. Prav tako ga zanima, kaj bo odgovoril predsednik izvršnega sveta Boštjan Kovačič sedaj, ko se je zopet znašel na listi, s katere je črpal posebne ugodnosti.

Terezija Cimerman je pohvalila bistrost semških veljakov, ki so rabili »samo« eno leto, da so ugotovili, kako nujna je javna razsvetljava na strmi poti proti železniški postaji. Pravi tudi, da bi že bil čas za objavo rezultatov preiskave o podtaknjem požaru pri hiši Franca Derganca v Semicu, saj ni prav, da se ljudje sumničijo med seboj. Ista bralka hvali Studio D, ker sprejema čestitke kar po telefonu.

Bralka Grlica iz Kristanove ulice v Kandiji zanima, kdaj bo dobil kabelsko televizijo, za katero je pogodbo sklenil in plačal polno ceno že 5. julija lani, sedaj pa o televiziji ni ne duha ne sluha. Bralka lahko pomirimo, da bodo po informacijah, ki smo jih dobili, prvi stanovalci v Kristanovi dobili kabelsko televizijo že v štirinajstih dneh, če pa bo šlo po načrtih, naj bi vsi, ki so podpisali pogodbe, bili priključeni do novega leta.

Celo iz Kopra nas je poklicala Anica Banko, po rodu sicer iz Kostanjevice, in povedala, da nas ima rada in da nam bo ostala zvesta do konca. Hvala! Dejala je tudi, da ne razume tistih, ki hočejo zaradi tega ali onega mnenja, s katerim se ne strinjajo, kar odpovedati časopis. Lepo je, da je časopis tako pester in raznobarven. Vseh pa v vsem tako ni moč zadovoljiti. Anica je naša naročnica že 25 let.

Pritožbo čez kemično čistilnico Strgar v Novem mestu je izrekel bralec G. M. Pravi, da bi bilo pošteno, če za neopravljeno delo oziroma za madeže, ki jih ne morejo odstraniti, ne bi zaračunavali polne cene.

Na koncu nas je poklicala še bralka iz Žabje vasi in nas v imenu zbrane skupine bralk pohvalila, da smo odprli gospodinjki kotiček. Pravi, da človek nikoli vsega ne zna dovolj in so taki nasveti še kako dobrodošli, tako za mlajše pa tudi starejše gospodinje.

T. J.

• Najbolj temeljna človekova pravica je, da ga pustijo pri miru. (Blaustein)

Po zgledu starih

Drobna knjižica obuja staro slovensko tradicijo

Ljudsko izročilo je zakladnica, v kateri se nabirajo najtrajnejše vrednote in vedenja. Med njimi so tudi stare izkušnje o tem, kako se bo kaj obračalo prihodnje leto, če v tekočem letu potekajo po svojem redu, kako se bo Luna menjala iz meseca v mesec in vplivala na setev, žetev, sajenje in še kaj, kaj napoveduje hudo zimo in kaj vroče poletje. Sodobna meteorologija sicer ne prisega na napovedi iz starih pralik, a tudi ne trdi, da pa bi bile povsem iz trte izvirne.

Slovenci imamo kar staro tradicijo drobnih knjižic, pralik, kot so jim rekli in jim še pravimo, v kate-

rih je bilo vse to na kratko in nazorno zapisano in narisano. Vse od leta 1741 so redno izhajale drobne pralike, ki so bile med ljudstvom zelo priljubljene. Ob podobnih svetnikov in naznačenih njihovih godovih je bila za vsak mesec priložena še kakšna stara modrost, označena so bila znamenja zoodiaka, lunine mene in vremenska napoved za posamezen dan. Po njihovem zgledu so kasneje nastajale različne obsežnejše in večje pralike, ki so od starih nekaj povečale, vendar pa jih niso nadomestile.

Založba Mladika je kot prva po vojni izdala praliko za prihodnje leto po zgledu in v maniri starih. Nova pralika za navadno leto 1991 je oblikovana zvesto po starem izročilu. Risbe so povzeli po praliki iz leta 1866, seveda pa so astronomski in ostali podatki veljavni za prihodnje leto.

MiM

kozerija

ZA LASTNO HIŠO PA GNOJNICA

V vsej Repičevini je bil najbolj znan ekolog Jože Leben. Poznali so ga stari in mladi Repičani, saj so njegove slike objavljali časopisi, revije, slišati ga je bilo govoriti po radiu in televiziji. Kjer koli v Repičevini je bil kak sestanek, na katerem so razpravljali o čistem zraku, vodi ali zemlji, tam je bil Jože Leben.

Ostro je obsojal onečiščevalce, malomarneže in vse, ki so kakorkoli prispevali k temu, da so Repičani težko dihal zaradi tovarniških dimnikov, izpušnih plinov avtomobilov ali da so se zadrževali s použitimi kmetijskimi pridelki, poškopljenimi najmanj desetkrat zoper najrazličnejše škodljivce. Z posebno je bil Jože Leben občutljiv na čistost rek. Odkar je Telefonen z odmetavanjem kondenzatorjev popolnoma uničil Rečico, ki je tako postala kot pitna voda neuporabljiva, je Leben govoril: »Ko bo človek zadržal zadnji izvir pitne vode, bo konec živ-

ljenja na Zemlji.« Leben se je z vsem svojim vplivom po levje boril za zaprtje edine repiške nuklearke, ker je bil prepričan, da stoji kot tempirana bomba sredi repiškega polja. »Izgradnja nuklearke je bila velika zmotna nekdanih oblastnikov in naša naloga je doseči, da jo čimprej zaprejo,« je izjavljal, kjer koli je imel za to priložnost. Kot občutljiv mehanizem je Jože Leben vzrotil, ko je zvedel za načrte repiškega elektrogospodarstva, ki je nameravalo zgraditi na Zeleni reki kar enajst srednje velikih elektrarn. »Moramo se odločiti med potopitvijo Repičeve Drage in med življenjem. In jaz sem za slednje,« je rohnel v kulturnem domu, kjer so Zeleni Repičeve Drage pripravili javno tribuno, s katero so hoteli repiškemu elektrogospodarstvu povedati, naj si zatakne nakano o graditvi elektrarn na Zeleni reki za uho.

— Dobro, da imamo Lebna, je

rekla Klotilda Zračnik.

— Že davno bi vsi pocrkali, če bi se ne zavzemale za vse živo, je dodal veter v jadra gospod Predalnik.

— Besede, besede, besede, je zamrmral v brado Jožič Repič.

— Večni nergač! mu je vrgla nos Klotilda Zračnik.

— Oportunist najslabše sorte, ga je zakajal gospod Predalnik.

— Prav, toda Leben bi moral najprej pomesti pred lastnim pragom.

— Rada bi vedela, kam pes tace moli, se je vznemirila Klotilda Zračnik.

— Nikamor drugam kot za hišo Jožeta Lebna v Zgornji Repičevi Dragi, je postajal natančnejši Jožič Repič.

— Ja, in kaj je tam narobe?

— Ne veliko, samo vsa kanalizacija iz hiše Jožeta Lebna je speljana naravnost v Zeleno reko.

TONI GAŠPERIČ